

Rapport 2011:74

Arkeologisk utredning etapp 2
och arkeologisk förundersökning

Åsmestad och Jonsbergshagen

RAÄ 96, 169, 207 m fl
f d Övningsområdet
Slaka socken
Linköpings kommun
Östergötlands län

Rickard Lindberg
Anders Lundberg

Ö S T E R G Ö T L A N D S M U S E U M

A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Åsmestad och Jonsbergshagen

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Tidigare arkeologiska undersökningar	9
Utredningen etapp 2	10
Syfte, metod och dokumentation	10
Resultat och tolkning	12
Åtgärdsförslag	17
Förundersökningen	20
Syfte, metod och dokumentation	20
Resultat och tolkning	20
Arkeologisk potential	32
Referenser	34
Tekniska uppgifter	36
 Bilaga 1. Arkeologisk betraktelse - Gert Franzén	 37
Bilaga 2. Schaktbeskrivning utredningen	41
Bilaga 3. Schaktbeskrivning förundersökningen	44
Bilaga 4. Anläggningsbeskrivning utredningen	48
Bilaga 5. Anläggningsbeskrivning förundersökningen	51
Bilaga 6. ¹⁴ C-dateringar	60
Bilaga 7. Fyndlista	64

Ö S T E R G Ö T L A N D S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandsmuseum.se • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

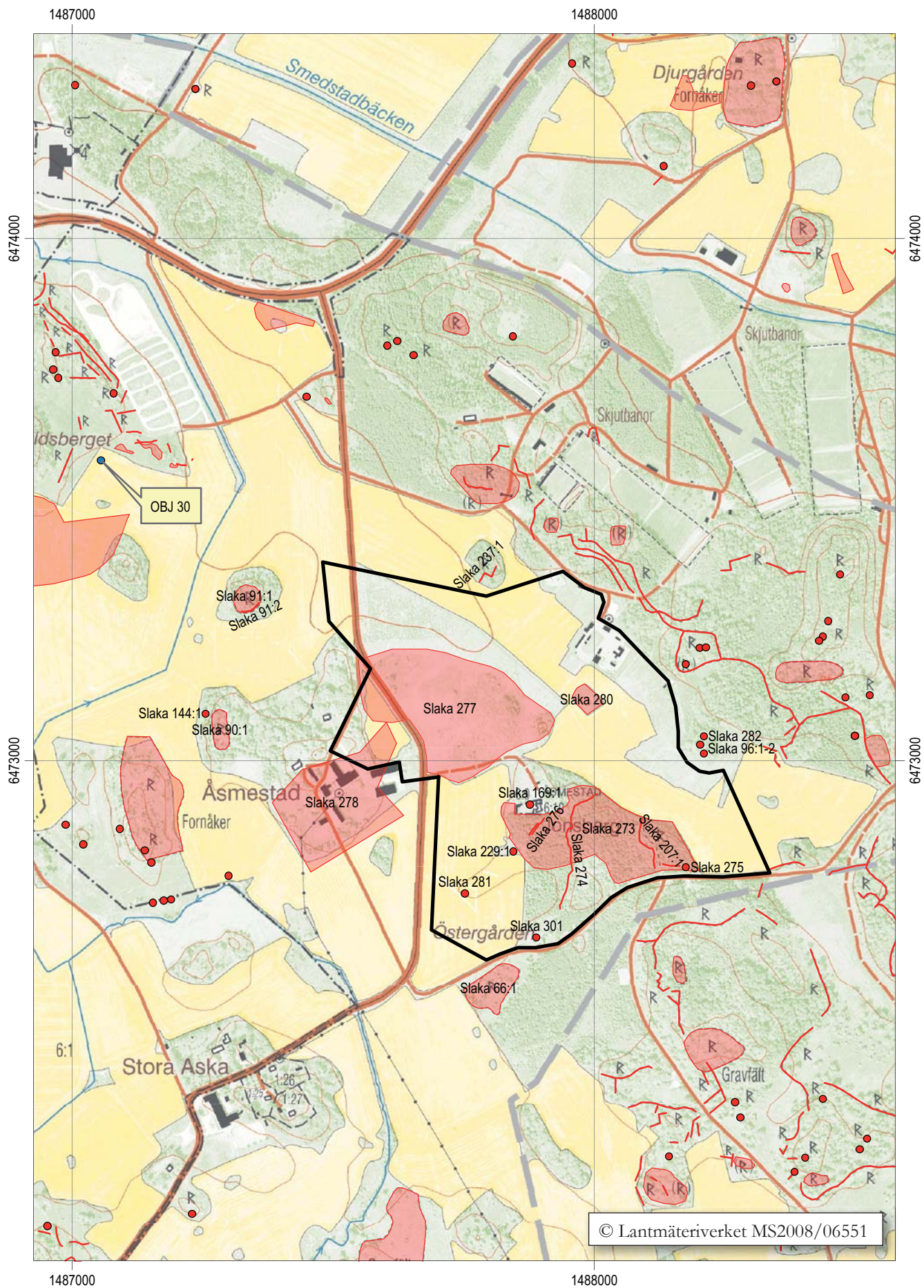
Under november och december år 2006 utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk utredning etapp 2 och förundersökning inför detaljplaneringsarbete inom projektet Djurgården, på före detta Övningsområdet. Arbetet utfördes vid Åsmedstad gård och i Jonsbergshagen som ligger strax sydöst därom. Arbetet utfördes på uppdrag av Linköpings kommun.

Arkeologisk utredning etapp 2 har utförts inom det aktuella området på objekt 27, 29 och GF 1-5, 8-14 samt åkerytorna GF A och B. Objekten och GF-nr utgörs av möjliga stensträngar, gravar, boplatser, halfvägar och fossil åkermark. Vid utredningen framkom stensträngar, boplatslämningar och möjliga gravar samt stenröjda ytor och fossil åkermark. Lämningarna är registrerade som RAÄ 207, 273, 274, 275 och 276, Slaka socken.

Arkeologisk förundersökning har utförts på ÖLM 5, objekt 4, 5, 9, 30 och 31. Förundersökningsområdet angränsar till tre fornlämningar (RAÄ 96, 207 och 208), även vid dessa har förundersökning utförts. Under arbetets gång tillkom ytterligare ett objekt, kallat objekt 31. Vid förundersökningen framkom främst förhistoriska boplatslämningar men också lämningar som kan sättas samman med Åsmedstads medeltida bytomt. Lämningarna är registrerade som RAÄ 277, 278, 279, 280, 281 och 282, Slaka socken. Ytterligare en grav kunde registreras vid RAÄ 96, dock utanför undersökningsområdet.

Rickard Lindberg
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 085 47, med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Inledning

Linköpings kommun har beslutat att påbörja detaljplanläggning av den nya stadsdelen Djurgården. Djurgården kommer att byggas i Linköpings södra utkant på det före detta övningsområdet. Därför genomförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk utredning och förundersökning under november och december 2006. Utredning och förundersökning utfördes vid Åsmedstads gård och i Jonsbergshagen som ligger strax sydöst därom, Slaka socken, Linköpings kommun. Arbetet har utförts inom det området som benämns som område D av Linköpings kommun (Områdesprogram för Djurgården 2005). Arbetet omfattar totalt en yta på ca 38 ha. Området för utredningen var ca 8 ha och för förundersökningen ca 30 ha stort.

I rapporten berörs RAÄ-nummer, ÖLM-nummer, objekt och GF-nummer. RAÄ-nummer är forn- och kulturlämningar registrerade i det digitala fornminnesregistret FMIS. ÖLM-nummer och objekt är forn- och kulturlämningar samt möjliga forn- och kulturlämningar identifierade vid Östergötlands länsmuseums arbeten inom området som vid det arkeologiska arbetets start ännu inte fått något RAÄ-nummer i FMIS. GF-nummer kommer från den av Franzén Arkeologi upprättade kartering av Jonsbergshagen. Alla RAÄ-nummer, ÖLM-nummer, objekt och GF-nummer finns i Slaka socken om inte annat anges.

Område D har sedan tidigare varit föremål för en arkeologisk utredning etapp 1 (Ternström & Schönbeck 2001a). På åkermarken inom område D har även utredning etapp 2 utförts (Karlsson 2005). Det nu aktuella arbetet kom därför att delas upp i en arkeologisk utredning etapp 2 och en arkeologisk förundersökning. I utredningsområdet ingår den del av området som inte

tidigare utretts i en etapp 2 undersökning, vilket utgörs av skogsmarken runt torpet Jonsberg, även kallat Jonsbergshagen. I förundersökningen ingår den övriga ytan i område D som främst utgörs av hag- och åkermark. I förundersökningen ingår även ett mindre område ca 700 m nordnordväst om Åsmedstad, utanför område D. Området kallas i rapporten för objekt 30.

Uppdragsgivare var Linköpings kommun vilka även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för utredningen och förundersökningen samt rapportarbetet är undertecknad. Vid fältarbetet deltog antikvarierna Anders Lundberg, Anders Persson och Anna Börjesson. Rapportarbetet har utförts av undertecknad och antikvarie Anders Lundberg. Anders Lundberg har skrivit om ÖLM 5 och *objekt 5* medan undertecknad varit ansvarig för resterande del. Avsnittet om *Arkeologisk potential* har författats tillsammans. Det arkeologiska arbetet utfördes efter beslut från Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Större delen av rapporten skrevs under år 2007 men blev aldrig fullständigt färdigställd. Avsnitten *Områdesbeskrivning* och *Tidigare arkeologiska arbeten* är därför inte till fullo aktuella.

Områdesbeskrivning

Övningsområdet har nyttjats av militären sedan 1922. Regementena (A1, I4 och T1) lades ned i omgångar på 1990-talet. Området är mycket rikt på fornlämningar. Till stor del beror det på att det under historisk tid varit ängs- och betesmark och fornlämningarna har därför inte skadats av modernt jordbruk. Den militära verksamheten har dock medfört en annan typ av skador i form av körskador, grävande av skyttevärn, stentakter med mera. Merparten av de kända fornlämningarna inom

Id	Lämningstyp
Objekt 27	Möjlig stensträng
Objekt 29	Område med skärvsten
GF 1	Möjliga gravar
GF 2	Möjliga gravar
GF 3	Möjlig grav
GF 4	Möjlig skärvstenshöj
GF 5	Möjlig stensträng
GF 8	Möjlig stensträng
GF 9	Möjlig stensträng
GF 10	Möjlig stensträng
GF 11	Möjlig stensträng
GF 12	Möjlig stensträng
GF 13	Möjliga hålvägar
GF 14	Möjlig hålväg
GF A	Möjlig fossil åkermark
GF B	Möjlig fossil åkermark

ID	Typ
RAÄ 96	Fornlämningsliknande lämning
RAÄ 207	Stensträng
RAÄ 208	Stensträng
ÖLM 5	Möjlig bytomt
Objekt 4	Boplats
Objekt 5	Boplats
Objekt 9	Militära lämningar
Objekt 30	Boplats
Objekt 31	Möjlig boplats

Tabell 1 t v. Objekt och GF-nummer som var föremål för utredning etapp 2.

Tabell 2 ovan. RAÄ- och ÖLM-nummer samt objekt som var föremål för förundersökning.

området härrör från äldre järnålder och är koncentrerade till åkerholmar och impediment samt skogsmark. Det stora flertalet ligger på dominerande platser i terrängen, så som krön- och höjdlägen. För utförligare beskrivning av det före detta Övningsområdet och dess kulturmiljö se Ternström & Schönbeck 2001, Franzén 2003 m fl.

Ungefär halva område D ingår som riksintresse för kulturmiljövård i Tinnerö odlingslandskap, E100, Linköpings kommun, och större delen av området ingår som riksintresse för naturvård i Eklandskapet, NE46 (www.gis.lst.se). Området angränsar i öster mot Tinnerö kultur- och naturreservat.

Utredningsområdet

I den del av området där utredningen utfördes finns tre sedan tidigare registrerade forn- och kulturlämningar, en stensträng (RAÄ 207), en lägenhetsbebyggelse i form av en torplämning (RAÄ 229) och en fyndplats (RAÄ 169). RAÄ 207 består av en ca 120 m lång stensträng i östra delen av Jonsbergshagen. RAÄ 229 ligger på en landtunga mellan åker- och skogsmark och benämns på Laga skifteskarta från 1858-60 som Hedlundstorpet. Vid upprättandet av undersökningsplanen upptäcktes att inprickningen av torplämningen var fel i FMIS. Det faktiska läget för torpet ligger ca 120 m rakt väster ut från den ursprungliga inprickningen. Felet är nu åtgärdat. RAÄ 169 utgörs av en fyndplats för en rakkniv av brons, hylsa med tillplattade spiraler och krukskärvor i ett område med "svart jord". Det rör sig sannolikt om en gravgömma. Den förmodade graven hittades på tomten till torpet i Jonsberg. Rakkniven kan dateras till bronsålderns period IV.

Inom området för utredningen finns också tre objekt, objekt 26, 27 och 28 samt ett ÖLM-nummer, ÖLM 4,

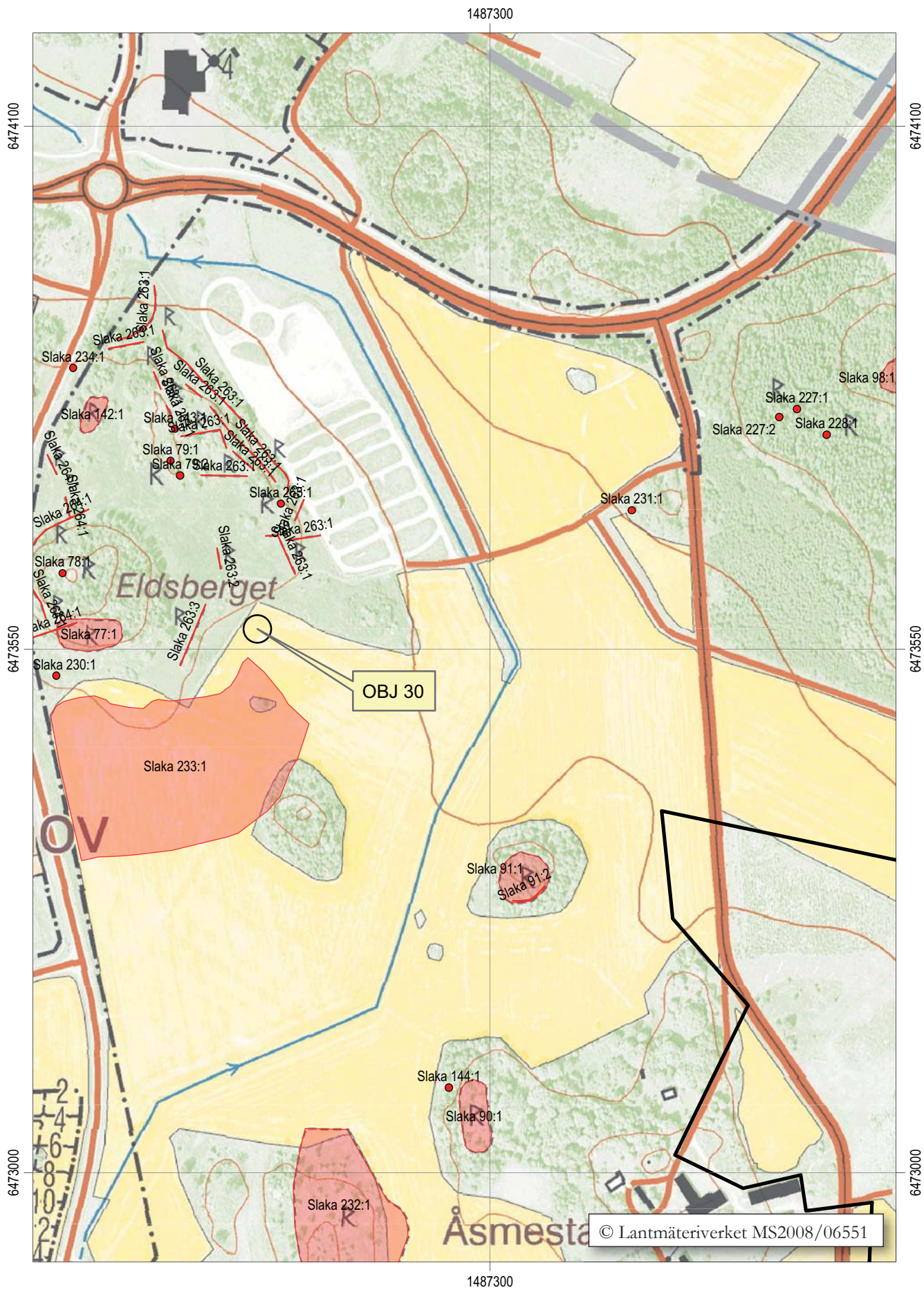
identifierade vid ovan nämnda arkeologiska utredning (Se *Inledning*). Objekt 26 är torpet vid Jonsberg, som på stor-skifteskartan från 1790 kallas Ryttartorpet. Byggnaden som finns på plats idag är från 1940-talet. Jonsberg har bedömts ha särskilt kulturhistoriskt värde (Ternström & Schönbeck 2001). Objekt 26 var inte aktuellt för exploatering i detta skede och omfattades därför inte av det arkeologiska arbetet. Objekt 27 är en stensträng som bitvis är kraftigt övertorvad. Objekt 28 är en bebyggelse-lämning innehållande en jordkällare murad med gråsten och betong och omfattas inte av utredningen. ÖLM 4 är en torpplats som på senare tiders kartor kallas Östergården och på Häradsekonomska kartan från 1868-77 benämns Hagalund. Torpet fanns kvar fram i modern tid men brann ned under 1990-talet. ÖLM 4 kom inte att omfattas av utredningen.

Vid en besiktning inför det aktuella fältarbetet observerades en stor mängd skärvsten under en rotvälta centralt inom utredningsområdet. Området där skärvstenen påträffades kommer att kallas Objekt 29.

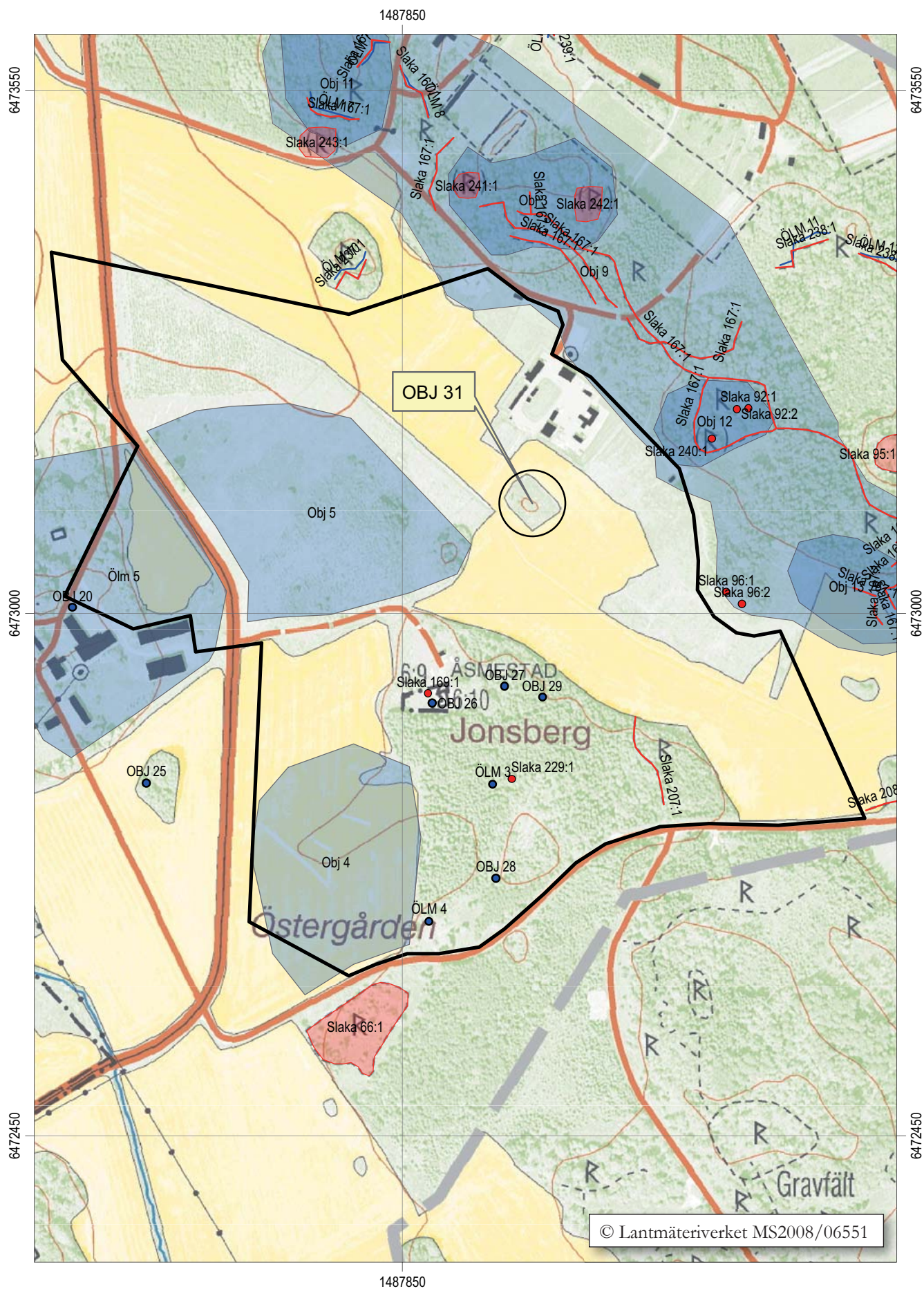
Området runt Jonsberg har även karterats av Gert Franzén, Franzén Arkeologi, år 2004, i samband med kommunens byggplaner. Franzén fann under sin kartering en rad ej sedan tidigare kända fornlämningar/möjliga fornlämningar, bland annat stensträngar, gravar, en skärvstenshög och fossil åkermark (Franzén 2005). Resultaten från karteringen redovisas i ursprunglig form som bilaga i denna undersökningsplan (se bilaga 1). Vissa av de fornlämningar som Franzén karterat överensstämmer med några ovan nämnda objekt eller fornlämningar. I dessa fall kommer RAÄ-numren eller de objektsnummer som är bestämda av FMIS och/eller Östergötlands länsmuseum att användas.

Figur 3. Rakkniven från RAÄ 169. Foto Lasse Norr, Östergötlands museum.

Figur 5. Objekt 30. Skala 1:5 500.

Figur 6. Fornlämningar, ÖLM-nummer och objekt inom förundersökningsområdet innan fältarbetets start. Skala 1:500.

De lämningar som vid utredningstillfället var registrerade i FMIS/fornminnesregistret var inte aktuella för utredning etapp 2 utan kommer istället att undersökas vid en eventuell förundersökning. Arkeologisk utredning etapp två kom att utföras på objektet 27 och 29. Utredning etapp 2 utfördes även på GF 1- 5, 8-14. GF 6 är synonymt med objekt 27 och GF 7 är samma som RAÄ 207. Vattenhållet (GF 15) utredningsgrävdes inte utan kommer istället undersökas vid en eventuell förundersökning och/eller slutundersökning om detta då anses vara motiverat. Åkerytorna GF A och B ingår i utredningen medan åkerytorna C, D och E inte kommer att utredas då de enligt Gert Franzén är endera osäkra, av senare tids datum eller ligger i idag befintlig åkermark (figur 4).

Förundersökningsområdet

Inom förundersökningsområdet finns ett ÖLM-nummer (ÖLM 5) och ett antal objekt (objekt 4, 5, 9, 30 och 31). Området angränsar även till ett objekt (objekt 20) och tre fornlämningar med RAÄ-nummer (RAÄ 96, 207 och 208).

ÖLM 5 är Åsmedstad bytomt som har medeltida anor men de gravfält (RAÄ 90 och 91) som är belägna väst och nordväst om byn indikerar att den sannolikt funnits redan under järnåldern. Även ortnamnet med ändelsen -stad tyder på detta. Det äldsta skriftliga belägget för Åsmedstad kan vara från 1321 som *Asmunstadhum*. Säkert är dock omnämnandet som *Asmundzstadhum* år 1361 (Ternström & Schönbeck 2001). Vid storskiftet 1769 bestod byn av fem hemman. Den medeltida bebyggelsens utsträckning är ej känd.

Objekt 4 utgörs av boplatslämningar i åkermark väster om Jonsbergshagen. Topografin sluttar svagt mot sydväst med flera uppskjutande berg i dagen. Objektet angränsar till ÖLM 4 och GF C i öster. Vid utredning etapp 2 framkom härdar, stolphål och en grop. En av härdarna har ¹⁴C-daterats till äldre järnålder (360-170 f Kr) (Karlsson 2005).

Objekt 5 utgörs av boplatslämningar i småkuperad hag- och ängsmark med enstaka markfasta block och berg i dagen, öster om dagens Åsmedstad. Objektet angränsar till ÖLM 5 i väster. Vid utredningen etapp 2 framkom ett flertal härdar, stolphål och mörkfärgningar samt fynd av bränd lera och skärvsten. En härd har ¹⁴C-daterats till folkvandringstid/vendeltid (430-600 e Kr) (Karlsson 2005).

Objekt 9 är ett område med militära värn och löpgravar. Objektet går bara marginellt in i det nu aktuella förundersökningsområdet östra del. Objekt 20 består av ett flertal idag stående byggnader som utgör byn Åsmedstad. Objektet kommer inte att exploateras i detta skede och omfattas därför inte av förundersökningen. Objekt 30 utgörs av boplatslämningar i åkermark nordväst om område D och sydöst om Eldsberget. Vid utredning etapp 2 sommaren 2006 framkom här boplatslämningar i form av stolphål och mörkfärgningar (Räf 2011). Objekt

30 ingår egentligen inte i förundersökning av område D men eftersom fältarbetet vid objekt 30 utfördes i samband med den nu aktuella förundersökningen presenteras resultatet i denna rapport (figur 5). En åkerholme öster om objekt 5 bedömdes under fältarbetets gång som ett lämpligt boplatsläge. Åkerholmen fick arbetsidentiteten objekt 31 (figur 6).

RAÄ 96 består av två fornlämningsliknande lämningar som utgörs av två högar, ca 12 respektive 10 m i diameter och ca 1 m hög. Dessa ligger ca 25 m utanför förundersökningsområdet i öster. I högarna är militära värn grävda. RAÄ 207 är en ca 120 m lång stensträng i Jonsbergshagen. Stensträngen slutar precis utanför förundersökningsområdet. RAÄ 208 är en stensträng på ca 70 m i södra delen av en mindre moränhöjd. Stensträngen ligger ca 10 m utanför förundersökningsområdet i sydöst (figur 6).

Tidigare arkeologiska undersökningar

Som ovan beskrivits har den nu aktuella undersökningen föregåtts av flera arkeologiska arbeten inom det nu aktuella området (Ternström & Schönbeck 2001a; Karlsson 2005 och Franzén 2005). Andra områden har utretts arkeologiskt inom det före detta övningsområdet, öster och nordöst om det nu aktuella området (Ternström & Schönbeck 2001b; Ternström 2002 och Ternström 2003). Ytterligare ett område har specialinventerats inför den planerade byggnationen av den s k Åsmedstadsleden direkt norr om det nu aktuella området. Inga nya fornlämningar framkom vid den specialinventeringen (Schönbeck 2003).

Militärens verksamhet på Övningsområdet har skadat ett stort antal fornlämningar, framförallt stensträngar. Vissa av dessa har varit föremål för efterundersökningar och restaureringar (Hörfors 1995a och Hörfors 1995b). Nära Tinnerö gård har delar av en vikingatida-medeltida brobank undersökts i samband med en skadedokumentation (Hörfors & Franzén 1996).

I samband med avverkningsarbeten 1996 uppstod stora skador på fornlämningarna i området. Arbetet innebar att det efter en förnyad skadeinventering valdes ut sju lokaler där punktinsatser gjordes. I tre fall innebar det att arkeologiska efterundersökningar gjordes och i övriga att restaurering och återställning utfördes. Boplatslämningarna med datering till romersk järnålder till vikingatid påträffades. Fynd av bl a vävtyngder och en pärla insamlades (Hörfors i manus a).

Inom Övningsområdet har även ett forskningsprojekt drivits i regi av Östergötlands länsmuseum. Inom ramen för detta har arkeologiska undersökningar utförts och boplatslämningar med husgrunder från äldre järnåldern har undersökts. Vid undersökningarna har även en mängd stenåldersfynd gjorts (Hörfors 2004 och Hörfors i manus b).

Väster om övningsområdet ligger Mjärdevi Science Park och stadsdelen Lambohov. Den förstnämnda fanns inte överhuvudtaget för två decennier sedan och den senare har haft en mycket kraftig tillväxt under samma tidsperiod. Som en följd av detta har ett flertal stora och små exploateringsgrävningar gjorts i områdena. Mellan åren 1978-79 undersöktes ett stort komplex med både boplatslämningar och gravar, RAÄ 73 och 74. Boplatsten innehöll en mängd olika lämningar såsom skärvstenshögar, härdar, kokgropar, gropsystem och hus. Fynd av slagg och lerklining tyder på att det även funnits metallhantering i området. Boplatslämningarna daterades till äldre järnåldern, 500 f Kr - 400 e Kr. Boplatsten var delvis överlagrad av gravfältet. Totalt undersöktes ett trettio-tal brandgravar. De innehöll rikligt med fynd t ex glaspärlor, keramik, spännbucklor, pilspetsar och en nyckel. Gravarna är daterade till yngre järnålder, 400-1050 e Kr (Fernholm 1983 och muntligen).

I början av 1990-talet undersöktes fyra förhistoriska boplatser öster om dåvarande Lambohov. Idag är området i stort sett helt bebyggt och ingår i stadsdelen Lambohov. Området kallas dock ofta för Lilla Mjärdevi efter den gård som låg i området innan exploateringen. Två boplatser och ett mindre intensivt utnyttjat område var föremål för slutundersökningar (RAÄ 251, 252, 253). Den fjärde boplatsten har endast förundersökts då området ej ännu exploaterats (RAÄ 254). Förundersökningsresultaten tyder dock på att det rör sig om en relativt stor boplat (Larsson 1990). Vid slutundersökningen av RAÄ 251 undersöktes två hus och tillhörande aktivitetsytor med bl a en ugsanläggning, en brunn och ett kulturlager. Undersökningsytan vid RAÄ 252 var något mindre. Här påträffades ett långhus och ett härdområde. Bägge boplatserna har daterats till äldre järnålder. De hade sinsemellan mycket olika karaktär trots att de tycks vara samtida. Skillnader i gårdarnas utseende och storlek kan tolkas som tecken på sociala och ekonomiska skillnader mellan bebyggelseenheter (Larsson 1993a; b). RAÄ 253 har tolkats som utkanten av boplat då anläggningarna var få (Larsson 1993b).

År 2001 gjordes ytterligare en arkeologisk undersökning i Mjärdeviområdet (RAÄ 224). Exploateringsområdet låg endast 200 m nordost om boplat RAÄ 251. Lämningarna bestod av odlingslager och boplat-sanläggningar i form av stolphål, härdar med mera. Anläggningarna låg koncentrerade i tre grupper men några tydliga konstruktioner kunde inte identifieras. Kolprover från undersökningen har gett dateringar till både äldre och yngre järnålder. Den mest intensiva perioden är dock yngre romersk järnålder-folkvandringstid, ca 200-500 e Kr. Elfstrand menar att järnåldersbosättningarna i området kan ha haft en ekonomi med en specialisering på boskapsskötsel. Resonemanget bygger dels på områdets jordmån, styva leror, vilket varit mer lämpade för bete och slätter än för odling. Den andra indikationen är den

relativt höga andelen betesdjur i boplatsernas benmaterial (Elfstrand i manus; Elfstrand 2001).

Strax söder om RAÄ 88, i östra delen av Lambohov, undersöktes år 2002 en mindre yta. Lämningarna tolkades som utkanten av en boplat och har med hjälp av keramik preliminärt daterats till äldre järnålder (Molin 2003).

Inför byggnation av en ny brandstation norr om Slestadrondellen utförde Riksantikvarieämbetet en arkeologisk förundersökning 2002. Vid undersökningen påträffades en odlingsyta samt flera mindre anläggningar (Sundberg 2004:6). Lämningarna är inte registrerade i FMIS.

Under hösten 2003 utförde Riksantikvarieämbetet en arkeologisk utredning etapp 2 inom ett större område söder om Slestad gård. Vid utredningen framkom enstaka fornlämningar bl a annat i form av en härd och ett stenröse som tolkades som botten av ett odlingsröse. Fornlämningarna ansågs dock inte vara av en sådan omfattning att vidare antikvariska åtgärder var nödvändiga och lämningarna är inte registrerade i FMIS (Österström 2003).

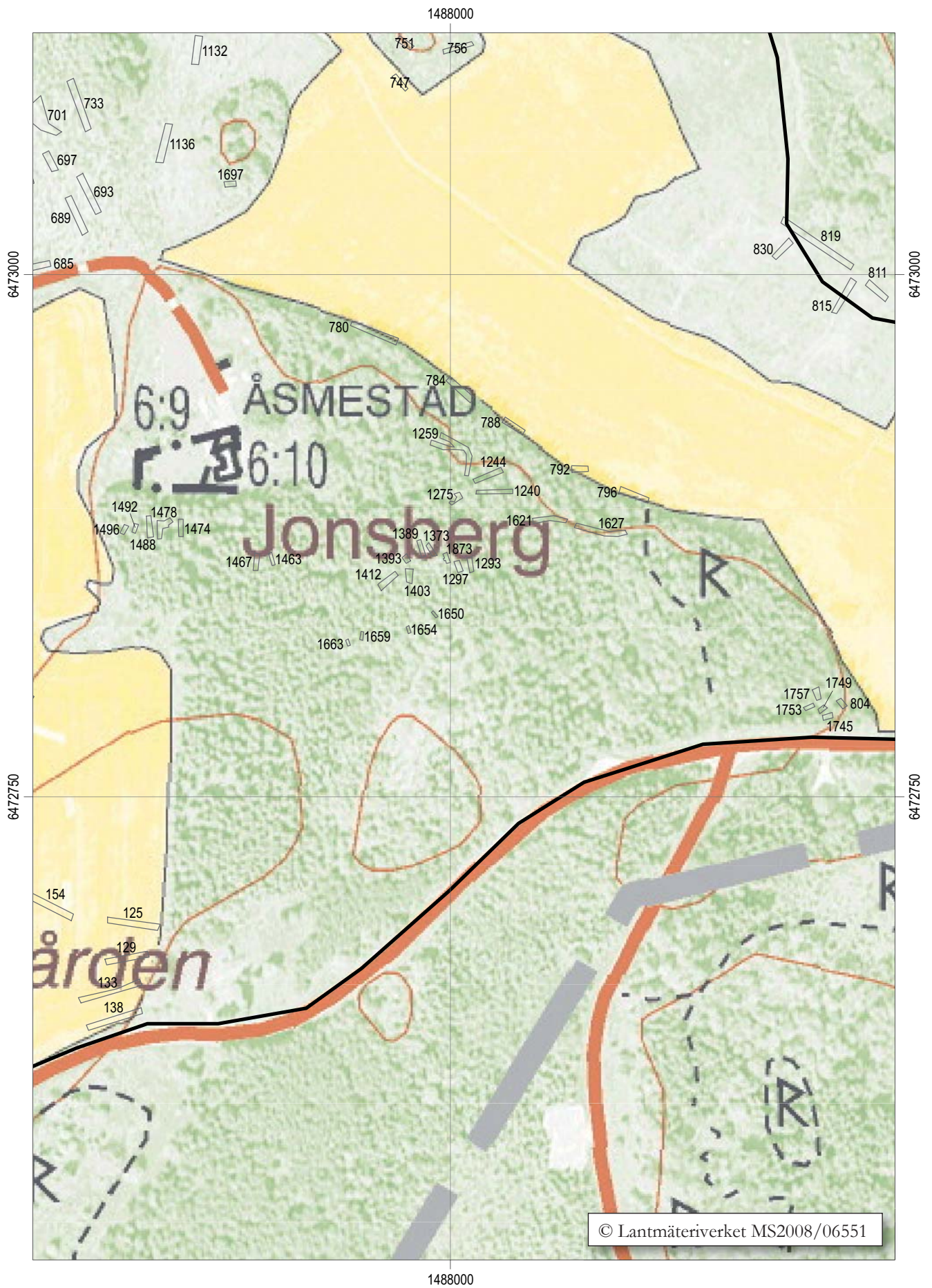
Inför anläggandet av en cykelväg och framtida bostadsbebyggelse inom den östra delen av Lambohov utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk undersökning i två omgångar under 2006 vid boplatsten RAÄ 233. Vid undersökningarna påträffades en skärvstenshöga, ett skärvstensområde och ett boplatssområde. Skärvstenshögen är daterad till folkvandringstid och skärvstensområdet till romersk järnålder-vendeltid. Inom boplatssområdet finns dateringar från senneolitikum till vikingatid. Inga säkra huskonstruktioner kunde fastställas vid undersökningen (Räf 2011).

Majoriteten av ovan beskrivna boplatslämningar är daterade till äldre järnålder. Inga byggnadskonstruktioner från yngre järnålder har påträffats vid undersökningarna. I Östergötland har betydligt färre boplatser från yngre järnålder undersökts i förhållande till undersökta boplatser från äldre järnålder. Detta brukar förklaras med att bebyggelse från yngre järnålder till stor del är lokaliserad till de historiska bytomterna (Kaliff 1999:114 och Lindeblad & Tagesson 2005:240). Yngre järnålderns gravfält återfinns också ofta i anslutning till de historiskt kända byarna och gårdarna (Kaliff 1999:103).

Utredningen etapp 2

Syfte, metod och dokumentation

Syftet med den arkeologiska utredningen etapp 2 var att fastställa om fast fornlämning berördes av den planerade exploateringen. Den arkeologiska utredningen utfördes dels genom beskrivning av de möjliga fornlämningar som finns i området och dels som en sökschaktsgrävning. De nyregistrerade fornlämningarna följer RAÄ/FMIS nomenklatur beträffande lämningstyper. Vid de

Figur 7. Schakt inom utredningsområdet. Skala 1:2 500.

Schakt och anläggningar mättes in med totalstation eller DGPS. Anläggningar som framkom beskrevs i plan. Fotograferingen utfördes med digitalkamera. Utredningens resultat skall ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömning i ärendet.

Resultat och tolkning

Inom utredningsområdet öppnades totalt 35 schakt vilka omfattade ca 820 m². I dessa schakt påträffades ca 20 anläggningar av boplatsskaraktär men också fem förmodade gravar. Inga tydliga konstruktioner kunde utrönas bland anläggningarna. En anläggning har ¹⁴C-daterats till romersk järnålder. Nedan följer resultat och tolkning utifrån de olika objekten och GF-numren (figur 4).

Objekt 27

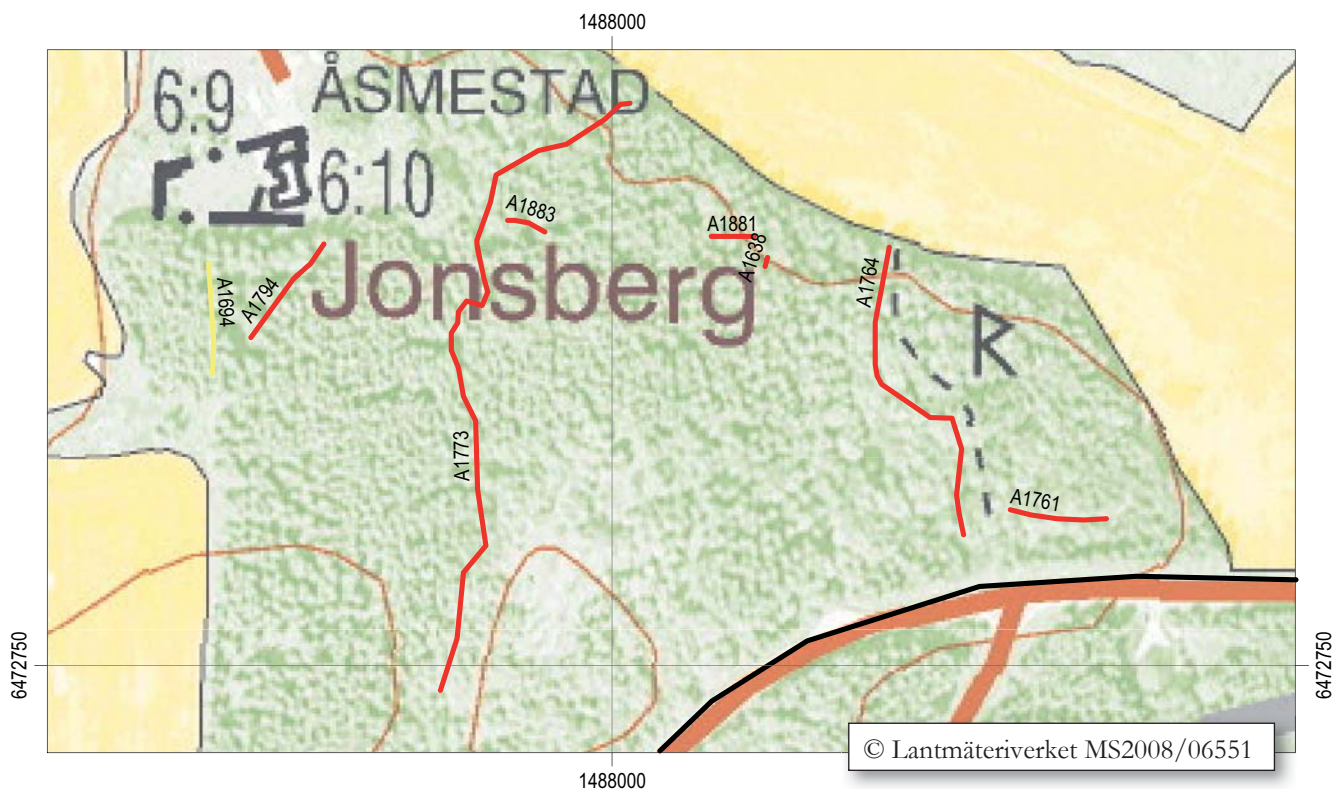
Objekt 27 bestod av en möjlig stensträng/gärdesgård i Jonsbergshagen. Objektet går från åkermarken i nordöst och söderut. Området har småkuperad moränmark med ställvis berg i dagen.

I samband med utredningen kunde en ca 240 m lång stensträng registreras (A1773). Stensträng är en- till tvåskiktad och enradig. Den har en bredd på 1-2 m och är 0,3-0,5 m hög. Stensträngen utgörs av 0,3-1,5 m stora stenar. Södra delen är mer otydlig med bara enstaka stenar synliga och bitvis är den kraftigt övertorvad. I anslutning till norra delen av stensträngen A1773 finns ytterligare en mindre, ca 13 m lång, stensträng (A1881). A1881 ligger ca sju meter öster om den större stensträngen men okulärt går det inte fastställa om de har en rumslig koppling. Ett schakt (S784) öppnades i åkermarken nordöst om A1773 för att utröna om stensträngen fortsatte under mark ut i åkern. Inget av arkeologiskt intresse framkom i schaktet. A1773 är registrerad som RAÄ 274 i FMIS och A1881 finns omnämnd under RAÄ 273.

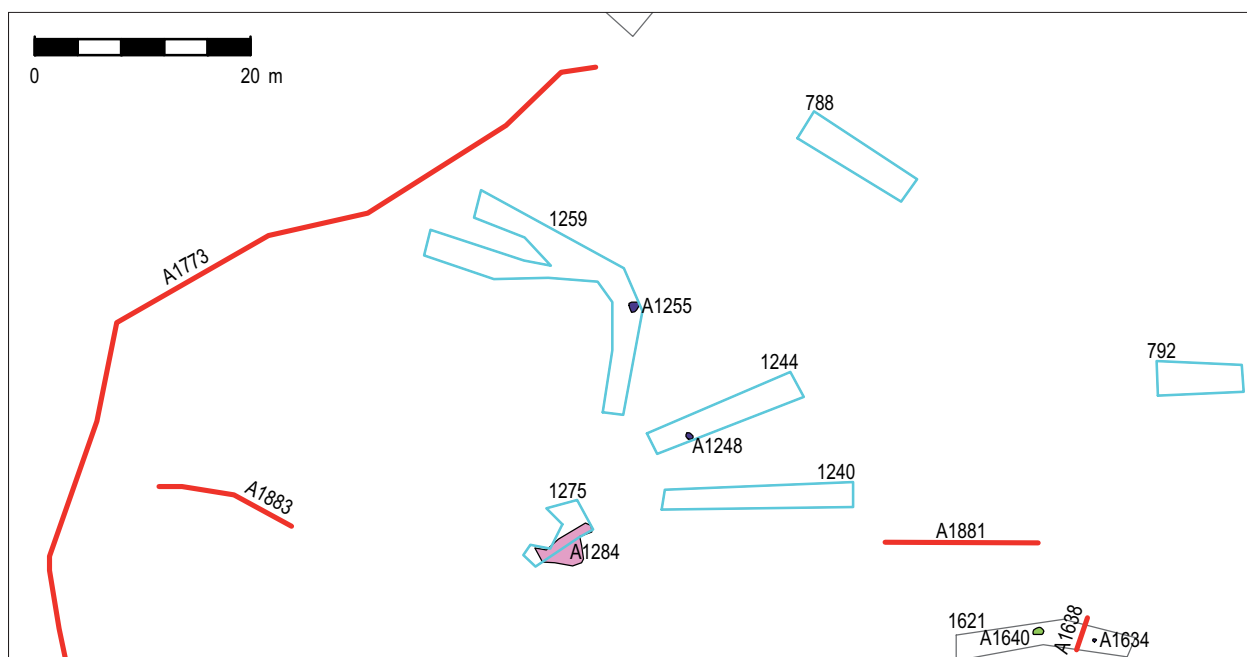
Objekt 29

Vid en besiktning inför fältarbetets början observerades en stor mängd skärvsten under en rotvälta i Jonsbergs-
hagen. Skärvstenen utgör objekt 29.

Totalt öppnades sju schakt vid objekt 29. Två anläggningar och en skärvstenskoncentration framkom. Anläggningarna utgjordes av två mörkfärgningar (A1248 och A1255). A1255 kan vara en hårdbotten då anläggningen var sotig och innehöll kol samt enstaka skärvstenar.

Figur 8. Stensträngar och terrasseringen inom utredningsområdet. Skala 1:2 500.

Figur 9. Schakt och anläggningar med aktuella schakt vid objekt 29 markerade. Skala 1:700.

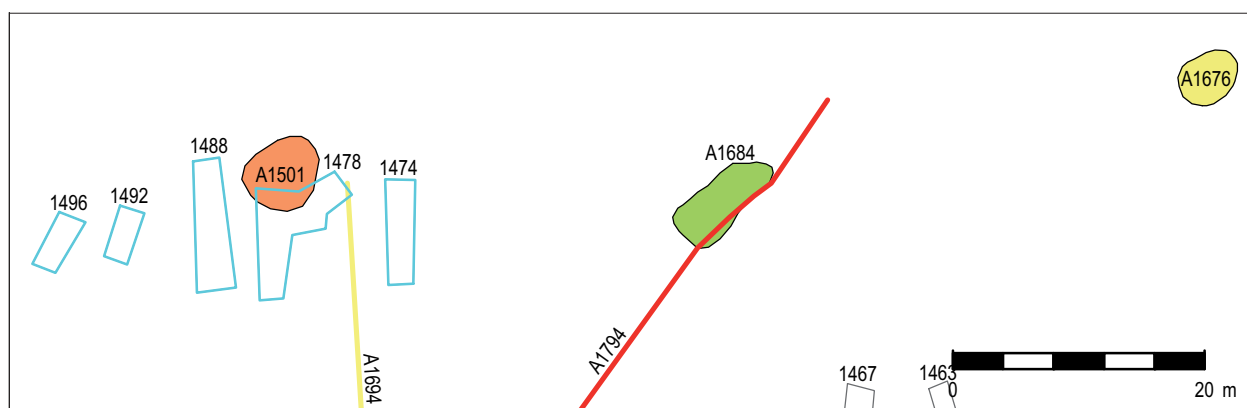
Skärvstenen (A1284) fortsatte utanför rotvältan. Något större stenar, ca 0,4-0,6 m stora, avgränsar skärvstenen. Fyllningen bestod av något sotig skärvsten. Ett kvartsavslag hittades i anläggningen. Marken nordväst till nordöst om skärvstenskoncentrationen är stenröjd, vilket kan indikera en äldre odlings- eller boplatssyta. Objekt 29 ingår i ett grav- och boplatssområde i Jonsbergshagen med RAÄ-nummer 273 i FMIS.

GF 1

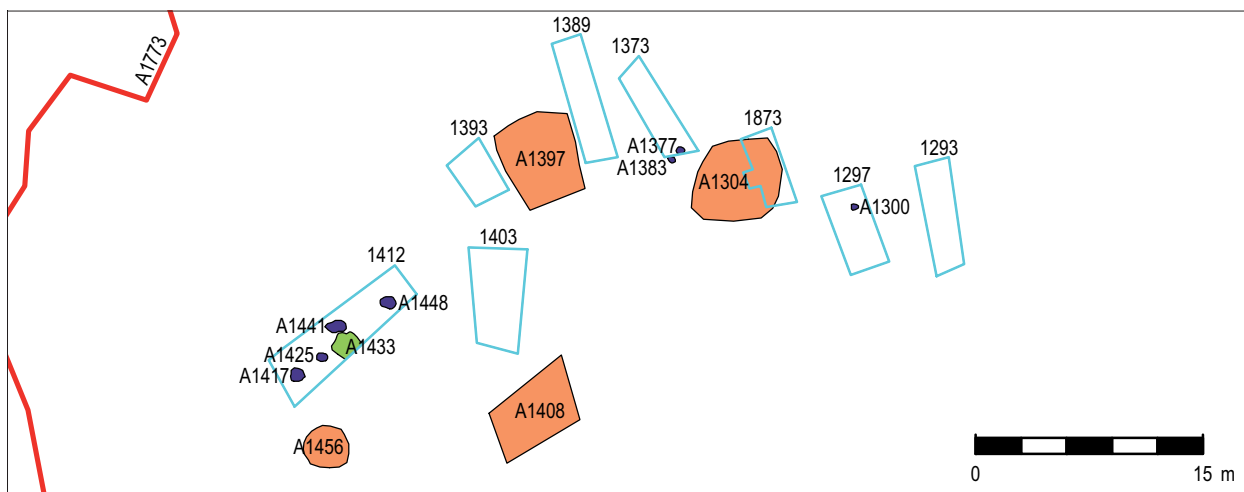
GF 1 består av två, eventuellt tre, gravar på flack slutningen söder om torpet Jonsberg i västra delen av Jonsbergshagen. Ytterligare enstenssamling ligger ca 70 m öster om de övriga.

Totalt öppnades fem schakt. En förmodad grav i form av en stensättning framkom (A1501). I schaktet fanns

även sten och skärvsten. A1501 är 6,3 m i diameter och ca 0,2-0,4 m hög. Anläggningen har med stor sannolikhet forntida ursprung, dock är gravtolkningen osäker. En tolkning som skärvstenshög är också möjlig, men med tanke på närheten till fynden av bronser (RAÄ 169) är grav dock den mest troliga tolkningen. Ingen av de övriga möjliga gravarna kunde lokaliseras. Stensamlingen (A1676) mättes in och utgörs troligen av röststen, 0,7-1,5 meter stora. Inga konstruktionsdetaljer är synliga ovan mark. Det kan dock finnas en gravanläggning i botten av anläggningen. I området fanns även en terrassering (A1694), ca 37 meter lång (N-S). I schakten vid GF 1 noterades ett möjligt odlingslager. GF 1 kommer att ingå i ett grav- och boplatssområde i Jonsbergshagen med RAÄ-nummer 273 i FMIS.

Figur 10. Schakt och anläggningar med aktuella schakt vid GF 1 markerade. Skala 1:600.

Figur 11. Schakt och anläggningar med aktuella schakt vid GF 2 markerade. Skala 1:500.

GF 2

GF 2 utgörs av fyra möjliga gravar i en gles samling centralt i Jonsbergshagen.

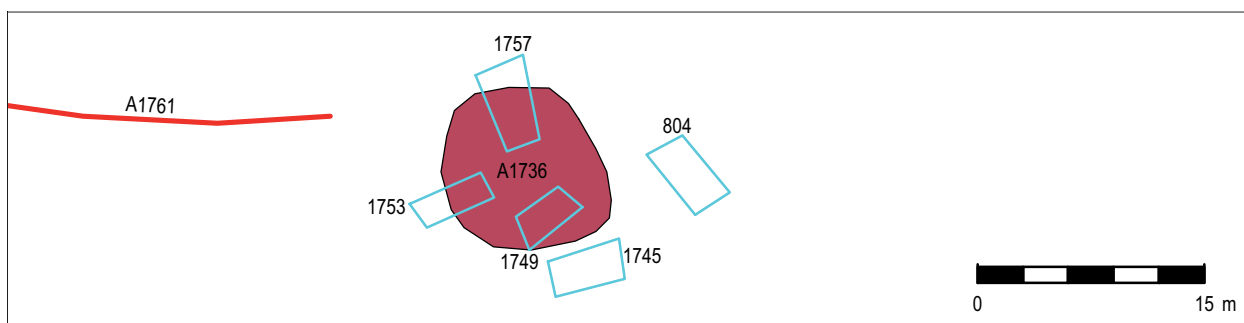
Totalt öppnades åtta schakt. Enstensättning (A1304) och åtta anläggningar (A1300, 1377, 1383, 1417, 1425, 1433, 1441, 1448) bestående av härdar, gropar, stolphål och mörkfärgningar framkom i schakten. Ytterligare enstensättning/skärvstenshö (A1456) kunde okulärt bekräftas. Utöver detta finns två osäkra stensättningar/skärvstenshögar (A1397 och 1408) på platsen. A1304 är ca 6,7 m i diameter och ca 0,2-0,3 m hög. Ett schakt öppnades för hand i utkanten av anläggningen där torven togs bort. I schaktet framkom en kantkedja bestående av 0,2-0,8 m stora stenar. Kantkedjan kunde därefter följas runt hela anläggningen.

Boplatsanläggningarna fanns mellan gravarna, men främst framkom dessa i Schakt S1412 som ligger strax norr om A1456. Det går inte i detta stadium fastställa om boplatsanläggningarna kan kopplas ihop med de möjliga gravarna eller om anläggningarna representerar en annan period. I schakten vid GF 2 noterades ett möjligt odlingslager. GF 2 ingår i grav- och boplatsområdet i Jonsbergshagen med RAÄ-nummer 273 i FMIS.

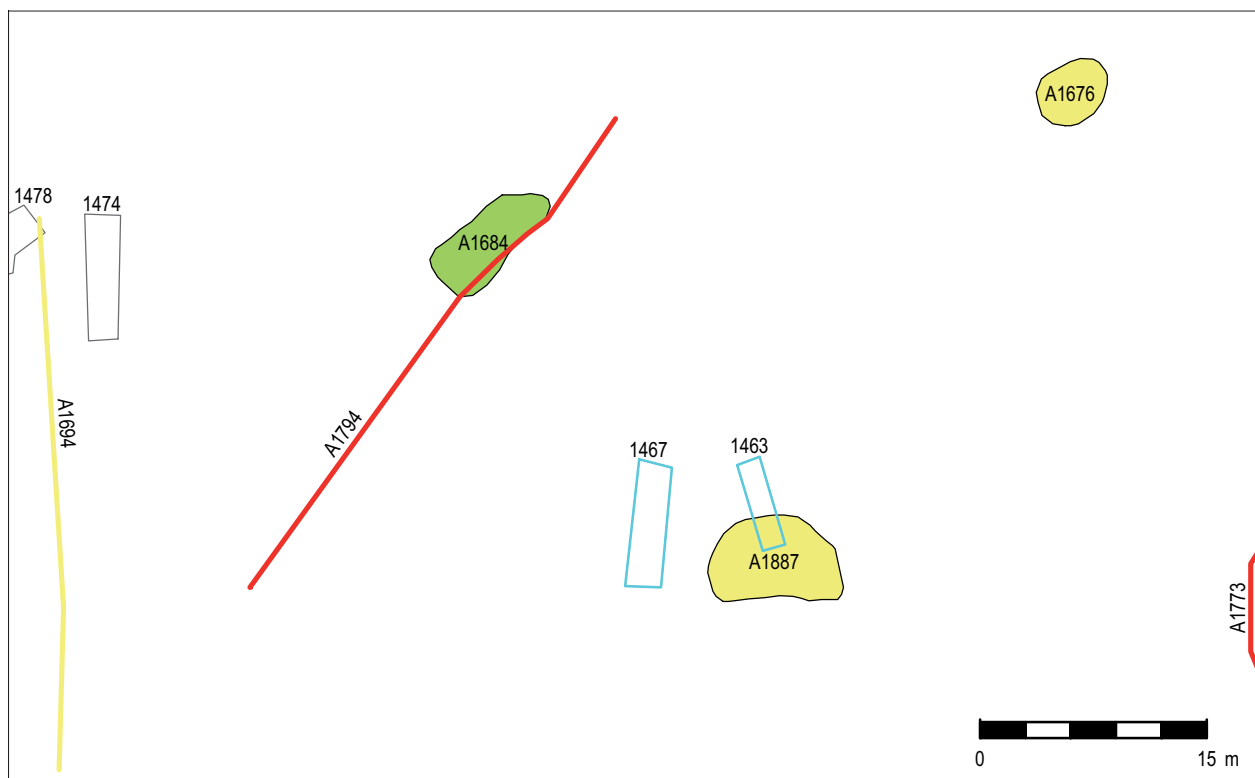
GF 3

GF 3 utgörs av en möjlig gravhö i sydöstra hörnet av utredningsområdet. Den möjliga gravhögen är skadad av ett skyttevärn.

Anläggningen är ca 12,5 meter i diameter och ca 0,7 meter hög. Totalt öppnades fyra schakt på platsen. I schakten framkom skärvsten och sot. Anläggningen har preliminärt tolkats som antingen en skärvstenshö eller gravhö. Där anläggningen sedan tidigare var skadad av skyttevärnet grävdes ett schakt (S1757). I schaktet framkom ett sot- och kollager där ett kolprov insamlades. Kolprovet (Ua-33797) har ¹⁴C-daterats till år 0-140 e Kr (sigma 2) det vill säga romersk järnålder. Dateringen indikerar att tolkningen av anläggningen som gravhö kan vara felaktig. Gravhögar brukar dateras antingen till äldre bronsålder eller yngre järnålder. Skärvstenshögar brukar traditionellt dateras till bronsålder-förrommesk järnålder men förekommer även under senare perioder. Skärvstenshögen/gravhögen är registrerad som RAÄ 275 i FMIS.

Figur 12. Schakt och anläggningar med aktuella schakt vid GF3 markerade. Skala 1:500.

Figur 13. Schakt och anläggningar med aktuella schakt vid GF4 markerade. Skala 1:500.

GF 4

GF 4 utgörs av en möjlig skärvestenshög som ligger mellan GF 1 och GF 2 i Jonsbergshagen.

Totalt öppnades två schakt. I schakten framkom röjsten. Anläggningen (A1887) har tolkats som ett röjningsröse och är inte registrerat i FMIS men ingår i den fossila åkermarken som finns omnämnd under grav- och boplatsoområde med RAÄ-nummer 273.

GF 5

GF 5 utgörs av en möjlig stensträng strax söder om torpet Jonsberg. En ca 40 m lång stensträng (SV-NÖ) har registrerats efter okulär bedömning. Stensträngen (A1794) är enskiktad och enkelradig, ca 1-1,5 m bred och 0,2-0,3 m hög. Stenarna är ca 0,2-0,3 m stora. I stensträngens nordöstra del finns en stensamling. Stensamlingen (A1684) är ca 8,8 x 4 m stor och utgörs troligen av röjsten. Inga schakt har öppnats på platsen för stensträngen. Stensträngen har registrerats som RAÄ 276 i FMIS.

GF 8

GF 8 utgörs av en möjlig stensträng i södra delen av Jonsbergshagen.

Okulärt kunde ingen stensträng som uppfyllde RAÄ/FMIS nomenklatur konstateras. Inga schakt öppnades på platsen.

GF 9

GF 9 är en möjlig stensträng i sydöstra delen av Jonsbergshagen, i närheten av stensträngen RAÄ 207.

En ca 30 m lång stensträng (Ö-V) har registrerats efter okulär bedömning. Stensträngen är enskiktad och enkelradig, ca 1-1,2 m bred och 0,2-0,3 m hög. Stenarna är ca 0,3-0,8 m stora. Inga schakt har öppnats på platsen för stensträngen. Stensträngen har registrerats som ett stensträngssystem tillsammans med RAÄ 207 under RAÄ 207 i FMIS (figur 8).

GF 10

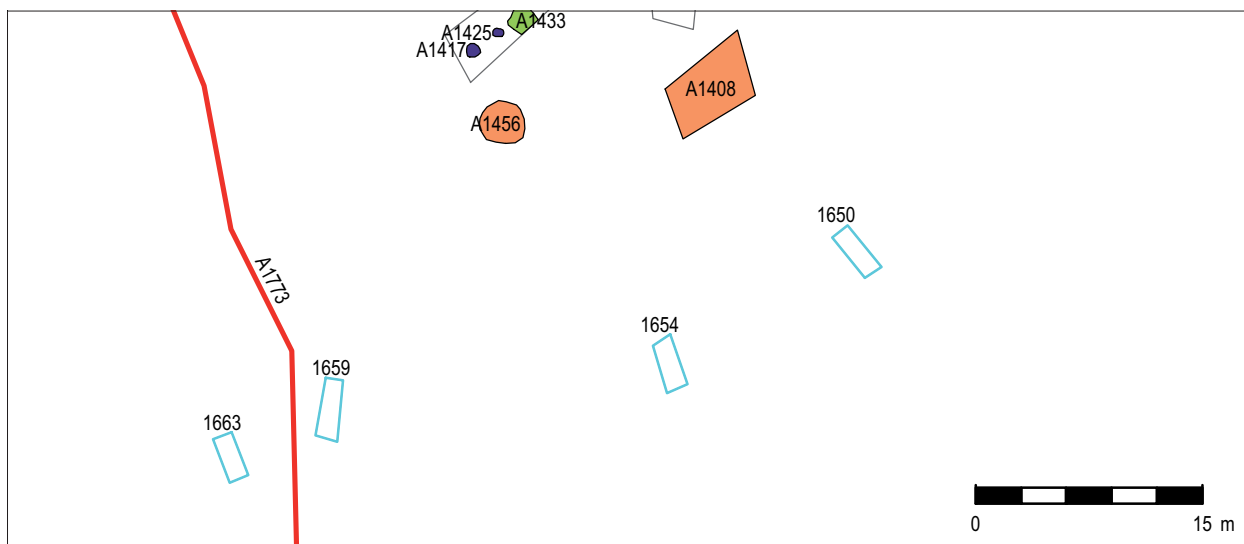
GF 10 består av en möjlig stensträng i Jonsbergshagen.

En ca 14 m lång stensträng/stensträngsrest (Ö-V) kunde okulärt konstateras. Stensträngen (A1881) är enskiktad och enkelradig, ca 1 m bred och 0,2-0,3 m hög. Stensträngen kunde dock inte registreras i FMIS, då den inte uppfyller RAÄ/FMIS nomenklatur. Stensträngen ligger däremot inom grav- och boplatsoområdet vid Jonsbergshagen och finns omnämnd under RAÄ 273 i FMIS. Inga schakt öppnades på platsen (figur 8).

GF 11

GF 11 utgörs av en möjlig stensträng väster om RAÄ 207.

Okulärt kunde ingen stensträng som uppfyllde RAÄ/FMIS nomenklatur konstateras. Inga schakt har öppnats på platsen för stensträngen.

Figur 14. Schakt med aktuella schakt vid GF13 markerade. Skala 1:500.

GF 12

GF 12 utgörs av en möjlig stensträng i Jonsbergshagens västra del, söder om torpet Jonsberg.

Okulärt kunde ingen stensträng som uppfyllde RAÄ/FMIS nomenklatur konstateras. Inga schakt har öppnats på platsen.

GF 13

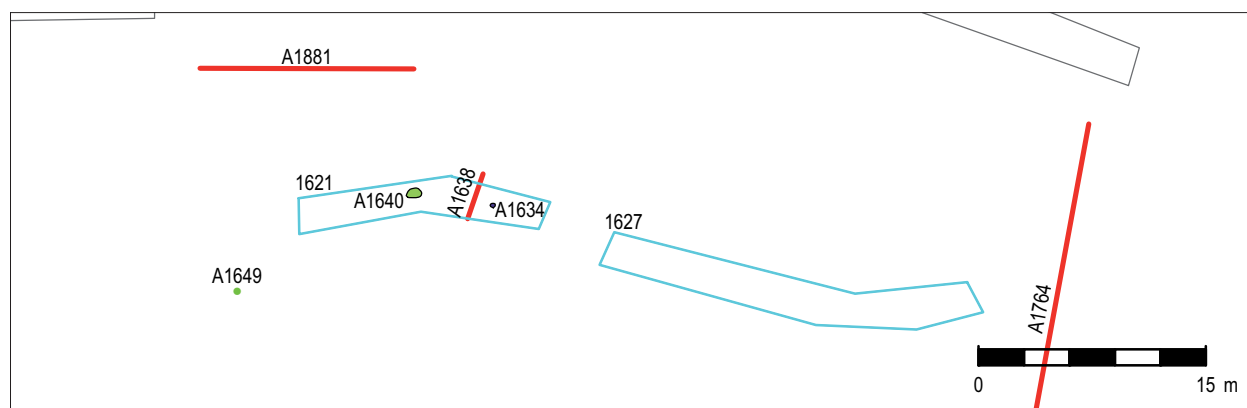
GF 13 utgörs av två möjliga hålvägar.

Okulärt kunde två fördjupningar i marken fastställas som skulle kunna utgöra hålvägar eller rester av hålvägar. Dessa uppfyllde dock inte RAÄ/FMIS nomenklatur och kunde därför inte registreras. Fyra schakt öppnades även för att om möjligt konstatera någon form av vägläggning eller liknade som kunde sättas samman med de möjliga hålvägarna. Inget av arkeologiskt intresse framkom i schakten. Eventuellt kan fördjupningarna sättas i samband med skogsbruk eller militärens aktiviteter inom Jonsbergshagen.

GF 14

GF 14 utgörs av tre möjliga hålvägar.

Okulärt kunde ingen hålväg som uppfyllde RAÄ/FMIS nomenklatur konstateras på platsen. Två schakt öppnades i anslutning till platsen för hålvägarna och i dessa framkom boplatslämningar i form av en härd (A1640) och en mörkfärgning (A1634) samt en stenrad (A1638) som skulle kunna utgöra en stensträng. Denna tolkning är dock mycket osäker. I anslutning till det östra schaktet noterades skärvsten, sot och kol under en rotvälta. Skärvstenen utgör troligen en härd (A1649). Lämningarna vid GF 2 ingår i grav- och boplatsoområdet, RAÄ 273.

Figur 15. Schakt och anläggningar med aktuella schakt vid GF14 markerade. Skala 1:500.

GF A och GF B

Möjlig fossil åkermark med förhistoriskt ursprung i Jonsbergshagen.

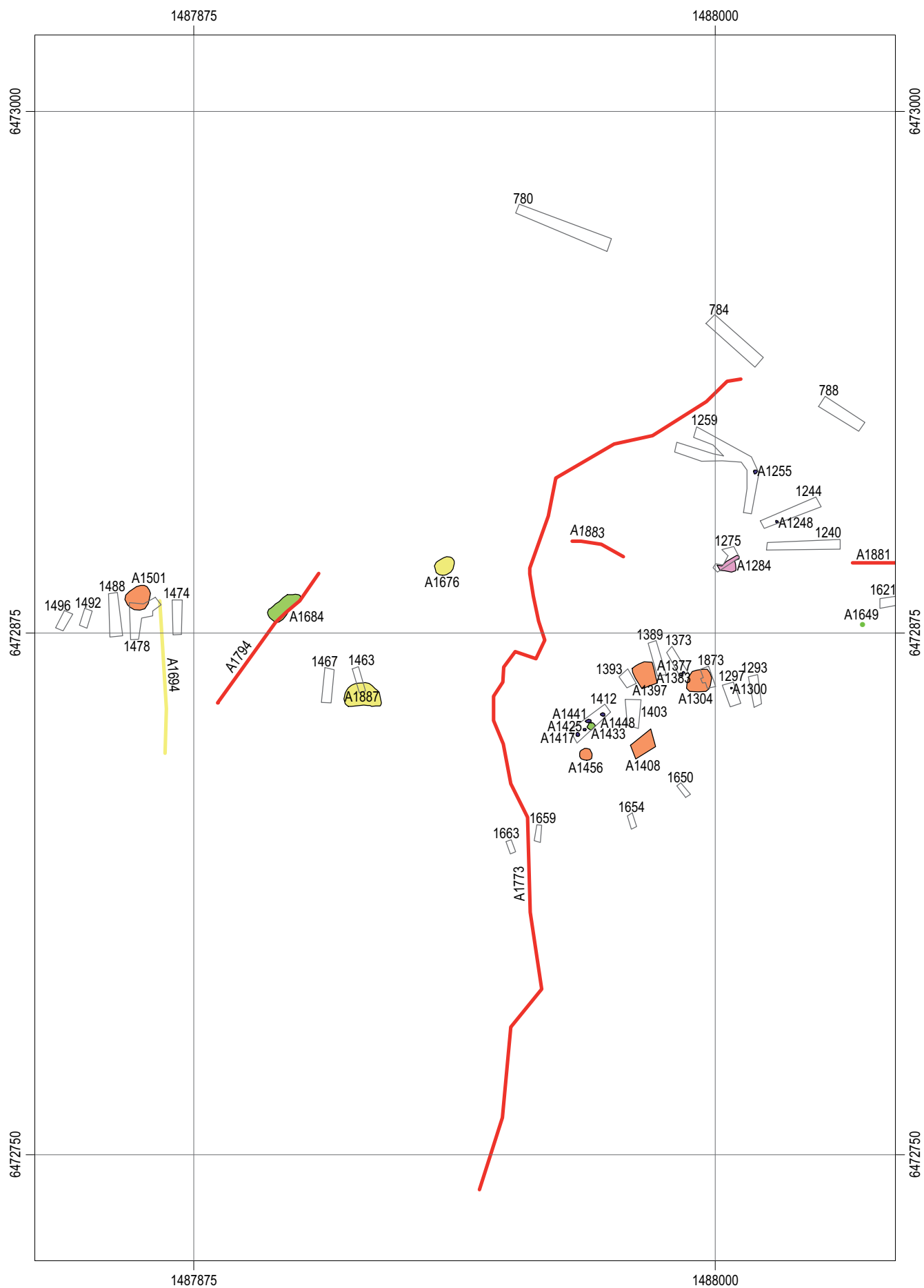
Åtgärdsförslag

Se tabell 3.

Okulärt kunde flera stenröjda ytor, röjningsrösen och en terrassering konstateras i området. Den fossila åkermarken har inte fått ett eget RAÄ-nummer däremot ligger den beskriven inom grav- och boplatsoområdet vid Jonsbergshagen och finns omnämnd under RAÄ 273.

Id	Lämningsstyp efter utredning	Antikvarisk bedömning	Åtgärdsförslag	RAÄ-nr
Objekt 27	Stensträng	Fast fornlämning	Förundersökning	RAÄ 274
Objekt 29	Grav- och boplatsoområde	Fast fornlämning	Förundersökning	RAÄ 273
GF 1	Grav- och boplatsoområde	Fast fornlämning	Förundersökning	RAÄ 273
GF 2	Grav- och boplatsoområde	Fast fornlämning	Förundersökning	RAÄ 273
GF 3	Skävstenshög	Fast fornlämning	Förundersökning	RAÄ 275
GF 4	Grav- och boplatsoområde	Fast fornlämning	Förundersökning	RAÄ 273
GF 5	Stensträng	Fast fornlämning	Förundersökning	RAÄ 276
GF 8	-	Ej registrerad	Ingen åtgärd	-
GF 9	Hägnadssystem	Fast fornlämning	Förundersökning	RAÄ 207
GF 10	Grav- och boplatsoområde	Fast fornlämning	Förundersökning	RAÄ 273
GF 11	-	Ej registrerad	Ingen åtgärd	-
GF 12	-	Ej registrerad	Ingen åtgärd	-
GF 13	-	Ej registrerad	Ingen åtgärd	-
GF 14	-	Ej registrerad	Ingen åtgärd	-
GF A	Grav- och boplatsoområde	Fast fornlämning	Förundersökning	RAÄ 273
GF B	Grav- och boplatsoområde	Fast fornlämning	Förundersökning	RAÄ 273

Tabell 3. Åtgärdsförslag efter utredning.

Figur 16a och b. Samtliga schakt och anläggningar inom utredningsområdet. Skala 1:1 250

Förundersökningen

Syfte, metod och dokumentation

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var att fastställa de påträffade fornlämningarnas omfattning, karaktär och ålder.

Den arkeologiska förundersökningen genomfördes som en sökschaktsgrävning. Sökschakten öppnades med grävmaskin vid de aktuella objekten och RAÄ-numren. Torvsikt och matjord avlägsnades skiktvis ned till anläggningsnivå eller undergrund. Ett urval av anläggningarna undersöktes genom handgrävning. Dessa anläggningar har beskrivits och i de fall det visade sig motiverat har även sektionerna ritats och prover insamlats. Utifrån ett urval av de undersökta anläggningarna har ¹⁴C-prover skickats för analys. Fältarbetet utfördes i november och december med de förutsättningar, rörande till exempel ljusförhållanden, som det för med sig. Under fältarbetet föll det en stor mängd regn som försvårade och i flera fall omöjliggjorde arbetet genom bland annat vattenfyllda schakt.

Schakt, anläggningar och lager mättes in med totalstation. Fotograferingen utfördes med digitalkamera. Förundersökningens resultat skall ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömning i ärendet.

Utöver de övergripande frågeställningarna, det vill säga att fastställa de påträffade lämningarnas omfattning, karaktär och ålder, sattes frågeställningar upp för varje enskilt fornlämning:

RAÄ 96, fornlämningsliknande lämning

- Finns det flatmarksgravar i anslutning till RAÄ 96
- Om så är fallet vilken karaktär har dessa?
- Finns det andra förhistoriska lämningar i området runt RAÄ 96?

RAÄ 207, Stensträng

- Fortsätter stensträngen in i förundersökningsområdet?
- Om så är fallet vilken utsträckning har den?
- Går stensträngen att koppla till övriga lämningar i området?

RAÄ 208, Stensträng

- Fortsätter stensträngen in i förundersökningsområdet?
- Om så är fallet vilken utsträckning har den?
- Går stensträngen att koppla kronologiskt till övriga lämningar i området?

ÖLM 5, Möjlig bytomt

- Finns medeltida bebyggelselämningar och/eller kulturlager inom förundersökningsområdet nordöst om Åsmestad?

- Finns det förhistoriska boplatslämningar som föregått den medeltida bebyggelsen?

Objekt 4, boplat

- Finns det tydliga huskonstruktioner, kulturlager, härdområden etc. inom området?
- Går boplatslämningarna att koppla kronologiskt till övriga lämningar i området?

Objekt 5, boplat

- Finns det tydliga huskonstruktioner, kulturlager, härdområden etc. inom området?
- Går boplatslämningarna att koppla kronologiskt till övriga lämningar i området?

Objekt 9, militära lämningar

- Kommer några av de värn eller löpgravar som finns i området beröras av exploateringen?

Objekt 30, möjlig boplat

- Finns det tydliga huskonstruktioner, kulturlager, härdområden etc. inom området?
- Går boplatslämningarna att koppla kronologiskt till övriga lämningar i området?

Resultat och tolkning

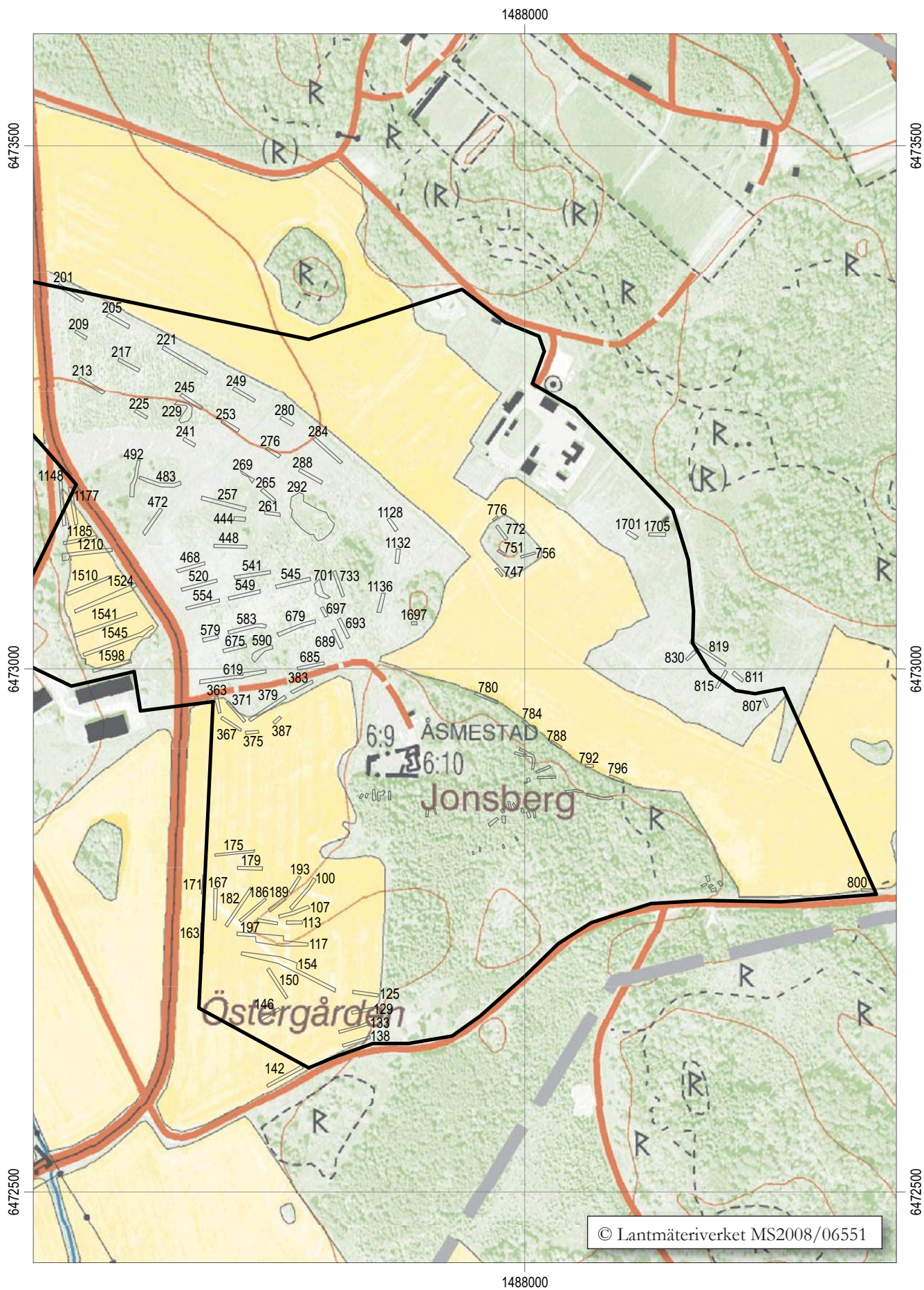
Inom förundersökningsområdet öppnades totalt 101 schakt vilka omfattade ca 12 100 m². I dessa schakt påträffades ca 100 anläggningar av främst boplatsskäraktar men också lämningar från historisk tid. Inga säkra konstruktioner kunde fastställas bland anläggningarna. Endast ett fåtal fynd tillvaratogs, där merparten kan kopplas till historisk tid. Lämningarna har daterats till bronsålder, äldre järnålder och historisk tid utifrån ¹⁴C-analyser och fynd. Nedan följer resultat och tolkning.

RAÄ 96, fornlämningsliknande lämning

RAÄ 96 utgjordes av två höglignande lämningar ca 25 m utanför förundersökningsområdet i öster.

Totalt öppnades fem schakt i anslutning till RAÄ 96. En härd (A823) undersöktes och borttogs inom ramen för förundersökningen. Härden har daterats till yngre bronsålder 820-550 f Kr (2 sigma). I övriga schakten framkom fyllnadsmassor bestående av både grus och lera men också järnskrot och sopor. Området, inom undersökningsområdet, var således till största del förstört av militärens aktiviteter på platsen. En gräns går mellan det mer förstörda området inom undersökningsområdet och det mer välbevarade runt RAÄ 96 vid schakt (S819). S819 är samma schakt som ovan beskrivna härd framkom i.

Lämningstypen för RAÄ 96 har kunnat ändras, från fornlämningsliknande lämning, till hög. Genom detta har den antikvariska bedömningen ändrats från bevak-

Figur 17. Förundersökningsschakt inom område D. Skala 1:5 000.

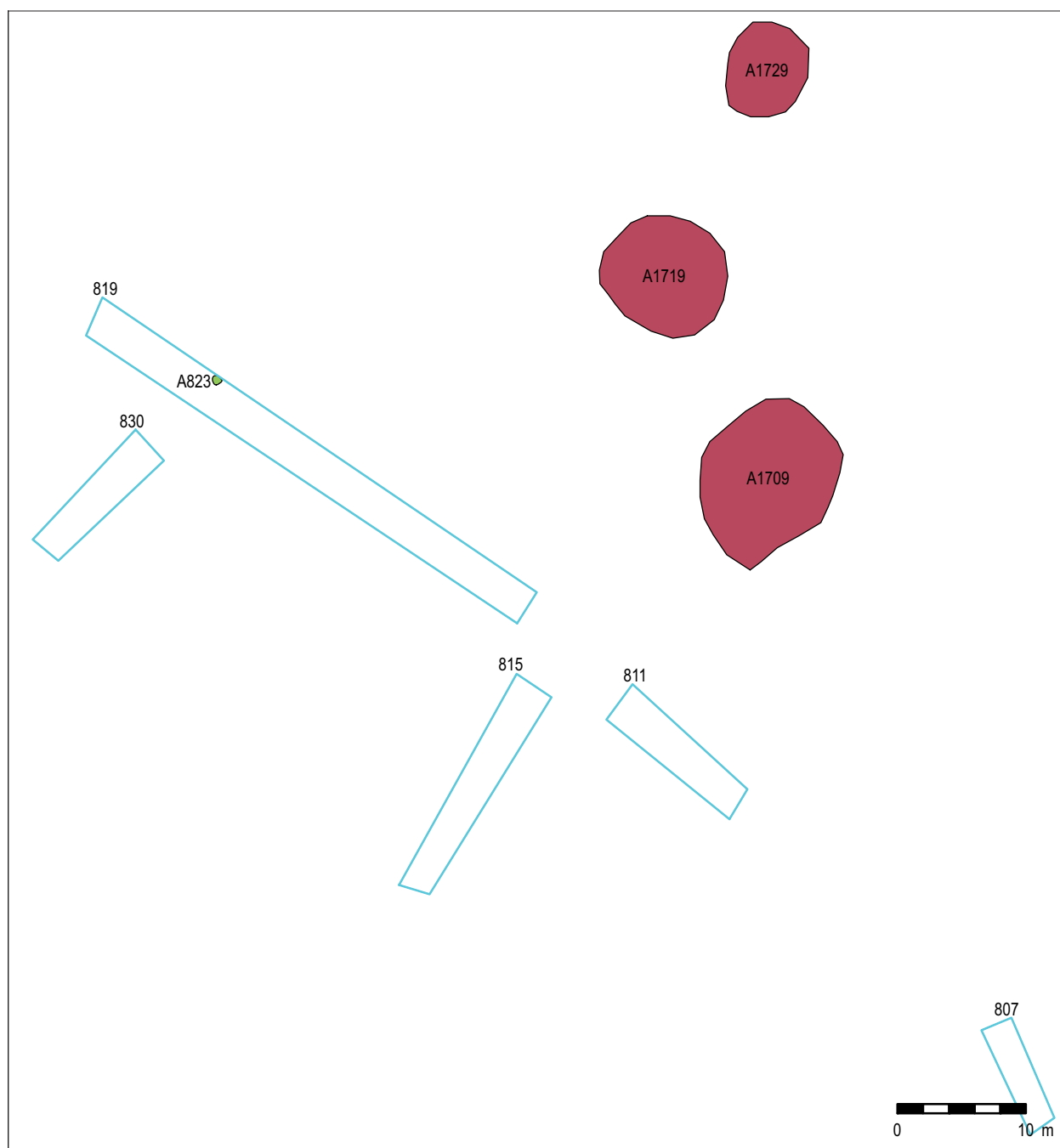
ningsobjekt till fast fornlämning. Ytterligare en hög registrerades strax norr om de tidigare kända högarna utanför undersökningsområdet. Det går inte att kronologiskt bestämma högarna utan vidare undersökning men gravhögar dateras generellt till bronsålder eller yngre järnålder. Detta kan medföra att det invid gravhögarna även finns en boplatz från bronsåldern med tanke på den daterade härden. Högar av liknade typ som är daterade till bronsålder är dock ovanliga i denna del av Östergötland (FMIS och Kaliff 1999). Den eventuella boplatzen ligger dock i vilket fall utanför område D.

RAÄ 207, stensträng

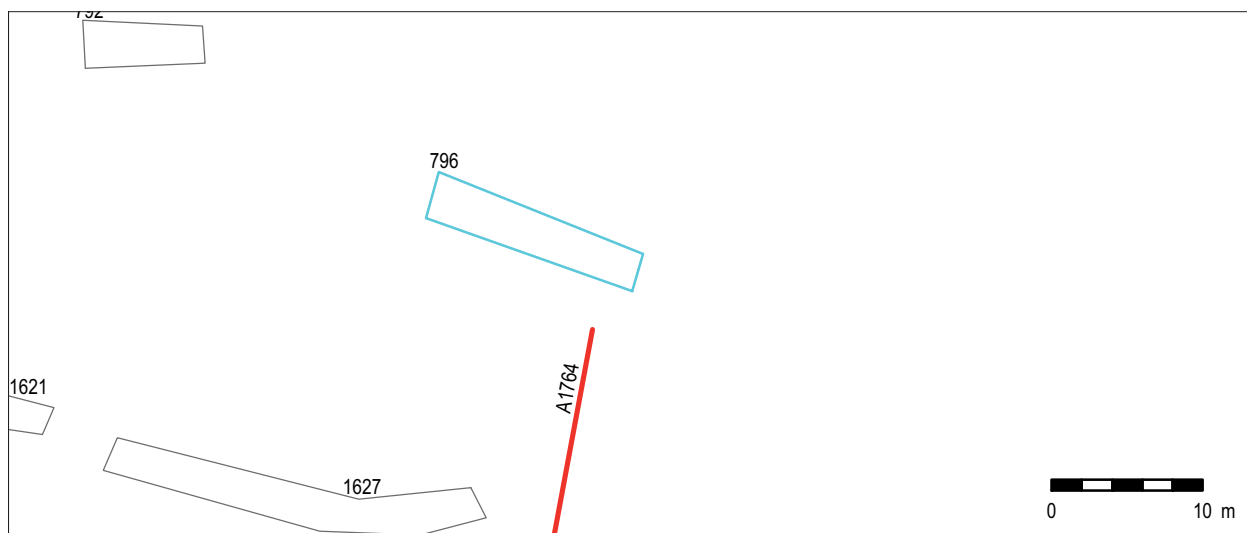
RAÄ 207 utgörs av en stensträng. Hela stensträngen (A1764) mättes in med totalstation. Ett schakt öppnades i åkermarken norr om stensträngen för att konstatera om den fortsatte ut i åkern under mark. Inget av arkeologiskt intresse framkom i schaktet och stensträngen är således avgränsad mot norr.

RAÄ 208, stensträng

RAÄ 208 utgörs av en stensträng. Ett schakt öppnades i åkermarken väster om stensträngen för att konstatera om den fortsatte ut i åkern under mark. Inget av arkeologiskt

Figur 18. Schakt och anläggningar med aktuella schakt vid RAÄ 96 markerade. Skala 1:500.

Figur 19. Schakt med aktuellt schakt vid RAÄ 207 markerat. Skala 1:500.

intresse framkom i schaktet och stensträngen är således avgränsad mot väster.

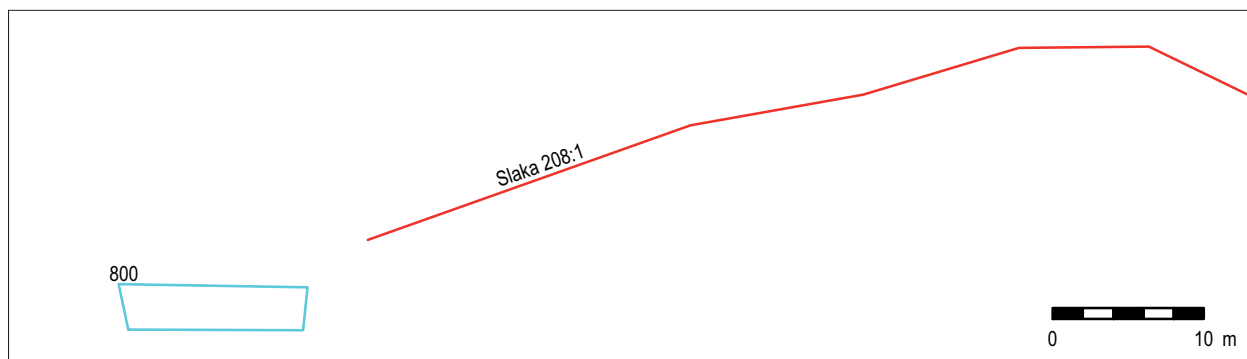
ÖLM 5, bytomt

ÖLM 5 ligger i åkermark i anslutning till Åsmedstads by. Totalt öppnades nio schakt. I schakten framkom ett kulturlager och ett antal anläggningar som troligen kan kopplas till bytomten. Vidare påträffades härdar och andra anläggningar i norra delen av undersökningsområdet som kan sättas samman med den förhistoriska boplatsen inom objekt 5.

Denna undersökningsyta utgjordes av ett mindre åkergärde som begränsades av bygatan i väster, nya landsvägen åt öster och en ladubyggnad i söder. Åkergärdet bildar en plan yta, något lägre liggande än den historiska bytomten, men något högre än åt öster omgivande gården. I det historiska kartmaterialet ingår det i byns norra åkergärde, men har i modern tid avskurits från detta av landsvägen mot Aska. Norra delen av gårdet sluttar i kilform nedåt mot norr. I slutningen, mot väster, upp mot bytomten har omfattande schaktmassor lagts upp.

Möjligen har detta skett i samband med att f d trängregementet i Linköping etablerade ett slakteri inom bytomten.

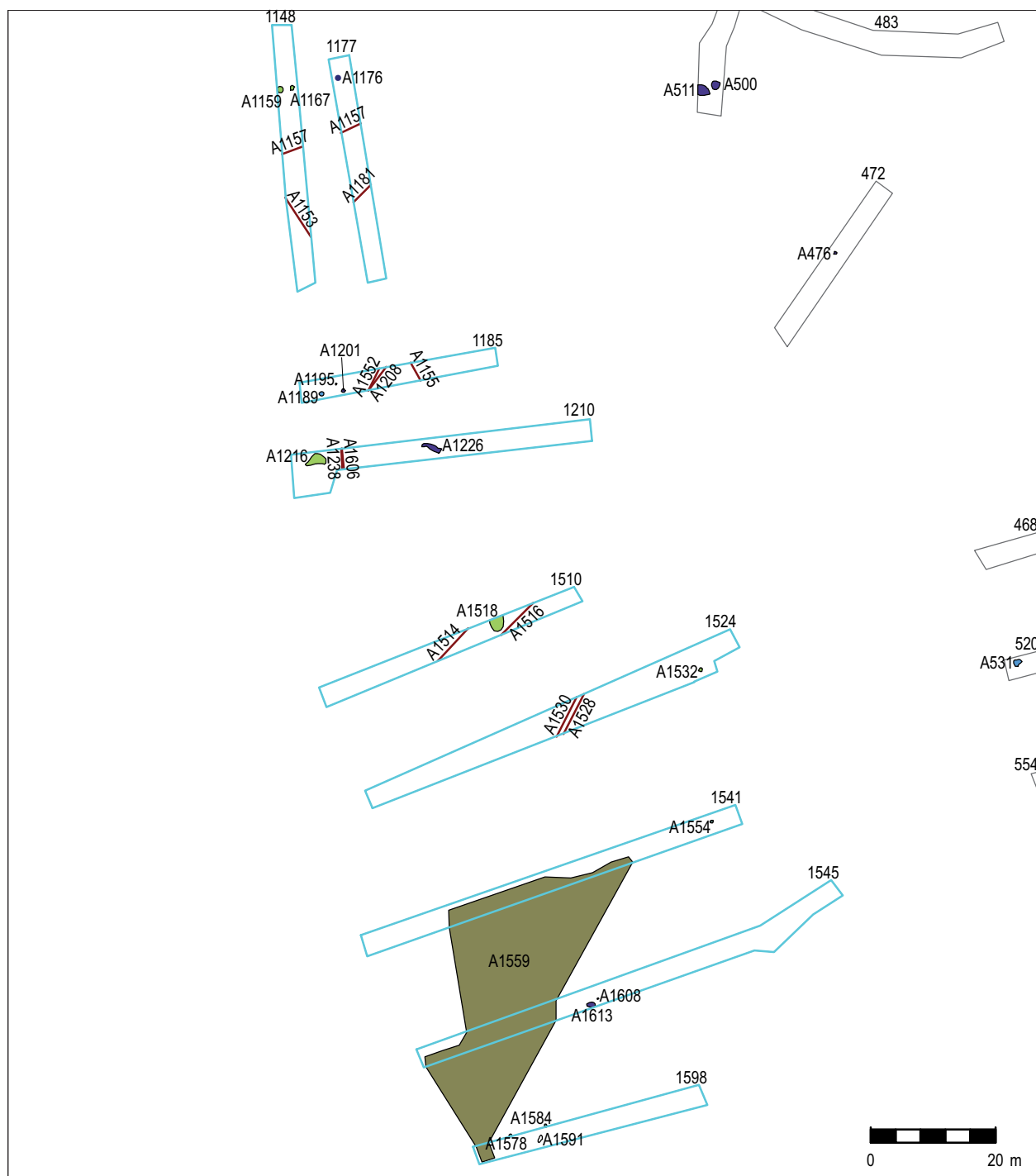
Den generellt lagerbilden var ett ca 0,25 m tjockt ploglager som vilade på en undergrund av styv moränlera. Totalt påträffades 15 anläggningar samt en kulturlagerrest. Samtliga var överplöjda och därmed fragmentariskt bevarade. Minst två täckdiken med tegelrör löper över ytan i nord-sydlig riktning. Anläggningarna i de sex schakten i norr tolkas vara av förhistoriskt ursprung. Dessa utgjordes av en stenansamling (A1518), en grop (A1189), fem mörkfärgningar (A1176, 1195, 1201, 1216 och 1226) och tre härdar (A1159, 1167 och 1532). Ett kolprov från den nordligaste härden (A1159) har ¹⁴C-analyserats och fått en datering till yngre romersk järnålder-folkvandringstid (Ua-33799). Sannolikt hör dessa lämningar samman med dem som framkommit omedelbart öster om landsvägen och som uppvisar ett samstämmigt dateringsintervall och är registrerade under samma nummer i FMIS, RAÄ 277. Ytterligare en härd (A1532) har daterats med en datering till yngre bronsålder, vilket visar att det även finns äldre aktivitet på platsen.

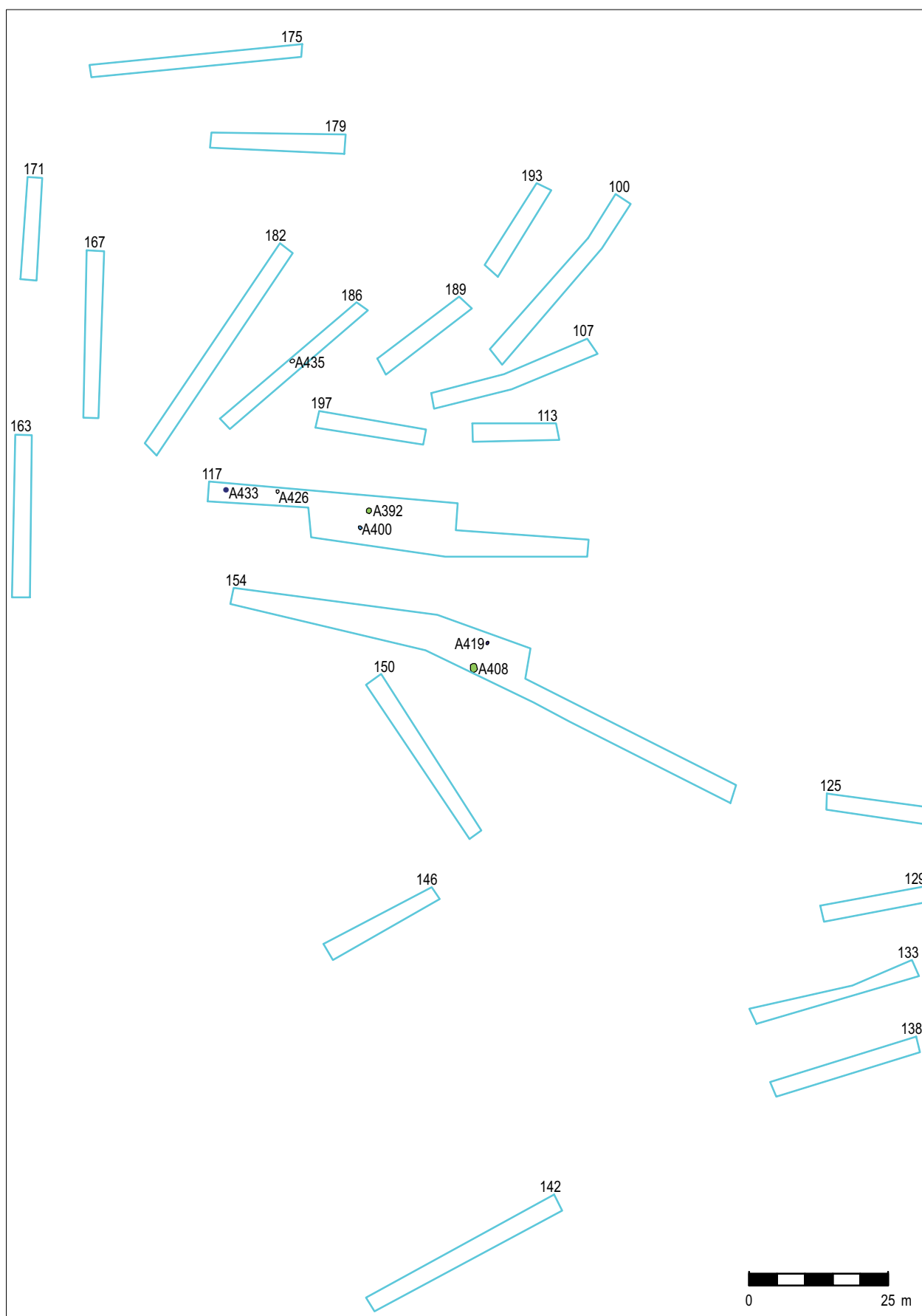
Figur 20. Aktuellt schakt vid RAÄ 208 markerat. Skala 1:500.

De påträffade lämningarna och kulturlagerresten inom de tre sydligaste schakten gav ett mer recent intryck. Dessa lämningar kan med stor sannolikhet kopplas samman med den historiska bytomten. Kulturlagerresten, A1559, utgjordes av mörkgrå lerhaltig silt med innehåll av träkolsfragment, tegelkross, kalkprickar samt enstaka spik och fragment av obrända djurben. Utbredningen av A1559 är uppskattad efter lagrets förekomst i schakten. Fyra mindre stolp-/kärphål påträffades (A1554, 1578, 1584 och 1608), dessa låg på en linje i SV-NÖ riktning

och tolkas utgöra resterna av en hägnad. Även i det mellersta schaktet (S1510) påträffades lämningar av hägnader i form av två parallella flätverksgården som anlagts i ca 0,25 m breda rännformiga nedgrävningar (A1514 och A1516). Även dessa löpte SV-NÖ riktning, med ett inbördes avstånd av ca 11 m. Inga daterande fynd framkom. Lämningar inom södra delen av ÖLM 5 är registrerade som RAÄ 278 medan den norra delen är registrerad under RAÄ 277.

Figur 21. Schakt och anläggningar med aktuella schakt vid ÖLM 5 markerade. Skala 1:1 000.

Figur 22. Schakt och anläggningar med aktuella schakt vid objekt 4 markerade. Skala 1:1 000.

Objekt 4, boplat

Objekt 4 utgörs av boplatlämningar i åkermark väster om Jonsbergshagen. Åkermarken sluttar svagt mot sydväst med flera uppskjutande berg i dagen. Från Jonsbergshagen löper en mindre ås ut i åkern. Objektet angränsar till ÖLM 4 och GF C i öster. På åsen vid gränsen mellan Jonsbergshagen och åkern, skall ett torp kallat Hedlundstorpet ha legat. Hedlundstorpet är registrerat som RAÄ 229. Vid utredningen etapp 2 framkom härda, stolphål och en grop. En av härdarna har ¹⁴C-daterats till äldre järnålder (360-170 f Kr) (Karlsson 2005).

Totalt öppnades 22 schakt. Inom ett 70 x 40 m (NÖ-SV) stort område framkom fem anläggningar bestående av en härd (A392), en härdbotten (A408), en grop (A400) och två mörkfärgningar (A419 och 433). Inga konstruktioner kunde utrönas bland anläggningarna. De två härdanläggningarna daterades. A392 daterades till 420-570 e Kr (2 sigma) och A408 till 410-210 f Kr (2 sigma). Även vid utredningen etapp 2 daterades en härd med en datering till förromersk järnålder (Karlsson 2005). På åsen var matjordslagret mycket tunt vilket indikerar att förhistoriska anläggningar kan ha odlats bort. Anläggningarna har en spridd datering och kan, åtminstone delvis, ursprungligen utgöra utkanten av det större boplatsområde (RAÄ 273) som påträffats nordöst om objektet. Anläggningarna undersöktes och togs bort inom ramen för förundersökningen och inga vidare arkeologiska åtgärder bedöms vara nödvändiga. Objekt 4 har registrerats i FMIS som RAÄ 281 (figur 22).

Objekt 5, boplat

Objektet är beläget öster om Åsmestad historiska bytomt. Totalt öppnades 55 schakt. Vid förundersökningen framkom ett 50-tal anläggningar inom ett 400 x 240 m (Ö-V) stort område. Anläggningarna utgörs av härda, stolphål, gropar och skärvstenskoncentrationer och återfanns i tre huvudområden, i nordväst, sydväst och i öst. I väst ansluter objekt 5 till bytomten ÖLM 5 (se ÖLM 5). Objekt 5 har registrerats i FMIS som RAÄ 277.

Nuvarande landsvägen till Stora Aska som löper mellan bytomten och objektet är utlagd under första halvan av 1900-talet. Innan dess löpte vägen igenom bykärnan. I det äldsta historiska kartmaterialet ingår området för objektet i byns norra gärde och anges utgöra åkermark som emellertid är småbruten av talrika impediment. Impedimenten anges användas för bete. Sammantaget ger konfigurationen av åkerytorna inom gärdet intryck av att vara relativt nyligen uppodlade vid tiden för storskiftet (D101-33:2). Vid laga skiftet, knappt hundra år senare, når åkermarken sin maximala utbredning och flera mindre impediment är bortodlade (101-33:4). Marken anges vara stenbunden. Enligt 1940-talets ekonomiska karta hade marken då återgått till att utgöra ängs-/betesmark (J133-8f4h48). Inför den aktuella förundersökningen avverkades en ca 15 år gammal planterad granskog inom området.

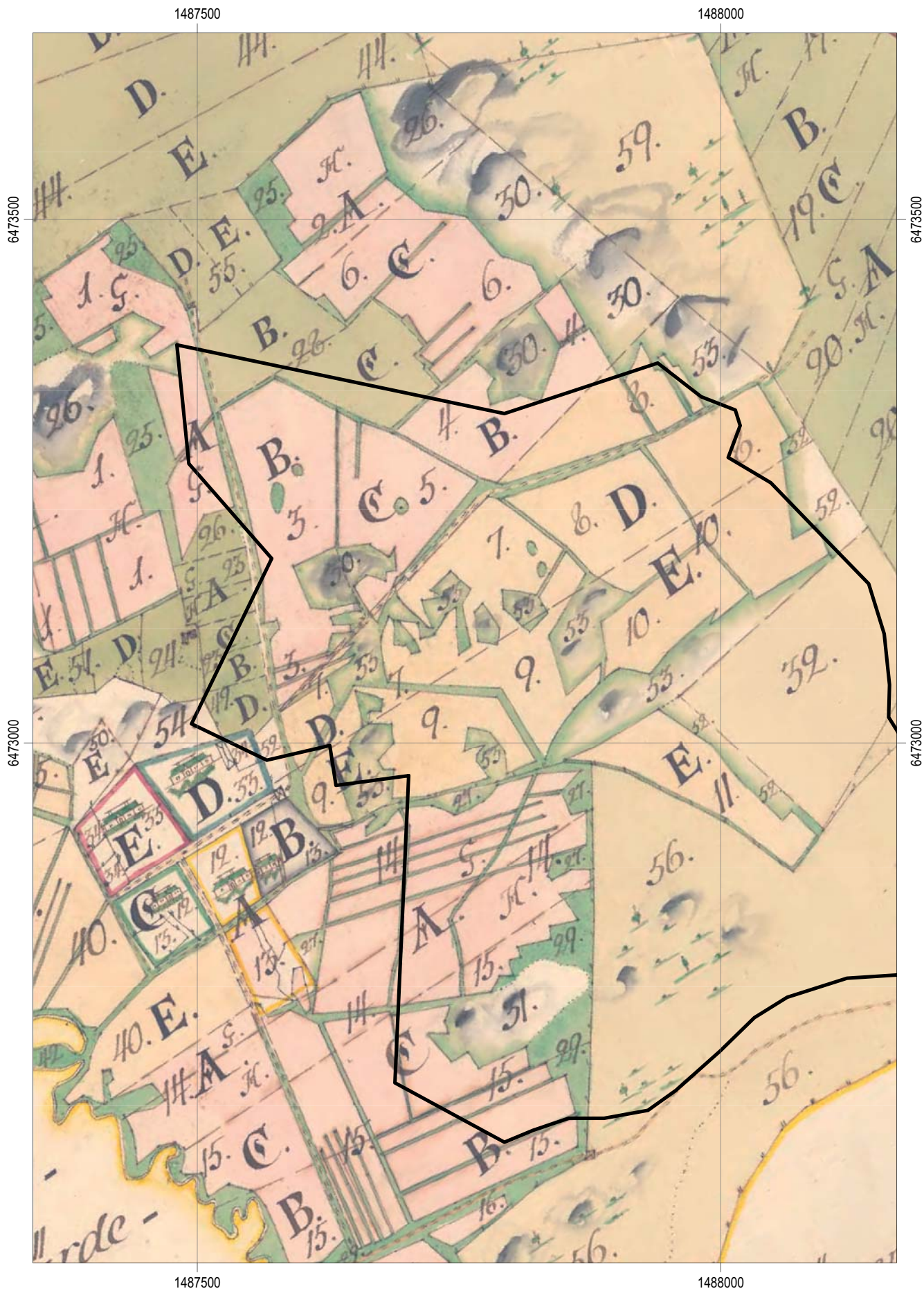
Enligt de äldre skifteskartorna gick en gärdsväg igenom området, från bytomten i nordöstlig riktning mot Djurgården (D101-33:2 och 101-33:4). Vägen återfinns även på häradskartan från 1868-77, men saknas på en militär karta över övningsfältet från 1922 (J112-45-3). På ekonomiska kartbladet från 1947 finns den ånyo markerad (J133-8f4h48). I nutid syns inte vägen i terrängen, men kan urskiljas på ortofotot till digitala fastighetskartan.

Området är småkuperat, ställvis med berg i dagen på impedimenten, och med mindre förhöjningar samt ett lägre liggande parti med karaktär av svacka utmed norra sidan av infartsvägen till Jonsberg. Anslutningen till Övningsfältet har även lämnat spår i form av enstaka skyttevärn, hopschaktade högar och vallar, utplacerade stenblock, med mera.

Objektet definierades i samband med en arkeologisk utredning 2003 (Karlsson 2005). Utredningsschakten förlades till och kring en höjd med krönläge omedelbart nordöst om Åsmestad historiska bytomt. Två anläggningsskoncentrationer framkom, dels på själva krönläget och dels ca 60-70 m sydost därom och något lägre liggande. Båda koncentrationerna innehöll bl a stolphål och bränd lera, vilket kan tolkas som hus-/boplatlämningar. En härd på krönläget har ¹⁴C-daterats till 430-600 e Kr (folkvandringstid). Intressant att notera är att de båda anläggningsskoncentrationerna fördelar sig på ömse sidor om den väg (se ovan) som kan spåras bakåt i tid åtminstone till det äldsta historiska kartmaterialet.

Vid den nu (2006) genomförda utredningen har sökschakt lagts ut och förtätats över större ytor kring de år 2003 påträffade lämningarna. Norr om höjden med krönläge och den äldre spårbara gärdsvägen togs sammanlagt 15 sökschakt upp (S201, 205, 209, 213, 217, 221, 225, 229, 241, 245, 249, 253, 472, 483, 492). Samtliga dessa schakt i 200-serien togs upp inom den tämligen plana yta som innan undersökningen utgjorde granplantering. Ytorna anges i 1768-års skifteshandling ingå i byns norra åkergärde och bestå av god lerjord (D101-33:2). Inom samtliga schakt var matjorden/"ploglagret" 5-10 cm i tjocklek, och vilade direkt på en blöt och styv moränlera. Ploglagret innehöll ytterst låg frekvens av kulturindikerande komponenter såsom träkolsfragment, kalksmul, djurben etc. Ingenstans i den underlagrande leran framkom några indikationer på plöjning och/eller årderspår. Däremot uppvisade ploglagret ett mycket rikligt innehåll av granrötter. Det fanns emellertid heller inga indikationer på att någon form av markberedning föregått granplanteringen.

Inom västra delen av schakt 213 påträffades en något gles stenpackning bestående av 0,05-0,50 m stora stenar. Stenpackningen löpte som ett stråk i N-S riktning genom schaktet vid övergången mellan "ploglagret" och undergrunden. Endast ett skift sten kunde observeras och stenpackningen återfanns inte i en fortsatt tänkbar sträckning inom schakt 201 och 209. Stenpackningen kan möjligen utgöra rest av en vägbeläggning.

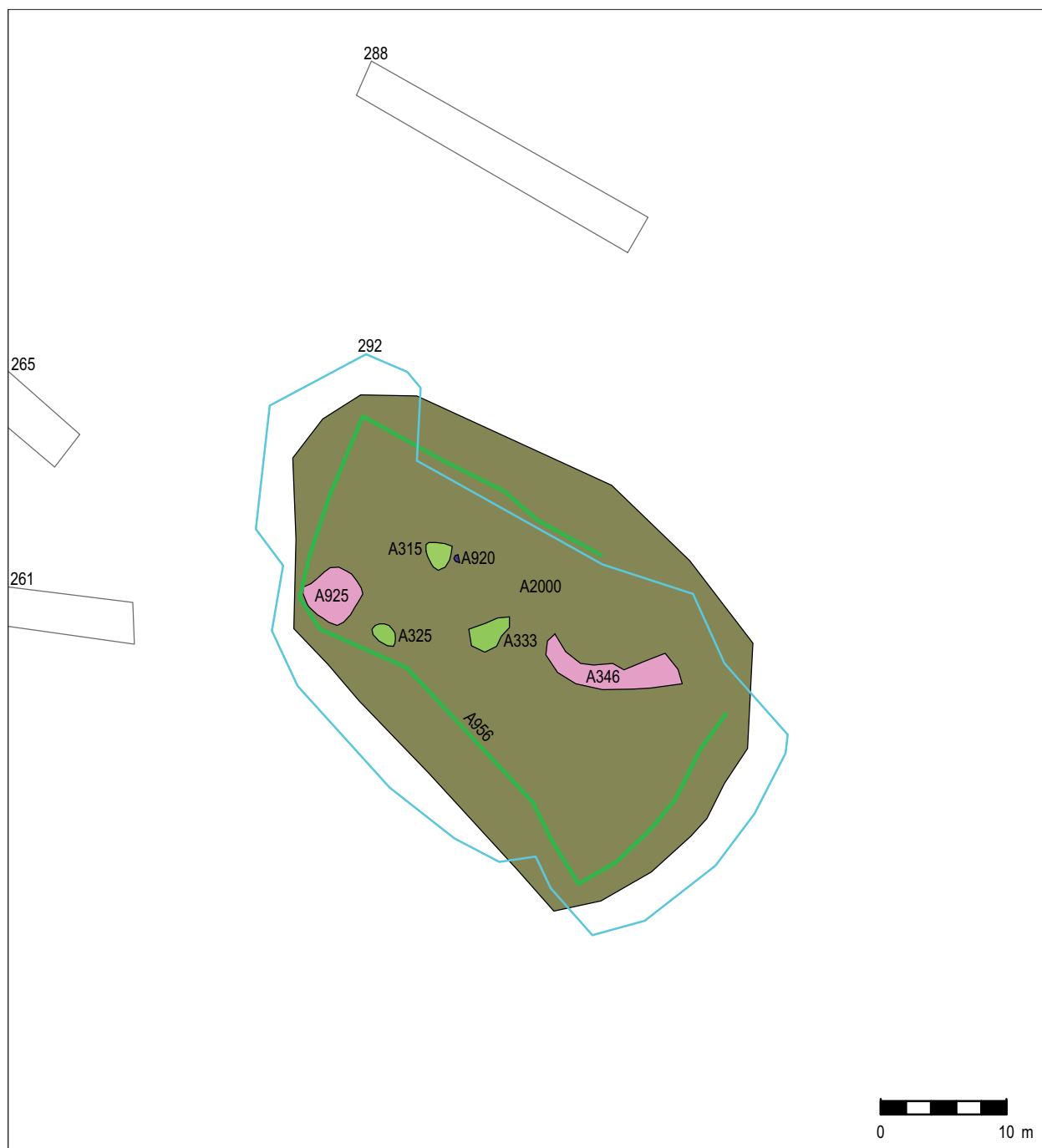
Figur 23. Storskifteskartan över Åsmedstad från 1768 med område D. Skala 1:5 000.

I schakt 221 framkom ett dike som löpte i närmast N-S riktning. I dikesfyllningen påträffades fragment av täckdikningsrör i tegel. Vid kartrektifiering överensstämmer diket med en teggräns på kartan över 1862 års laga skifte samt möjligen även med ett dike på 1768 års storkifteskarta (D101-33:2 och 101-33:4).

Schakt 229 utfördes som en yttavbanning runt en klack med berg i dagen, vilken på storskifteskartan återges som ett närmast cirkelrunt impediment. På bergets norra och östra sida återfanns ansamlingar av 0,15-0,75 m stora stenblock. Delvis bildade dessa en linje längs bergets

östra kant. Intressant nog sammanfaller denna linje vid ett hypotetiskt utdragande mot NÖ med stensträngen RAÄ 237. Upp mot "krönet" utgjorde blocken en mer oordnad ansamling. Mest troligt rör det sig om jordbruksrelaterad röjningssten från direkt omgivande mark, även om militära aktiviteter inte kan uteslutas. Inte heller kan det uteslutas att en eventuell röjning även omfattat borttagandet en stensträng.

Ett av områdets större impediment omgärdades av en vällagd men enkel stenrad (A956). Inom impedimentet stack berg upp i dagen vid det nordöstra "hörnet". Hela

Figur 24. Anläggningar på impedimentet. Skala 1:500.

impedimentet torvades av skiktvis och stenraden rensades fram. Förutom det uppstickande berget var markytan i det närmaste helt plan. Något förvånande visade det sig att hela impedimentet täcktes av ett upp till 0,3 m tjockt mörkt och humöst kultur-/matjordslager (A2000), vilket stod i bjärt kontrast mot lagerbilden i till impedimentet omgivande mark. I den sydöstra delen kunde ett ca 5 x 2,5 m stort påfört lager avgränsas. Detta innehöll rester av byggnadsvirke, kol, sot, järnskrot, en hank till ett bleckplåtskärl, fönsterglas samt enstaka skärvor fajans/stengods och patronhylsor. Det påförda lagret tolkas som att impedimentet tidvis har använts som en mindre lokal soptipp och är inte inmätt. Även vid det av stenraden (A956) bildade sydvästra hörnet, delvis instoppat i stenraden, påträffades en depå bestående av en hötjuga, en större odetonerad(?) granat, en plomberingstång och en harvfjäder. I markytan återfanns även ett antal tomhylsor, kaliber 7,62 mm. När och i vilket syfte stenraden/stenhägnaden anlagts är oklart. Stratigrafiskt är den yngre än på platsen befintligt kulturlager och på en av stenarna i norr återfanns en rilla efter en stenborr. Troligast är den ett resultat av militära aktiviteter inom området.

Centralt beläget på impedimentet påträffades och dokumenterades två närmast fyrkantiga härdgropar, A325 och A333, med ett inbördes avstånd av 5,7 m. Båda var relativt stora, flerskiktade med sot/träkol och skörbränd sten, samt nedgrävda igenom ett vid anläggandet befintligt kulturlager. A325 innehöll en större flat bottensten, i anslutning till nedgrävningskanten på den andra fanns en större flat sten placerad. Utifrån nuvarande kunskapsläge om härdgropar i Östergötland har de sannolikt använts för matlagning (Petersson 2006:143 ff). Ett kolprov från den ena härdgropen har ¹⁴C-analyserats och gett en datering till yngre bronsålder (Ua-33793). Huruvida de ska betraktas som så kallade ensamliggande härdar eller om de är boplotsrelaterade är osäkert. I anslutning till båda härdgroparna återfanns även uppkastade skärvstenskoncentrationer (A346 och A925), ytterligare en skärvstenskoncentration kan anas norr om A925. Detta bör tyda på att härdgroparna använts vid upprepade tillfällen och/eller över en utdragen tidsrymd.

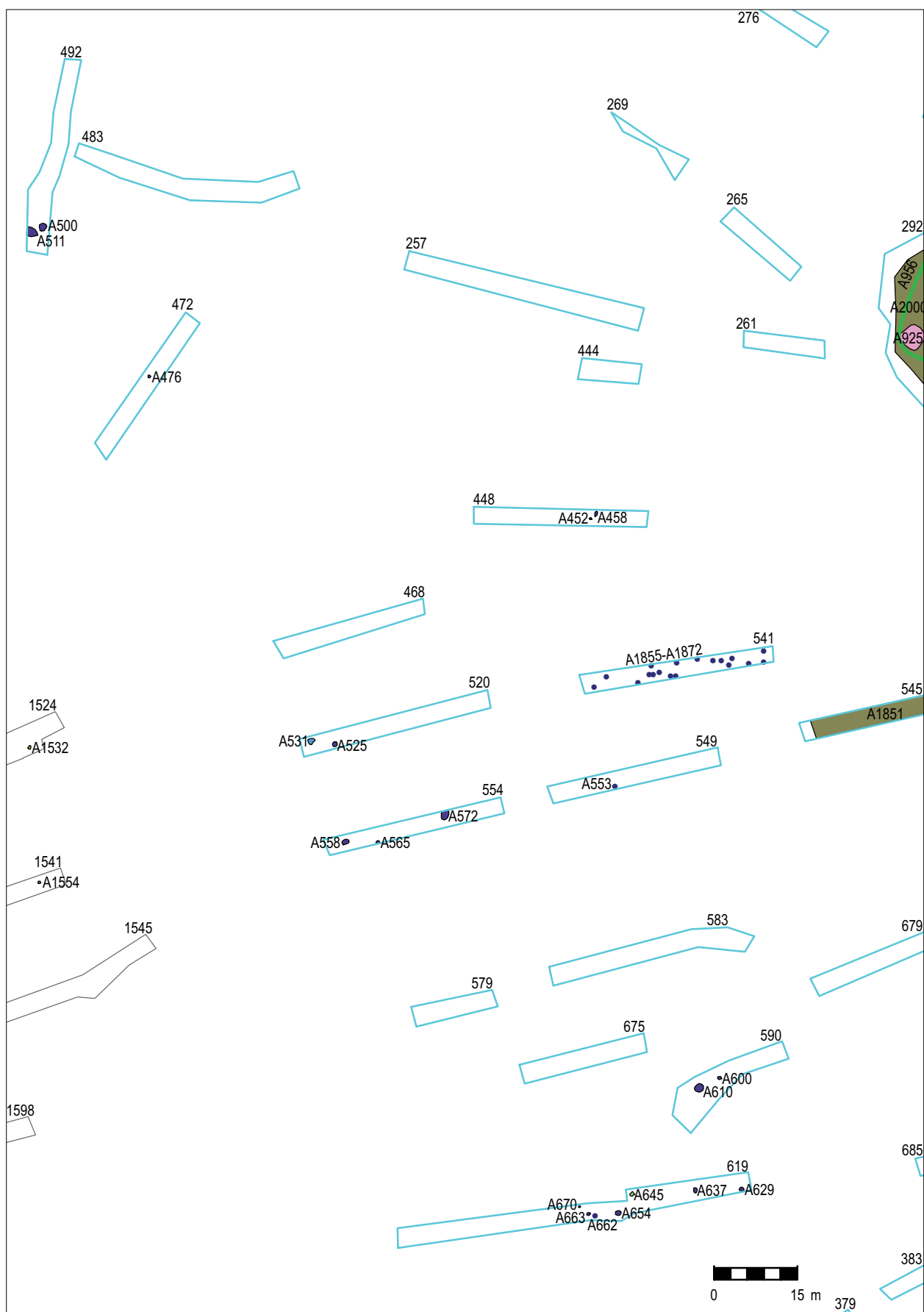
Ungefär fyra meter norr om härdgroparna påträffades en stensättningsliknande anläggning (A315). Stenar med en storlek av 0,3-0,6 m hade direkt på undergrunden lagts i upp till två skift, bildandes en i det närmsta helt rund form med en diameter av ca 2 m. Anläggningen överlagrades av samma lager som härdgroparna grävts igenom. Den undersöktes till hälften utan att några tolkningsgivande fynd framkom. Omedelbart öster om anläggningen återfanns en cirkelrund mörkfärgning, 0,45 m diam (A920). Dess ringa djup i undergrunden av morängrus innebär att en tolkning som stolphål blir osäker.

Sydöst om ovan beskrivna impediment finns ytterligare två liknade, både till storlek och topografi, impediment. Vid förundersökningen var det inte möjligt att öppna schakt på dessa på grund av de inte var avverkade. Troligt är att även här förekommer liknade lämningar som på ovan beskrivna impediment.

Ungefär 50 m sydväst om impedimentet framkom inom sökschakten en förtätning av boplotsanläggningar samt inom schakt 545 ett bevarat kulturlager/odlingslager (A1851). Flertalet av dessa kom aldrig att undersökas vidare eftersom årstid och väderleksförhållanden ledde till en vattenfyllning av schakten. De vattenfyllda schakten omöjliggjorde inte bara undersökningen av anläggningarna utan kan även ha skadat dessa. Anläggningarna utgjordes av en grop (A531), en härd (A711) och ett stort antal mörkfärgningar. Många av de senare, i synnerhet inom schakt S541, utgör sannolikt stolphål/käpphål. Flertalet av dessa mörkfärgningar och förmodade stolphål gav ett diffust intryck i plan och eftersom det bara var möjligt att undersöka en bråkdel av dessa anläggningar går det bara att spekulera om vad de representerar. Intrycket i fält var dock att de snarare representerade exempelvis hägnader än boplots och huskonstruktioner.

På och i anslutning till ett flackt impediment intill infartsvägen till Jonsberg framkom ytterligare ett antal anläggningar i form av mörkfärgningar (A600, A610, A629, A637, A654, A662, A663, A670) och en härd (A645). Ett kolprov från denna härd har ¹⁴C-analyserats med en datering till omkring år 0 (Ua-33794). Även här vattenfylldes schakten och ingen av anläggningarna kunde undersökas fullständigt. Större delen av anläggningarna inom denna yta var dock av mer tydlig förhistorisk karaktär än i ovan beskrivna yta.

Sammanfattningsvis omfattar objekt 5 tre koncentrationer av förhistoriska boplotslämningar. På och i anslutning till ett impediment med krönläge i den nordvästra delen finns lämningar med en preliminär datering till folkvandringstid. Lämningarna fortsätter på andra sidan av landsvägen i anslutning till den historiska bytomten, men tycks glesna ut där. På och runt ett impediment med berg i dagen som bl a innehöll en härd med datering till yngre bronsålder. En tredje, mindre koncentration, framkom på och i anslutning till ett flackt impediment längst i söder utmed Jonsbergsvägen. Mellan dessa huvudområden framkommer anläggningar av mer diffus karaktär, som mörkfärgningar och men också kultur- eller odlingslager. Den största samlingen av lämningar återfinns här i ett traditionellt sett atypiskt läge, i en fuktbenägen terrängsvacka. Inom området finns även spår från nyare tid i form av fynd och fossil åkermark. Från senare tid finns även lämningar från militärverksamhet i form av skyttevärn och fynd av olika sorters tomhylsor (figur 25).

Figur 25a och b. Schakt med anläggningar med schakt vid objekt 5 markerade. Skala 1:1 000.

Objekt 9, militära lämningar

Objekt 9 är ett större område med militära värn och löpgravar. Objektet går bara marginellt in i det nu aktuella förundersökningsområdet östra del.

Endast några enstaka skyttevärn finns inom området och tre större vallar. Dessa har inte registrerats i FMIS. Två schakt öppnades utan att något av arkeologiskt intresse framkom.

Objekt 30, boplat

Objekt 30 utgjordes av boplatlämningar i åkermark som framkommit vid Östergötlands läns museums utredning etapp 2 sommaren 2006 (Räf 2011).

Totalt öppnades två schakt. Inom ett 10 x 5 m stort område (NÖ-SV) framkom 5 anläggningar bestående av 1 stolphål och 4 mörkfärgningar. Inga konstruktioner kunde utrönas bland anläggningarna. Anläggningarna undersöktes och borttogs inom ramen för förundersökningen. Mot söder är boplatområdet avgränsat men området fortsätter troligtvis mot norr. Schaktet där anläggningarna påträffades vattenfylldes och vid inmätningstillfället vad det endast en av mörkfärgningarna (A1837) synlig. Lämningarna är registrerade som RAÄ 279 i FMIS.

Objekt 31

Objekt 31 utgör av ett boplatläge på en åkerholme öster om objekt 5.

Totalt öppnades fem schakt. I schakten framkom en kokgrop (A1140), en grop (A760) och en mörkfärgning (A767) samt skärersten. Kokgropen har daterats till 390-190 f Kr (2 sigma). Anläggningarna låg direkt under torven och var mycket välbevarade. Objekt 31 har registrerats i FMIS som RAÄ 280.

Arkeologisk potential

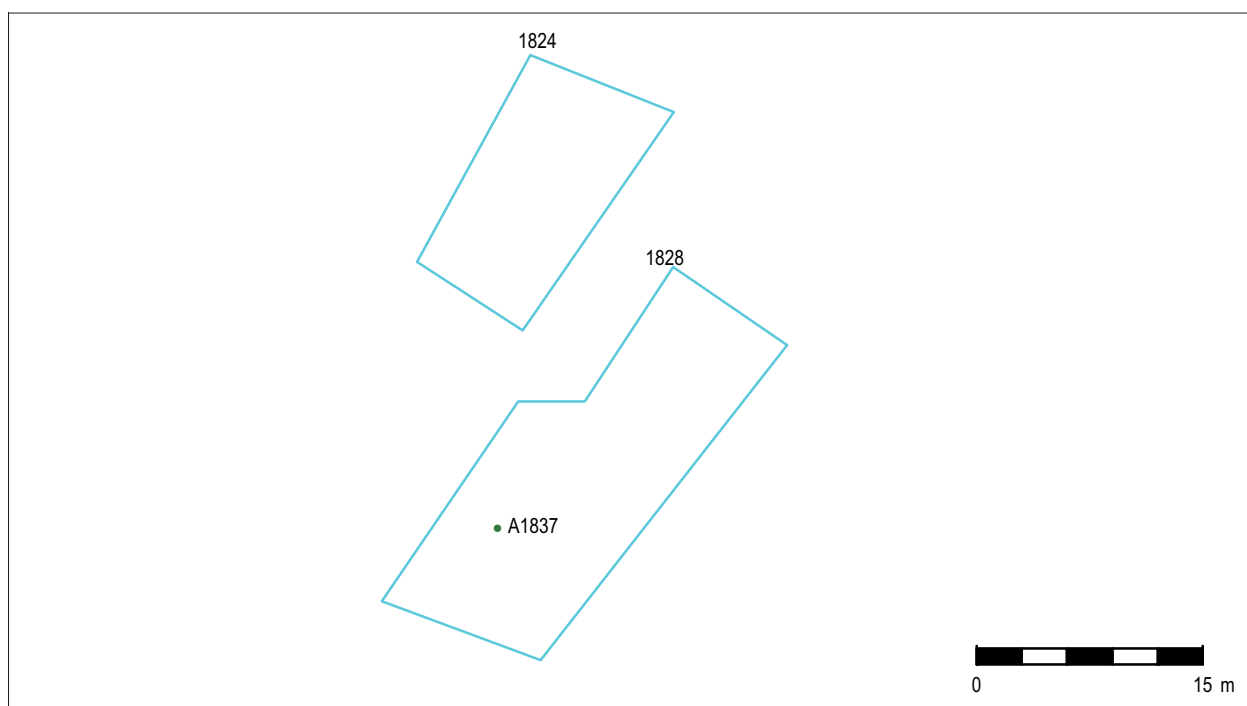
De genomförda undersökningarna visar på att det inom Åsmestads historiska bydomän finns lämningar av boplatstyper och andra aktiviteter från yngre bronsålder till och med folkvandringstid. Lämningar från vendeltid-tidigmedeltid har hitintills inte påträffats. Själva byn Åsmestad kan med säkerhet beläggas från mitten av 1300-talet, då den med största sannolikhet legat inom den historiskt kända bytomten.

Avsaknaden av kända boplatser från yngsta järnålder/tidigmedeltid är ett arkeologiskt problem som gäller för Östergötland i stort avseende bebyggelsestruktur och bybildningsprocessen. Utifrån nuvarande kunskapsläge förklaras avsaknaden med att de "döljer" sig inom de områden där de medeltida bytomterna idag ligger eller har legat. Dessa lägen har brukats relativt intensivt under lång tid och är relativt sällan föremål för exploateringar som innefattar arkeologiska insatser. Men även när så har skett, är det bara i ett fåtal fall som bebyggelse från yngsta järnålder kunnat beläggas. Kunskapsuppbyggnaden kring bebyggelsestrukturen och bybildning under yngsta järnålder-tidigmedeltid torde vara bland det mest eftersatta inom länets arkeologi.

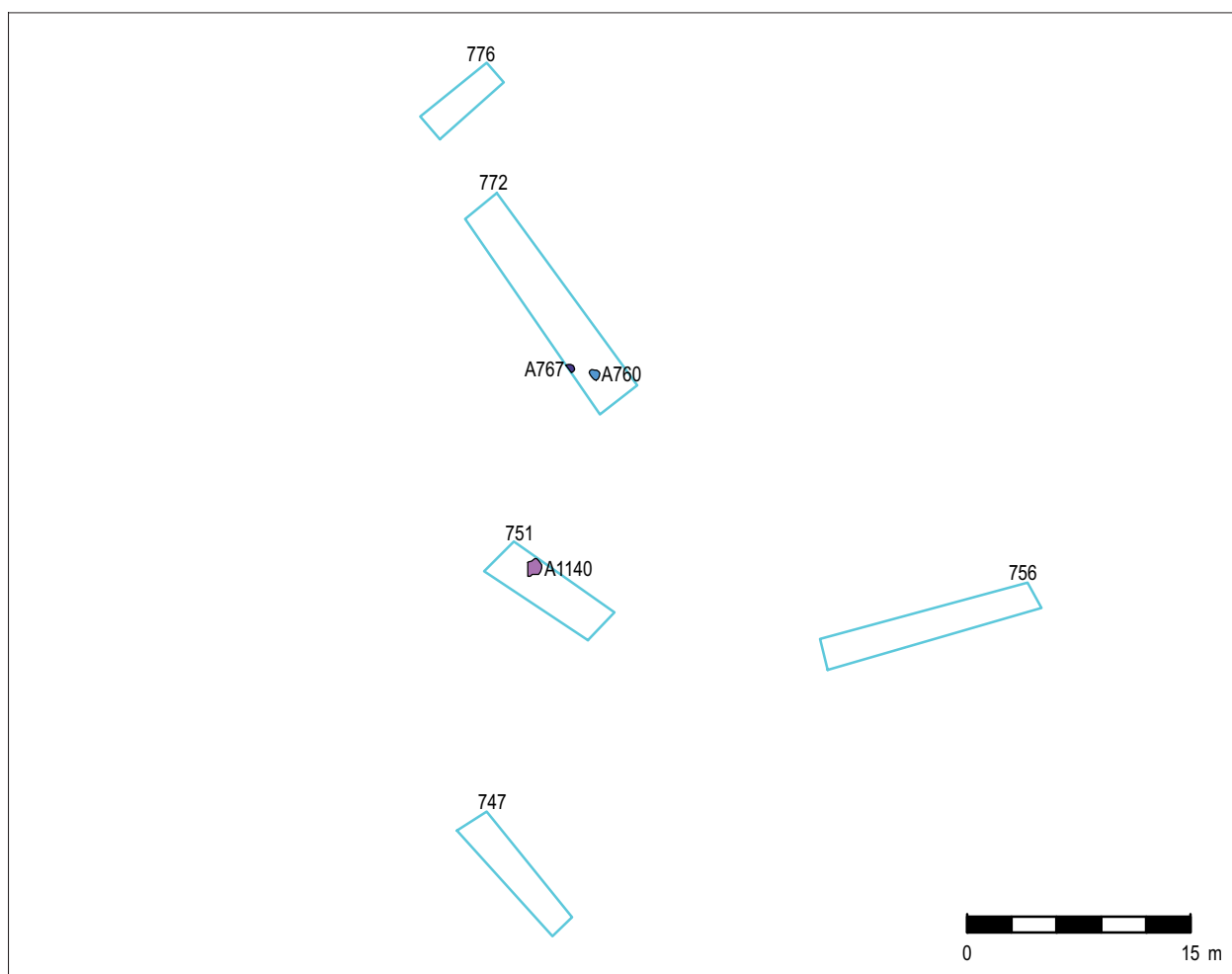
Lämningarna vid Åsmestad bedöms ha viktig potential för att kunna bidra med ny kunskap angående landskapsutnyttjande, bebyggelsestruktur och bybildningsprocesser under perioden yngre bronsålder-tidigmedeltid. Tillsammans med senare års undersökningar inom Mjärdevi/Lambohov, Djurgårdsområdet och kanske framförallt Valla börjar en rumslig och tidsmässig struktur växa fram. "Grannskapet" mellan dessa lokaler/områden har stor potential att kunna frambringa en större sammanhängande bild av järnålderslandskapet och bybildningsprocessen.

ID	Lämningstyp	Bedömning efter förundersökning	Åtgärdsförslag
RAÄ 96	Hög	Fast fornlämning	Inga vidare arkeologiska åtgärder
RAÄ 207	Hägnadssystem/ stensträng	Fast fornlämning	Vidare arkeologiska åtgärder
RAÄ 208	Hägnad/stensträng	Fast fornlämning	Inga vidare arkeologiska åtgärder
ÖLM 5 (RAÄ 278)	Bytomt	Bevakningsobjekt	Vidare arkeologiska åtgärder
Objekt 4 (RAÄ 281)	Boplat	Undersökt och borttagen	Inga vidare arkeologiska åtgärder
Objekt 5 (RAÄ 277)	Boplat	Fast fornlämning	Vidare arkeologiska åtgärder
Objekt 9	Militära lämningar	Ej registrerad i FMIS	Inga vidare arkeologiska åtgärder
Objekt 30 (RAÄ 279)	Boplat	Undersökt och borttagen	Inga vidare arkeologiska åtgärder
Objekt 31 (RAÄ 280)	Boplat	Fast fornlämning	Vidare arkeologiska åtgärder

Tabell 4. Åtgärdsförslag efter förundersökning.

Figur 26. Schakt med anläggningar vid objekt 30 med schakt markerade. Skala 1:500.

Figur 27. Schakt med anläggningar vid objekt 31 med schakt markerade. Skala 1:500.

Åtgärdsförslagen är bedömda utifrån lämningarnas läge i förhållande till område D. Detta medför att RAÄ 96 och 208 samt objekt 9 får åtgärdsförslag *ingen vidare arkeologisk åtgärd* då dessa forn- och kulturlämningar avgränsades i förhållande till område D. Forn- och kulturlämningarna skulle dock omfattas av *vidare arkeologiska åtgärder* om exempelvis gränsen för planområdet ändrades så att de kom att beröras av en framtida exploatering (tabell 4).

Referenser

Tryckta källor

- Björkhager, V. 2006. *Djurgården. f d Övningsområdet*. Slaka socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Östergötlands länsmuseum. Rapport 2006:28.
- Elfstrand, B. 2001. *En äldre boplats nära Mjärdevi bytomt*. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Rapport UV Öst 2001:18.
- Fernholm, R. 1983. Slaka sn, Mjärdevi 12:1, Fornlämning 73-74. *Arkeologi i Sverige 1979*. Riksantikvarieämbetet. Rapport 1983:2.
- Franzén, G. 2003. *Järntida gårdar i eklandskapet*. Geografisk arkeologi i Tinnerö-området. II Ed, Gert Franzén, Linköping.
- Hörfors, O. 1995a. *Stensträng, busgrund och odlingslämningar från järnålder vid Kramsberget*. Linköpings garnisons övningsfält. Fornlämning nr 167, Slaka sn, Östergötland. Östergötlands länsmuseum.
- Hörfors, O. 1995b. *Stensträng från järnålder vid Långbetet*. Linköpings garnisons övningsfält. Fornlämning nr 234, S:t Lars sn, Östergötland. Östergötlands länsmuseum.
- Hörfors, O. 2004. *Domprostbagen*. Kompletterande rapport över undersökningarna 2001-2004. Arkeologiska undersökning. Östergötlands länsmuseum.
- Hörfors, O & Franzén, G. 1996. *Vägbankarna vid Tinnerö*. Arkeologisk efterundersökning och återställande efter skadegörelse. Tinnerö, Linköpings garnisons övningsfält, Fornlämning RAÄ 9, 258 och 308, S:t Lars sn, Östergötland. Östergötlands länsmuseum.
- Kaliff, A. 1999. *Arkeologi i Östergötland*. Scener ur ett landskaps förhistoria. Institutionen för arkeologi och antik historia, Uppsala universitet.
- Karlsson, E. 2005. *Tio boplatser inom Övningsområdet*. Arkeologisk utredning etapp 2. Östergötlands länsmuseum Rapport 2005:44.

Figur 28. Foto Anna Börjesson.

- Larsson, M. 1990. *Förundersökning. Fornlämning 254, Slaka socken, Östergötland*. Riksantikvarieämbetet. Byrån för arkeologiska undersökningar.
- Larsson, M. 1993a. *Lambohov. Arkeologiska undersökningar*. RAÄ 251-253, Slaka sn, Östergötland. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Rapport UV Linköping.
- Larsson, M. 1993b. Den flyttande gården. Äldre järnåldersbosättningar i Mjädevi, Linköping. *Arkeologi i Sverige 1989. Ny följd 2*. Riksantikvarieämbetet.
- Lindeblad, K & Tagesson, G. 2005. Byn och staden. Stora Ullevi och Linköping. A. Kaliff & G. Tagesson (red). *Liunga. Kaupinga. Kulturb historia och arkeologi i Linköpingsbygden*. RAÄ, Arkeologiska undersökningar, Skrifter 60. Linköping.
- Molin, A. 2003. *Södra Änggård*. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar. DAFF UV Öst 2003:1
- Områdesprogram för Djurgården* (utbyggnadsområden inom övningsområdet). 2005. Linköpings kommun.
- Räf, E. 2011. Arkeologisk förundersökning och slutundersökning. *I boplatens utkant – skärvsten, härdar och stolphål vid Eldsberget*. RAÄ 233, Lambohov 2:20, Slaka socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Östergötlands museum, Avdelningen för arkeologi rapport 2011:24.
- Schönbeck, M. 2003. *Åsmedstadsledens påverkan på fornlämningar mellan objekt 11 och 12 vid Skyttecentrum inom Övningsområdet*. Arkeologisk specialinventering. Östergötlands länsmuseum Rapport 11:2003.
- Sundberg, K. 2004. *Odlingslager vid Slestadrondden*. Arkeologisk förundersökning. Riksantikvarieämbetet. Rapport UV Öst 2004:6.
- Ternström, C & Schönbeck, M. 2001a. *F d Övningsområdet*. Arkeologisk utredning etapp 1. Östergötlands länsmuseum Rapport 2001:7.
- Ternström, C & Schönbeck, M. 2001b. *Kulturlandskapet kring Smedstad gård*. Linköpings garnisons övningsområde. Arkeologisk utredning. Östergötlands länsmuseum Rapport 118:2001.
- Ternström, C. 2002. *Mellan Smedstad och Garnisionen*. Linköpings garnisons övningsområde. Arkeologisk utredning etapp 1. Östergötlands länsmuseum Rapport 75:2002.
- Ternström, C. 2003. *Smedstad 1:2. Linköpings garnisons övningsområde*. Arkeologisk utredning etapp 2. Östergötlands länsmuseum Rapport 7:2003.
- Österström, K. 2003. *Intill stensträngar och gravar i östra Lambohov*. Arkeologisk utredning etapp 2. Riksantikvarieämbetet. Rapport UV Öst 2005:14.
- Övriga och opublicerade källor*
- FMIS. Informationssystemet om fornminnen
- Franzén, G. 2005. Jonsberg. Arkeologisk betraktelse med karta.
- Frenholm, R. Muntligen. 2005. Riksantikvarieämbetet UV-Öst.
- Hörfors, O. I manus a. Arkeologisk efterundersökning. Kör- och avverkningsskador i Tinnerö eklandskap. Fornlämning RAÄ 12, 23, 233, 234, 236, 237, 258, 287, 300, 304 m fl. Linköpings garnisons f d övningsfält, numera Tinnerö eklandskap, Linköping S:t Lars socken, Linköpings kommun, Östergötlands län.
- Hörfors, O. I manus b. Arkeologi i eklandskapet. 1990-talets arkeologiska utgrävningar på det dåvarande militära övningsfältet i Linköping. Östergötlands länsmuseum.
- Kartor*
- Ekonomiska kartan. 1947. Bladnamn Slaka. J133-8f4h48. Rikets allmänna kartverks arkiv.
- Häradsekonomiska kartan. 1868-77. Bladet Linköping. J112-45-3. Rikets allmänna kartverks arkiv.
- Lagaskifte Åsmedstad. 1858. LMS D101-33:4. Lantmäteristyrelsens arkiv.
- Storskifte Åsmedstad. 1768. LMS D101-33:2. Lantmäteristyrelsens arkiv.
- Förkortningar*
- FMIS Informationssystemet om fornminnen
- ÖLM Östergötlands länsmuseum

Tekniska uppgifter

Lokal	Åsmedstad
Socken	Slaka
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämning	RAÄ 96, 169, 207 m fl
Ekonomiskt kartans blad	085 47 (8F 6h Slaka)
Koordinater	X6472620-6473380, Y1487490-1488335
Koordinatsystem	RT 90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning etapp 2 och arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens handläggare	Carin Claréus
Länsstyrelsens dnr	431-8571-06
Länsmuseets dnr	203/06
Länsmuseets projektnummer	530535 och 530574
Uppdragsgivare	Linköpings kommun
Kostnadsansvarig	Linköpings kommun
Projektledare	Rickard Lindberg
Personal	Anders Lundberg, Anders Persson, Anna Börjesson.
Fältarbetstid	2006-11-13--12-29
Fynd	ÖLMC4377:1-35
Foto filmnr	Digitalt
Analys	¹⁴ C
Grafik	Rickard Lindberg
Renritning	Lasse Norr
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2011:74 © Östergötlands museum

Jonsbergshagen

Arkeologisk betraktelse med karta

Gert Franzén

Området

Jonsbergshagen är en mindre triangulär skog, ca 500 m OSO om Åsmestad gård och begränsas i söder av en nutida väg – folkligt kallad Kärleksstigen – mellan Korpvallen och väg 708. I alla andra riktningar är begränsningen åkerjord, men i nordligaste spetsen koppling till ett förhöjt moränstråk som sträcker sig åt väster mot Åsmestads byläge. I denna norra spets ligger nu fastigheten Jonsberg.

Fig 1. Jonsbergshagen, översikt.

Naturmiljö

Naturmiljön är geologiskt en småkuperad moränmark med åtskilliga bergklackar. En leryta tränger in från väster i skogens sydvästra del. Karaktären av f d hagmark indikeras av ett betydande antal gamla stubbar av främst ek. Skogen består i huvudsak av planterad yngre gran och gallrades våren 2004. Dessförinnan var den mycket svårtillgänglig, särskilt i den nordvästra halvan. I januari 2005 stormföllades en betydande andel av träden i de högre lägena.

Historia, kort översikt

Området har tillhört byn Åsmestad och har historiskt varit en del av Kramshagen, som sträckte sig fr o m skogen norr om Humpen (Kramsberget) t o m Pihlgårds hage (Nordenskjöld 1875). Den senare sträckte sig fram till sydvästra hörnet av den vita rutan i fig 1. Kramshagen benämnes i olika tiders kartmaterial även Kohagen och Kramsängen.

I nordvästra delen finns nu bebyggelsen Jonsberg i läge där tidigare torpbebyggelse funnits. Ett torp har även funnits vid en utskjutande moräntunga ungefär vid mitten av områdets västra kant. Nere i sydvästra hörnet av skogen fanns fram i nutid torpet Östergården, tidigare kallad Hagalund (Löfgren Ek 1999). Torpet brann ner och grunden togs tyvärr bort av den militära markägaren. Stenmurar finns kvar på platsen liksom en jordkällare strax intill i NO.

Jonsbergshagen är en del av det tidigare Övningsområdet för Linköpings garnison och har haft den militära benämningen Trekanten.

Arkeologi, lämningar och spår

Detta skogsområde är en del av det mycket fornlämningsrika Tinnerö-området och denna rikedom gör här inget undantag. Däremot har lämningarna nästan helt undandragit sig upptäckt, även vid den nyligen utförda arkeologiska utredningen

(Ternström m fl 2001). Fornlämningarna i skogen är inte svåra att se, men den täta och tills nyligen ogallrade granplanteringen har gjort den visuella orienteringen svår. De fossila åkerytorna kräver ofta ett erfaret öga för att kunna ses.

Det som är känt sedan tidigare är RAÄ Slaka 169, som är en fyndplats för några bronsföremål intill nutida Jonsberg. Fyndet gjordes på 1930-talet och ansågs härröra från bortodlade gravar. År 1987 registrerades en stensträng RAÄ Slaka 207 i östra delen av skogen.

Hela Jonsbergshagen ingår i riksintresseområdet KE100, Tinnerö odlingslandskap. Inför kommunens planer på att bygga hela denna skog, trots riksintresset, gjordes hösten 2004 en kartering av de delar av skogen som är relevanta för de förhistoriska lämningarna. Därvid kunde noteras ca 380 m stensträngar, 180 m hålvägar, ett antal gravar fördelade på tre delområden, en förmodad skärvstenshöj och flera -förekomster. Till detta kommer ett betydande antal fossila åkrar med tillhörande upplägg av röjningssten. Den boplatz som med nödvändighet finns i sammanhanget bör finnas nära Jonsberg. Nedan ges en beskrivning till den nya kartan tillsammans med tolkningar och resonemang. Sifferpunkterna hänvisar till markeringar på tillhörande karta. Texten är inte helt anpassad registertext.

- 1) Gravvar, två, eventuellt tre, gravvar ligger på slutningen söder om Jonsberg. De är jordtäckta utan synliga stenar i ytan. De är mycket flacka och har därmed något osäker avgränsning, men är 4 - 5 m diam. Med tanke på närheten till fynden av bronser (RAÄ 169) kan dessa vara ytterligare gravvar i samma gruppering. Österut från dessa gravvar, ca 40 m SO om Jonsberg, finns enstenssamling i ett upphöjt läge. Den kan vara grav eller röjsten, ev båda. Buskage gör bedömningen lite svår.
- 2) Gravvar, 4 st i en gles samling. Den tydligaste är den kvadratiske. Alla är byggda av sten i låg profil och är lite stökiga, troligen beroende på skador vid skogsplanträngen. De runda gravarna är något svåravgränsade. Samtliga ligger i något upphöjd mark som i övrigt är relativt stenfattig.
- 3) Gravhöj, rund, ca 13 m diam, ca 0,7 m höj, avplanad övre yta. Omkring kanten finns ställvis väl ordnade stenrader. I överytan finns ett militärt värn. Högen överlagrar en stensträng från väster. Utlöparen åt NO är eventuellt tillkommen i sen tid. Ensamma gravhögar är relativt sällsynta, men i trakten finns flera av samma avplattade utseende. Gemensamt för dessa tre är att de ligger på Slaka-sidan nära sockengränsen till Linköping, vilket kanske inte har någon som helst relevans.
- 4) Skärvstenshöj(?), ca 8 m diam, 0,6 m höj, jämt rundad form med mörkt organiskt ytterlager.
- 5) Stensträng, 45 m l, i norra delen med röjningssten på västra sidan. I södra änden något övertorvad. På dess östra sida finns en 50 x 18 m stor fossil åker.
- 6) Stensträng, 125 m l, möjligen ytterligare 30 m i söder. I norr går strängen på berg mellan fossila åkerytor. Uppåt denna slutning finns flera väl bevarade fossila åkerytor vilka strängen delvis avgränsar. En tydlig och stenfri öppning finns i ett knä i norra delen. Stensträngen ansluter till en bergknalle på vilken ett antal stenar ligger. Dessa stenar har troligen ingått i originalkonstruktionen. Södra änden av stensträngen ansluter till en tydlig hålväg. Troligen har strängen fortsatt åt söder, men där blivit bortröjd (åt öster) i sen tid. Ganska mycket sten ligger i en sådan trolig sträckning i en i övrigt stenfattig mark. Ytterligare en hålväg korsar här med den är tydligt av senare datum.
- 7) Stensträng, RAÄ 207, ca 110 m l. Strängen går längs krönkant av moränkulle eller rakt utför slutning av den. Denna placering samt att den även sträcker sig mellan större stenblock tyder erfarenhetsmässigt att den är av den äldre typen, dvs före Kr f. I norr ansluter strängen till en försänkning intill det sentida landdiktet, se nedan.
- 8) Stensträng, ca 55 m l, fragmenterad. Den sträcker sig nordostligt vid kanten av en moränkulle. I östra delen samverkar den med ett berg, där berget självt delvis övertar strängens funktion. I östligaste delen är strängen jordblandad. I västra delen är strängen kraftigt störd av sentida aktiviteter, främst bygget av vägen.
- 9) Stensträng, 50 m l. I väster ansluter strängen till en utskjutande, blockig udde av moränkullen. I öster överlagras strängen av en gravkulle (nr 3, ovan). Strängen kommer ut på andra sidan och böjer där av åt SO. Funktionen är svårtolkad.
- 10) Stensträng 13 m lång, med sträckning på krönkant mellan två stenblock. Synbarligen påförd med röjningssten. Via ett tillsynes sentida upplägg röjningssten kan strängen tolkas ha anslutit till en våt försänkning intill det sentida landdiktet.

- 11) Stensträng (i vid bemärkelse). Ligger i begränsningen mellan två åkerytor och förstärker synintrycket av dessa och deras placering. Strängen är troligen från relativt sentida odling av åkermarken.
- 12) Stensträng (i vid bemärkelse). Kort enkelrad av stenar mitt i sträckning för en f d gärsgård. Det är troligt att den varit underlag för gårdsgården, vilket är en ovanlig förekomst i området. Norrut från denna går en smal och grundlinjär försänkning, streckad på kartan. Här har säkerligen gärsgården sträckt sig.
- 13) Hålvägar, 2 st. Den norra är ca 30 m lång och är mitt för stensträngen ca 0,2 m djup. Troligen har här funnits ett grindhål i stensträngsmuren. I alla händelser är placeringen av vägen en följd av stensträngen. Eftersom den raserade muren knappast har någon hindrande effekt, bör muren ha varit i funktion när hålvägen blev till. Terrängmässigt ligger hålvägen där hålvägar ofta finns av rena framkomlighetsskäl.
Den södra hålvägen är ca 70 m lång och betydligt smalare och grundare. Den överlagrar den förmodade fortsättningen av stensträngen åt söder. Denna hålväg har mera utseende av kostig och verkar vara av betydligt senare datum än den norra.
- 14) Hålvägar, totalt ca 70 m fördelade på 3 delar med diverse ytterligare synliga spår. Vägarna leder från den högre terrängen i väster ner i åkermark i öster. Det är uppenbart att de aktivt undviker de röstensupplägg som ligger i och vid slutningen. Utseendemässigt kan hålvägarna mycket väl vara förhistoriska och de är uppenbara fortsättningar av nr 13 ovan. Eftersom de förra hålvägarna, åtminstone den norra, bör ha uppstått under förhistorisk tid, bör även dessa hålvägar vara det. Det innebär i sin tur att uppläggningarna av röjningssten är förhistoriska och äldre än hålvägarna. Samtidigt kan ses att uppenbart sentida röjningssten intill det stora blocket i norr överlagrar en flik av hålvägarna, vilket faller väl in i resonemanget.
- 15) Vattenhål, närmast runt. Dräneras genom sentida dike åt NO. Det våta stråk som vattenhålet ligger i har ursprungligen dränerats söderut, men detta hindras nu av en jordblandad stensträng, nr 8, del av. Inga synliga upplägg av jord finns omkring vattenhålet, vilket tyder på hög ålder. Eftersom denna Jonsbergshage har varit betesmark i sen tid, torde vattenhålet ha varit i aktiv tjänst åtminstone fram i 1800-talet.

Åkermark

Ämnet åkermark är mycket komplext och den nu beskrivna terrängen är i det avseendet inget undantag. Kartan visar åkermark med tegar som spänner från trolig bronsålder till laga skifte. Beskrivningsmässigt har jag fördelat åkrarna på ett mindre antal grupper, A - E, vars form- och lokaliseringsmässiga uttryck är någotsånär gemensamma. Omfattningen av gammal åkermark är som synes stor i denna skog.

A är i stor utsträckning fossil åkermark av förhistoriskt ursprung, tydligt indelad i parceller som ligger skilda åt av mark, röststen, stensträngar, terrasser, etc. Ursprunget till flera av dem kan mycket väl ligga i bronsålder, men några kan vara odlade under senare tider. Det skulle inte förvåna om t ex den längst åt väster har använts som potatisåker i torptid. Även terrassåkeren längst i NO har en del sentida kännetecken.

B är en heterogen samling åkrar som i hög grad torde ha förhistoriskt ursprung, men flera kan mycket väl ha odlats i senare tider än så. Röststen finns i anslutning till åkermarken, lagd längs åkerkanter och kring stenblock och bergklackar i oregelbundna former.

Åkermarken i söder, vid vägen, har otydliga men synliga sänkor som i vissa fall är tydligare söder om vägen. Fenomenet *sänkor* kommer att redogöras för i det kommande arbetet "Tusen tegar". Även stensträngen nr 7 har i söder samband med åkrar från sänkoras tid, vilken generellt bedöms vara före Kr f.

C är åkrar av sen tids utseende och jordmaterialet är i hög grad lera. Åkrarna finns inte på någon av storskiftes- eller laga skifteskartorna, vilket tycks märkligt. Man kan undra varför denna del är avskuren från övriga gårdet i väster. Möjligen är det gammal torptillhörig odlingsmark.

Från denna åkermark österut finns möjligheter till en äldre mera oregelbunden odlingsmark. Främsta skälet till denna möjlighet är att marken verkar vara stenröjd och stenigheten längs bergets kant ger intryck av att till stor del vara röjningssten. Även svaga terrasser/hak finns här och var, men kan även vara naturliga bildningar.

D är på kartan inte angiven som åkermark, eftersom jag inte (ännu) har lyckats se någon åkerindelning eller annan direkt indikation på odling. Jorden är mycket lämplig för odling och den borde därmed ha varit nyttjad som sådan. Dessutom finns upplägg av röjningssten, som knappast kan ha annat ursprung än denna mark. Jag kommer att för fullständighetens skull fortsätta att studera denna yta.

E är nuvarande gårde med inritad åkerindelning för laga skifte. Tegindelningen ses på kartan 1858 och kan även verifieras mot flygfoto, främst svartvitt. Tegindelningen är även tydlig på satellitfoto. Skälet till att ta med dessa åkrar är deras samband till företeelser i moränmarken. Man kan observera att delningslinjerna utgår från mänskligt byggda eller naturgivna "spetsar" utanför landdikedet. Från väster räknat är dessa:

Ställd sten - Bergspets - Stensträng - Stenblock - Stenblock/stensträng (Vid storskiftet låg marken öster om denna linje som äng) - Stensträng - Bergspets - Bergspets - --

Stensträngars anslutning till försänkta linjer på lermark är i Tinnerö-området mycket vanlig. Även ställda stenar som markeringar för åkerindelning är vanliga.

I denna sentida åkermark finns synliga markformer av tegindelningar som är åtskilligt äldre än de som anges på kartan, även på mark som i 1700-talet anges som ängsmark. Därmed öppnar sig intressanta möjligheter att här studera samband mellan ler- och moränmarkernas odling.

Referenser

Franzén, G. 2004. *Tusen tegar. Fossil åkermark i Tinnerö-området*. Opublicerat manuskript.

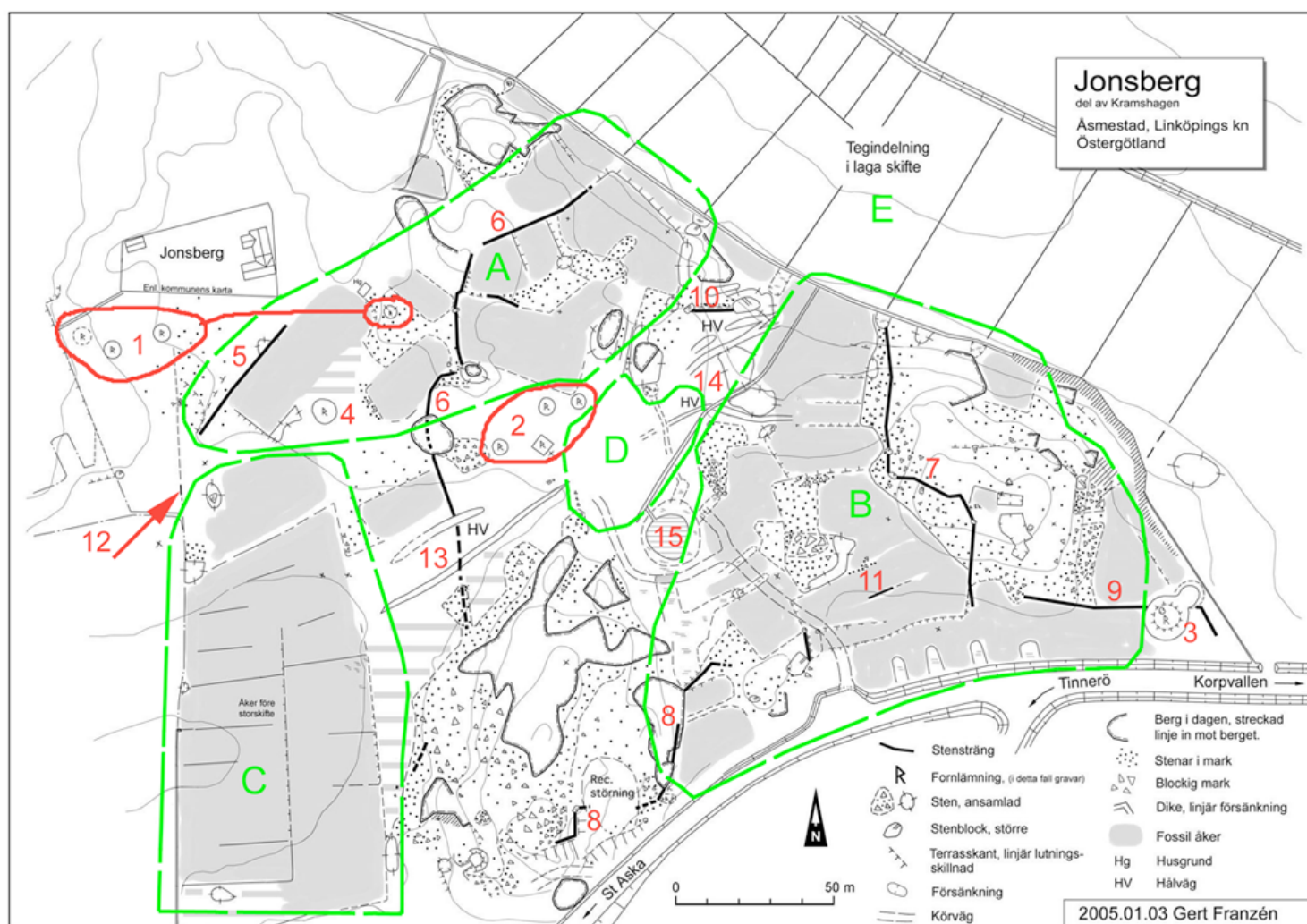
Löfgren Ek, A. 1999. *Kulturbeskrivning bebyggelseinventering. Militära övningsområdet SV om Linköping, Linköpings kommun*. Östergötlands länsmuseum.

Nordenskjöld, C. F. 1875. *Östergötlands minnesmärken. Östergötlands fornminnesförenings tidskrift, no I*. Linköping.

Ternström, C. m fl. 2001. *F d Övningsområdet. Arkeologisk utredning*. Östergötlands länsmuseum.

www.linkoping.se/karta

2005.01.23 Gert Franzén

Objekt 27*Schakt: 784*

Längd: 15 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,25-0,4 m

Undergrund: Ljus brun lera

Övrigt: -

Objekt 29*Schakt: 780, 788 och 792*

Längd: 8-23 m

Bredd: 2-3 m

Djup: 0,25-0,4 m

Undergrund: Ljus brun lera.

Övrigt: -

Schakt: 1240

Längd: 18 m

Bredd: 2,5 m

Djup: 0,1-0,3 m

Undergrund: Ljus grå lera med enstaka stenar i östra delen.

Övrigt: -

Schakt: 1244

Längd: 14 m

Bredd: 2,5 m

Djup: 0,2 m

Undergrund: Ljus grå lera.

Övrigt: En anläggning A1248.

Schakt: 1259

Längd: 42 m

Bredd: 2-4,5 m

Djup: 0,1-0,2 m

Undergrund: Ljus grå lera med enstaka små stenar.

Övrigt: En anläggning A1255.

Schakt: 1275

Längd: 8 m

Bredd: 0,8-2,5 m

Djup: 0,1 m

Undergrund: Berg och ljus grå sand.

Övrigt: Skärvstenskoncentration A1284.

Schakt: 1621

Längd: 16,5 m

Bredd: 2,5 m

Djup: 0,15-0,35 m

Undergrund: Grå sand till grå sandblandad lera med sten i västra delen.

Övrigt: Två anläggningar A1634 och 1640 samt en möjlig stensträng A1638. Möjligt odlingslager i östra delen av schaktet.

Bilaga 2. Schaktbeskrivning utredningen**GF 1***Schakt: 1474*

Längd: 8 m

Bredd: 2,5 m

Djup: 0,2-0,3 m

Undergrund: Ljus lera.

Övrigt: Ett möjligt ljus brunt åkerlager ca 0,2-0,15 m tjockt.

Schakt: 1478

Längd: 12 m

Bredd: 2-4 m

Djup: 0,2-0,3 m

Undergrund: Ljus lera med rikligt med skärvsten i norra och västra delarna av schaktet.

Övrigt: En skärvstenshög/stensättning A 1501. Ett möjligt ljus brunt åkerlager ca 0,15-0,2 m tjockt i södra delen av schaktet.

Schakt: 1488

Längd: 10,5 m

Bredd: 2-3 m

Djup: 0,1-0,2 m

Undergrund: Ej schaktad till undergrund.

Övrigt: Ett möjligt ljus brunt åkerlager ca 0,1 m tjockt.

Schakt: 1492

Längd: 4 m

Bredd: 2 m

Djup: 0,1-0,2 m

Undergrund: Ej schaktad till undergrund.

Övrigt: Måttligt med skärvsten i matjordfyllningen.

Schakt: 1496

Längd: 5 m

Bredd: 2 m

Djup: 0,1-0,2 m

Undergrund: Ej schaktad till undergrund.

Övrigt: Rikligt med skärvsten i matjordfyllningen.

GF 2*Schakt: 1293*

Längd: 7,5 m

Bredd: 2 m

Djup: 0,3 m

Undergrund: Ljus brun lera.

Övrigt: Möjligt gråbrunt åkerlager ca 0,05 m tjockt.

Schakt: 1297

Längd: 5,5 m

Bredd: 2,5 m

Djup: 0,2 m

Undergrund: Ljus brun lera med enstaka stenar i mitten av schaktet 0,4-0,3 m stora samt enstaka mindre skärvstenar.

Övrigt: En anläggning A1300.

Schakt: 1373

Längd: 7,5 m

Bredd: 2 m

Djup: 0,2-0,3 m

Undergrund: Ljus brungrå lera.

Övrigt: Två anläggningar A1377 och 1383 och ett möjligt ljus brunt åkerlager ca 0,1 m tjockt.

Schakt: 1389

Längd: 8,5 m

Bredd: 2 m

Djup: 0,2 m

Undergrund: Ljus sand med enstaka mindre stenar i östra delen- och berg i västra delen av schaktet.

Övrigt: Ett möjligt ljus brunt åkerlager i mellersta och västra delen av schaktet.

Schakt: 1393

Längd: 3,5 m

Bredd: 2,5 m

Djup: 0,15-0,2 m

Undergrund: Ljus sandblandad lera, enstaka skärviga stenar invid berg i sydöst.

Övrigt: Ett möjligt ljus brunt åkerlager ca 0,1 m tjockt. Rad med tre större stenar i norra delen av schaktet.

Schakt: 1403

Längd: 7 m

Bredd: 4 m

Djup: 0,1-0,2 m

Undergrund: Ljus sandig lera med enstaka större markfasta stenar och flera mindre skärviga.

Övrigt: Ett möjligt ljus brunt åkerlager.

Schakt: 1412

Längd: 11 m

Bredd: 3,5 m

Djup: 0,2-0,5 m

Undergrund: Ljus lerblandad sand med rikligt med skärvsten.

Övrigt: Fem anläggningar A1417, 1425, 1433, 1441 och 1448. Ett möjligt ljus brunt odlingslager.

Schakt: 1873

Längd: 5 m

Bredd: 2-3 m

Djup: 0,1 m

Undergrund: Ej schaktad till undergrund.

Övrigt: Skärvstenshög/stensättning A1304. Ett möjligt ljus brunt odlingslager.

GF 3

Schakt: 804

Längd: 5 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,95 m

Undergrund: Grus och mindre sten.

Övrigt: Under grässvålen fanns ett matjordslager med en mäktighet på ca 0,8 m.

Schakt: 1745

Längd: 5 m

Bredd: 2,5 m

Djup: 0,1-0,2 m

Undergrund: berg och enstaka skärviga stenar.

Övrigt: -

Schakt: 1749

Längd: 4,5 m

Bredd: 2 m

Djup: 0,1-0,2 m

Undergrund: berg och rikligt med skärvsten.

Övrigt: Skärvstenshög/gravhög A 1736.

Schakt: 1753

Längd: 5 m

Bredd: 2 m

Djup: -

Undergrund: Ej schaktad till undergrund.

Övrigt: Måttligt med skärvstenar i östra delen av schaktet och enstaka större stenar i syd/sydväst 0,7 m stora. Omrörda påförda massor i schaktet. Skärvstenshög/gravhög A 1736.

Schakt: 1757

Längd: 5,5 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,3 m

Undergrund: Ej schaktad till undergrund.

Övrigt: Sotig skärvstenspackning i schaktets östra del (skärvstenshög/gravhög A 1736). Även sotigt i nordvästra delen av schaktet. Skyttevärn grävt i schaktets östra del.

GF 4

Schakt: 1463

Längd: 6 m

Bredd: 1,5 m

Djup: 0,45-0,6 m

Undergrund: Ljus lera i väster och morän i öster.

Övrigt: Röjningsröse, ej inmät.

Schakt: 1467

Längd: 8 m

Bredd: 2,5 m

Djup: 0,2-0,3 m

Undergrund: Ljus lera.

Övrigt: Ett möjligt ljust brunt odlingslager ca 0,15 m tjockt.

GF 13

Schakt: 1650, 1654, 1659 och 1663

Längd: 3-4 m

Bredd: 1,5 m

Djup: 0,2-0,3 m

Undergrund: Gulgrå lera med enstaka mindre stenar 0,1-0,05 m stora.

Övrigt: -

GF 14

Schakt: 1627

Längd: 25 m

Bredd: 2,5 m

Djup: 0,15-0,35 m

Undergrund: Grå sandblandad lera med sten i östra delen.

Övrigt: Möjligt odlingslager i västra delen av schaktet.

Bilaga 3. Schaktbeskrivning förundersökningen

RAÄ 207

Schakt: 796

Längd: 15 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,25-0,4 m

Undergrund: Ljus brun lera

Övrigt: -

RAÄ 208

Schakt: 800

Längd: 12,5 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,25-0,4 m

Undergrund: Ljus brun lera

Övrigt: -

RAÄ 96

Schakt: 807, 811 och 815

Längd: 8-18 m

Bredd: 2,1-3 m

Djup: 0,2-1,3 m

Undergrund: Ljus brun till grå lera.

Övrigt: Flera olika påförda lager av grus och lera. I de påförda lagren fanns olika typer av avfall.

Schakt: 819

Längd: 41 m

Bredd: 2,5-3 m

Djup: 0,3-0,4 m

Undergrund: Ljus brun lera.

Övrigt: Påfört grus i södra delen. En anläggning A823.

Schakt: 830

Längd: 11 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,2-0,6 m

Undergrund: Ljus brun lera

Övrigt: -

ÖLM 5

Schakt: 1148

Längd: 43 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,45 m

Undergrund: Lera med mindre sten 0,02-0,25 m stora.

Övrigt: Två anläggningar A1159 och 1167 och två diken A1153 och 1157.

Schakt: 1177

Längd: 36 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,3-0,5 m

Undergrund: Lera.

Övrigt: En anläggning A1176 och ett dike A1157.

Schakt: 1185

Längd: 32 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,3-0,5 m

Undergrund: Lera.

Övrigt: Tre anläggningar A1189, 1195 och 1201 samt tre diken A1155, 1208 och 1552.

Schakt: 1210

Längd: 48 m

Bredd: 3,5-7 m

Djup: 0,15-0,4 m

Undergrund: Lera.

Övrigt: Två anläggningar A1216 och 1226 samt två diken A1238 och 1606.

Schakt: 1510

Längd: 44 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,3-0,4 m

Undergrund: Lera med enstaka små stenar.

Övrigt: En stenansamling A1518 och två diken A1514 och 1516.

Schakt: 1524

Längd: 64 m

Bredd: 3-4,5 m

Djup: 0,3-0,45 m

Undergrund: Lera.

Övrigt: En anläggning A1532 och två diken A1528 och 1530.

Schakt: 1541

Längd: 64 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,35 m

Undergrund: Lera.

Övrigt: En anläggning A1554 och ett lager A1559.

Schakt: 1545

Längd: 72 m

Bredd: 5-3 m

Djup: 0,4 m

Undergrund: Lera.

Övrigt: Två anläggningen A1608 och 1613 samt ett lager A1559.

Schakt: 1598

Längd: 38 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,3-0,5 m

Undergrund: Lera.

Övrigt: Två anläggningar A1578 och 1584 samt ett lager A1559.

Objekt 4

Schakt: 100, 107, 163, 167, 171, 175, 179, 182, 186, 193 och 197.

Längd: 18-44 m

Bredd: 3-4 m

Djup: 0,3-0,4 m

Undergrund: -

Övrigt: -

Schakt: 113 och 197

Längd: 15-20 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,1 m

Undergrund: ljus lera med inslag av grus och sten.

Övrigt: -

Schakt: 117

Längd: 69 m

Bredd: 9 m

Djup: 0,1 m

Undergrund: ljus lera med inslag av grus och sten.

Övrigt: Tre anläggningar A392, 400 och 433.

Schakt: 154

Längd: 97 m

Bredd: 8 m

Djup: 0,1 m i NV och 0,4 m i SÖ

Undergrund: ljus lera med inslag av grus och sten i NV och ljus lera i SÖ.

Övrigt: två anläggningar A408 och 419.

Schakt: 125, 129, 133, 138, 142, 146 och 150

Längd: 20-38 m

Bredd: 2-3 m

Djup: 0,3-0,4 m

Undergrund: Ljus lera.

Övrigt: -

Schakt: 197

Längd: 50 m

Bredd: 27 m

Djup: 0,3-0,4 m

Undergrund: -

Övrigt: -

Objekt 5

Schakt: 201, 205, 209, 213, 217, 221 och 225

Längd: 12-48 m

Bredd: 3-4 m

Djup: 0,5 m

Undergrund: Lera (blöt).

Övrigt: 0,05-0,1 m tjockt matjordslager. Enstaka stenar och något enstaka täckdike.

Schakt: 229

Längd: 30 m

Bredd: 2-8 m

Djup: -

Undergrund: -

Övrigt: Avbaning runt berg i dagen. På bergets norra och östra sida fanns samlingar av stenblock 0,15-0,75 stora. Troligen röjsten.

Schakt: 245, 249, 253, 241, 269, 276, 280, 284, 288, 265 och 261

Längd: 13-35 m

Bredd: 3-4 m

Djup: 0,1-0,4 m

Undergrund: Lera.

Övrigt: 0,05-0,1 m tjockt matjordslager. Enstaka mindre stenar. Berg framkom i schakt 269.

Schakt: 257

Längd: 44 m

Bredd: 4,5 m

Djup: 0,02-0,4 m

Undergrund: Berg i öst, lera i väst.

Övrigt: I östra halvan av schakt fanns flera större stenblock 0,7-1,7 m stora.

Schakt: 292

Längd: 50 m

Bredd: 26 m

Djup: -

Undergrund: -

Övrigt: Sex anläggningar A956, 315, 920, 925, 325, och 346.

Schakt: 363, 367, 371, 375, 379, 383 och 387.

Längd: 8-41 m

Bredd: 3-3,5 m

Djup: 0,1-0,3 m

Undergrund: Ljus lera.

Övrigt: i Schakt 371 framkom enstaka skärvstenar och i norra delen av schaktet framkom berg och undergrunden var något grusig.

Schakt: 444

Längd: 11 m
Bredd: 4 m
Djup: 0,2-0,4 m
Undergrund: lera med enstaka större och mindre stenar.
Övrigt: -

Schakt: 448

Längd: 31 m
Bredd: 4 m
Djup: 0,2-0,35 m
Undergrund: Ljus brungrå lera med enstaka skärviga stenar.
Övrigt: Två anläggningar A452 och 458.

Schakt: 468

Längd: 28 m
Bredd: 3 m
Djup: 0,2-0,35 m
Undergrund: Ljus brun lera med enstaka större stenar och mindre skärviga stenar.
Övrigt: Större stensamling i västra delen av schaktet.

Schakt: 472

Längd: 29 m
Bredd: 3,5 m
Djup: 0,25-0,3 m
Undergrund: Ljus brun lera med enstaka större stenar i västra delen av schaktet.
Övrigt: En anläggning A476.

Schakt: 483

Längd: 41 m
Bredd: 4 m
Djup: 0,2-0,8 m
Undergrund: Ljus brun lera i östra delen, i västra delen brun sandig lera med enstaka skärviga, mindre stenar och enstaka kol, sot samt små bitar bränd lera.
Övrigt: En uppschaktade matjordsvallen, ca 0,9 m hög och 6 m bred, finns i schaktets västra del. Innanför vallen finns en uppbyggd plåt. Vallen och plåten är skapad av militären under deras tid i området.

Schakt: 492

Längd: 35 m
Bredd: 4 m
Djup: 0,3-0,4 m
Undergrund: Ljus brungrå lera med enstakiga mindre skärvstenar och enstaka större ej eldpåverkade stenar i norra delen av schaktet. I södra delen fanns brun sandig lera med sot, kol och skärvsten.
Övrigt: Två anläggningar A500 och 511.

Schakt: 520

Längd: 35 m
Bredd: 3 m
Djup: 0,4-0,5 m
Undergrund: Ljus brungrå lera med sten 0,2-0,35 m.
Övrigt: Två anläggningar A525 och 531. Ytterligare två osäkra anläggningar.

Schakt: 541

Längd: 35 m
Bredd: 3 m
Djup: 0,4-0,5 m
Undergrund: Brungrå lera med enstaka skärviga småstenar.
Övrigt: 18 anläggningar A1855, 1856, 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867, 1868, 1869, 1870, 1871 och 1872.

Schakt: 545

Längd: 34 m
Bredd: 3,5 m
Djup: 0,25-0,7 m
Undergrund: Ljus lera.
Övrigt: Ett lager A1851.

Schakt: 549

Längd: 31 m
Bredd: 3,5 m
Djup: 0,35-0,4 m
Undergrund: Ljus brungrå lera med enstaka skärvsten.
Övrigt: En anläggning A553.

Schakt: 554

Längd: 31 m
Bredd: 3 m
Djup: 0,25-0,35 m
Undergrund: Gulbrun lera med stenar 0,1-0,15 m stora, större enstaka stenar i västra delen av schaktet.
Övrigt: Tre anläggningar A558, 565 och 572.

Schakt: 579 och 583

Längd: 37-15 m
Bredd: 3-4 m
Djup: 0,3-0,4 m
Undergrund: Ljus brun lera.
Övrigt: -

Schakt: 590

Längd: 24 m
Bredd: 7 m
Djup: 0,2-0,4 m
Undergrund: Ljusbrun lera med berg i dagen i nordvästra hörnet även ringa med skärvsten.
Övrigt: Två anläggningar A600 och 610.

Schakt: 619

Längd: 64 m

Bredd: 5 m

Djup: 0,2-0,35 m

Undergrund: Ljus brun lera med måttligt med skärvig sten samt några större stenar i nordöstra kanten och berg i dagen i mitten av schaktet.

Övrigt: Sju anläggningar A629, 637, 645, 654, 662, 663 och 670.

Schakt: 675, 679, 685, 689, 693, 697

Längd: 38 m

Bredd: 4 m

Djup: 0,3-0,4 m

Undergrund: Ljus brun lera.

Övrigt: -

Schakt: 701

Längd: 20 m

Bredd: 7,5 m

Djup: 0,2-0,35 m

Undergrund: Ljus lera med enstaka skärviga stenar och berg i dagen i norra delen av schaktet.

Övrigt: Fyra anläggningar A711, 719, 720 och 727.

Schakt: 733

Längd: 25 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,3-0,4 m

Undergrund: Ljus brun lera enstaka skärvsten och större stenar norra delen.

Övrigt: Två anläggningar A737 och 746.

Schakt: 1128, 1132, 1136 och 1697

Längd: 19-6 m

Bredd: 3,5-3 m

Djup: 0,25-0,35 m

Undergrund: lera

Övrigt: -

Objekt 9

Schakt: 1701 och 1705

Längd: 12-17 m

Bredd: 3-4 m

Djup: 0,2-0,4 m

Undergrund: Ljus brun lera.

Övrigt: -

Objekt 30

Schakt: 1824

Längd: 16,5 m

Bredd: 9,5 m

Djup: 0,35 m

Undergrund: Ljus brun lera.

Övrigt: -

Schakt: 1828

Längd: 28 m

Bredd: 11-8 m

Djup: 0,35 m

Undergrund: Ljus brun lera.

Övrigt: En anläggning A1837.

Objekt 31

Schakt: 747

Längd: 9 m

Bredd: 2,5 m

Djup: 0,3 m

Undergrund: Ljus brungrå lera med spridda mindre skärvstenar.

Övrigt: -

Schakt: 751

Längd: 8 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,1-0,2 m

Undergrund: Ljusbrun sand/grus med små skärviga stenar i hela schaktet och flera stora stenar i norra delen av schaktet som verkar påföda (röjsten).

Övrigt: En anläggning A 1140.

Schakt: 756

Längd: 15 m

Bredd: 2,5 m

Djup: 0,3 m

Undergrund: Ljus sandig lera med inslag av grus och mindre stenar, vissa skärviga. Flera större markfasta stenar fanns i schaktet.

Övrigt:

Schakt: 772

Längd: 16 m

Bredd: 3 m

Djup: 0,3-0,7 m (djupast i östra delen)

Undergrund: Ljus brun sandig lera med inslag av grus och enstaka stenar, vissa skärviga.

Övrigt: Två anläggningar A760 och 767.

Schakt: 776

Längd: 6 m

Bredd: 2 m

Djup: 0,4 m

Undergrund: Ljus brun lera

Övrigt: -

Bilaga 4. Anläggningsbeskrivning utredningen

Objekt 27

A1773

Längd: 240 m l

Bredd: 1-2 m

Höjd: 0,3-0,5 m

Fyllning: Sten 0,3-1,5 m stora

Tolkning: Stensträng

Övrigt: Registrerad som RAÄ 274

A1881

Längd: 13 m l

Bredd: 1-2 m

Höjd: 0,3-0,4 m

Fyllning: Sten

Tolkning: Stensträng

Övrigt: Omnamnd under RAÄ 273

Objekt 29

A1248

Form i plan: Oval

Storlek i plan: 0,76 x 0,52 m

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt.

A1255

Form i plan: Oregelbundet rundad

Storlek i plan: 1,11 m i diam

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt.

A1284

Form i plan: Oregelbunden

Storlek i plan: 5,56 x 3,09 m

Djup: -

Fyllning: Skärvsten, ca 0,05-0,15 m stora.

Tolkning: Skärvstenskoncentration

Övrigt: Ej undersökt.

GF 1

A1501

Form i plan: Rund

Storlek i plan: 6,36 m i diameter

Höjd: 0,2-0,4 m

Fyllning: Skärvsten och sten.

Tolkning: Möjlig stensättning

Övrigt: Alternativ tolkning skärvstenshög. Ej undersökt.

A1676

Form i plan: Oval

Storlek i plan: 5 x 3,8 m

Fyllning: Sten, 0,7-1,5 m stora.

Tolkning: Röjningsröse

Övrigt: Finns omnämnd under RAÄ 273.

A1694

Form i plan:

Storlek i plan: ca 37 m l

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Terrassering

Övrigt: -

GF 2

A1300

Form i plan: Oval

Storlek i plan: 0,47 x 0,37 m

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt.

A1304

Form i plan: Rund

Storlek i plan: 6,7 m i diam

Höjd: 0,3-0,2 m

Fyllning: Övertorvad sten, 0,2-0,8 m stora.

Tolkning: Stensättning

Övrigt: Kantkedja av 0,2-0,8 m stora stenar.

A1377

Form i plan: Rund

Storlek i plan: 0,5 m i diam

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt.

A1383

Form i plan: Oval

Storlek i plan: 0,56 x 0,4 m

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt.

A1397

Form i plan: Troligen rund

Storlek i plan: 6,85 m i diam

Höjd: 0,2-0,3 m

Fyllning: Övertotvad

Tolkning: Trolig stensättning

Övrigt: Ej undersökt. Alternativ tolkning skärvstenshög.

A1408

Form i plan: Närmast rektangulär
Storlek i plan: 5,78 x 4,40 m
Höjd: 0,2-0,3 m
Fyllning: Övertorvad med enstaka stenar.
Tolkning: Trolig stensättning
Övrigt: Alternativ tolkning skärvtenshög.

A1417

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,97 m i diam
Djup: -
Fyllning: Skärvtsten i mörkfärgning.
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Möjligt stolphål.

A1425

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 0,71 x 0,58 m
Djup: -
Fyllning: Skärvtsten i mörkfärgning.
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Möjligt stolphål.

A1433

Form i plan: Troligen oval
Storlek i plan: 1,68 x 1,67
Djup: -
Fyllning: Skärvtsten, sot och kol.
Tolkning: Möjlig hård
Övrigt: Ej undersökt. Hela anläggningen ej framtagen.

A1441

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 1,37 x 0,84
Djup: -
Fyllning: Skärvtsten, sot och kol.
Tolkning: Möjlig hård
Övrigt: Ej undersökt.

A1448

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 1,05 x 0,77 m
Djup: -
Fyllning: Skärvtsten i mörkfärgning.
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Möjligt stolphål.

A1456

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 3 m i diam
Djup: -
Fyllning: Övertorvad skärvtsten.
Tolkning: Trolig stensättning
Övrigt: Ej undersökt. Alternativ tolkning skärvtenshög.

GF 3

A1736

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 11 m i diam
Höjd: 0,5-0,7 m
Fyllning: Skärvtsten och sot
Tolkning: Skärvtstenshög eller gravhög
Övrigt: Anläggningen är daterad till romersk järnålder.
Kolprov P1848 (Ua-33797). Registrera som RAÄ 275.

GF 4

A1887

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 8,72 x 5,40
Höjd: 0,5 m
Fyllning: Övertorvad sten.
Tolkning: Röjningsröse
Övrigt: Omnämnd under RAÄ 273.

GF 5

A1794

Längd: 40 m l
Bredd: 1-1,5 m
Höjd: 0,2-0,3 m
Fyllning: Sten 0,2-0,3 m stora.
Tolkning: Stensträng
Övrigt: Registrerad som RAÄ 276.

A1684

Form i plan: Oregelbundet oval
Storlek i plan: 8,8 x 4 m
Höjd: 0,4 m
Fyllning: Röjsten.
Tolkning: Röjningsröse
Övrigt: Finns omnämnd under RAÄ 276.

GF 9

A1761

Längd: 32 m l
Bredd: 1 m
Höjd: 0,2-0,3 m
Fyllning: Sten 0,3-0,8 m stora.
Tolkning: Stensträng
Övrigt: Registrerad under RAÄ 209.

GF 10*A1881*

Längd: 14 m l

Bredd: 1 m

Höjd: 0,2-0,3 m

Fyllning: Sten

Tolkning: Stensträng

Övrigt: Finns omnämnd under RAÄ 273

GF 14*A1634*

Form i plan: Rund

Storlek i plan: 0,3 m i diam

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt.

A1638

Längd: 2,4 m l

Bredd: 1 m

Fyllning: Stenar.

Tolkning: Möjlig stensträng

Övrigt: Stenar på en rad genom schaktet.

A1640

Form i plan: Oval

Storlek i plan: 1 x 0,6 m

Djup: -

Fyllning: Mörk sandig lera med sten, vissa skörbrända,
0,01-0,08 m stora.

Tolkning: Möjlig hård

Övrigt: Ej undersökt.

A1649

Form i plan: -

Storlek i plan: -

Djup: -

Fyllning: Skärvsten, sot och kol.

Tolkning: Möjlig hård

Övrigt: Ej undersökt. Skärvsten, sot och kol observerades
under en rotvälta. Anläggningen inmätt som en punkt.

Bilaga 5. Anläggningsbeskrivning förundersökningen

RAÄ 96

A823

Form i plan: Oregelbundet oval

Storlek i plan: 0,7 x 0,6 m

Djup: 0,03 m

Fyllning: Enstaka mindre skärviga stenar med sot och kol.

Tolkning: Härdbotten

Övrigt: Anläggningen är daterad till yngre bronsålder.

Kolprov P1845 (Ua-33795).

A1709

Form i plan: Oregelbundet rund

Storlek i plan: 13,5 m i diam

Höjd: 0,6-1 m

Fyllning: Övertorvad med större stenar i kanten.

Tolkning: Gravhög

Övrigt: RAÄ 96:2, utanför förundersökningsområdet.

A1719

Form i plan: Rund

Storlek i plan: 9,7 m diam

Höjd: 1 m

Fyllning: Övertorvad.

Tolkning: Gravhög

Övrigt: RAÄ 96:1, utanför förundersökningsområdet.

A1729

Form i plan: Närmast rund

Storlek i plan: 7,5 m i diam

Höjd: 0,5 m

Fyllning: Övertorvad.

Tolkning: Gravhög

Övrigt: Registrerad som RAÄ 282, utanför förundersökningsområdet.

RAÄ 207

A1764

Längd: 112 m l

Bredd: 1-1,5 m

Höjd: 0,1-0,3 m

Fyllning: Sten 0,2-0,5 m stora

Tolkning: Stensträng

Övrigt:

ÖLM 5

A1153

Form i plan: -

Storlek i plan: 1,2 m (bredd)

Djup: -

Fyllning: Marmorerat, ljus lera och ljus matjord.

Tolkning: Dike

Övrigt: Ej undersökt.

A1155

Form i plan: -

Storlek i plan: 1,20 m (bredd)

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Dike

Övrigt: Ej undersökt.

A1157

Form i plan: -

Storlek i plan: 0,9 m (bredd)

Djup: 0,42 m

Fyllning: Lera med mindre stenar 0,04-0,12 m stora.

Tolkning: Dike

Övrigt: -

A1159

Form i plan: Rund

Storlek i plan: 1 m i diam

Djup: 0,16 m

Fyllning: Svart, sotig silt med kol och skärvsten.

Tolkning: Härd

Övrigt: Härden är daterad till romersk järnålder – folkvandringstid. Kolprov, P1850 (Ua-33799).

A1167

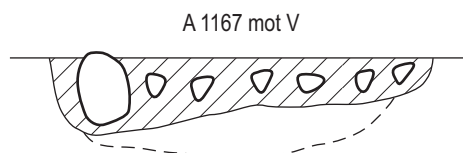
Form i plan: Oval

Storlek i plan: 0,95 x 0,6 m

Djup: 0,25 m

Fyllning: Ljus lera med mycket skärvig sten, sot och kol och enstaka mindre bitar bränd lera. Tolkning: Härd

Övrigt: Kolprov, P1847 (ej analyserat).

A1176

Form i plan: -

Storlek i plan: -

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt. Inmätt som punkt på grund av vattensjukt schakt.

A1181

Form i plan: -

Storlek i plan: 0,24 m (bredd)

Djup: 0,24 m

Fyllning: Gul lera.

Tolkning: Dike

Övrigt: -

A1189

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 0,6 x 0,32 m
Djup: 0,2 m
Fyllning: Mörk lera med rundade stenar 0,1-0,15 m stora.
Tolkning: Grop
Övrigt: -

A1195

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,24 m i diam
Djup: 0,1 m
Fyllning: Ljus brungrå något humös lera.
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: -

A1201

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,63 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A1208

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Dike
Övrigt: Ej undersökt.

A1216

Form i plan: Oregelbunden
Storlek i plan: 3,3 x 1,5 m
Djup: -
Fyllning: Fyra stenar glest på rad, 0,3-0,45 m stora
Tolkning: Stensamling
Övrigt: Ej undersökt. Möjlig syllstensrad, dock mycket osäker tolkning.

A1226

Form i plan: Oregelbunden
Storlek i plan: 3,14 x 0,94 m
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A1238

Form i plan: -
Storlek i plan: 0,25 m (bredd)
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Dike
Övrigt: Ej undersökt.

A1514

Form i plan: -
Storlek i plan: 0,25 m (bredd)
Djup: 0,1 m
Fyllning: Gråbrun silt med trärester.
Tolkning: Dike
Övrigt: Troligen dike till flätverksgärde, hör i så fall samman med A1516.

A1516

Form i plan: -
Storlek i plan: 0,25 m (bredd)
Djup: 0,1 m
Fyllning: Gråbrun silt med trärester
Tolkning: Dike
Övrigt: Troligen dike till flätverksgärde, hör i så fall samman med A1514.

A1518

Form i plan: Troligen oval
Storlek i plan: Hela ej framme
Djup: -
Fyllning: Sten.
Tolkning: Stensamling
Övrigt: Tillsynes låg inte stenarna i någon nedgrävning, utan på och delvis i undergrunden.

A1528

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: 0,07 m
Fyllning: Mörkt grus med inslag av mörk något sotig humös jord.
Tolkning: Troligen dike till flätverksgården
Övrigt: Parallell med A 1530, fynd av obrända djurben. Alternativ tolkning lagerrest.

A1530

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: Mörkt grus med inslag av mörk något sotig humös jord.
Tolkning: Troligen dike till flätverksgården
Övrigt: Ej undersökt. Parallell med A 1528, fynd av obrända djurben i plan. Alternativ tolkning lagerrest.

A1532

Form i plan: Närmast rund
Storlek i plan: 0,6 m i diam
Djup: 0,05 m
Fyllning: Siltig lera med sten, rundad och skörbränd samt kol.
Tolkning: Hårdbotten
Övrigt: Härden är daterad till yngre bronsålder. Kolprov, P1849 (Ua-33798).

A1552

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Dike
Övrigt:

A1554

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,5 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Möjligt Stolphål.
Övrigt: Ej undersökt.

A1559

Form i plan: Oregelbundet
Storlek i plan: Hela ej framschaktad
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Kulturlager
Övrigt: Ej undersökt. Alternativ tolkning odlingslager.

A1578

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,4 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Käpphål
Övrigt: Ej undersökt.

A1584

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,6 m i diam
Djup: -
Fyllning: Sten.
Tolkning: Stenskott stolphål
Övrigt: Fynd av smidd spik, recent.

A1591

Form i plan:
Storlek i plan:
Djup:
Fyllning:
Tolkning: Utgård
Övrigt:

A1606

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup:
Fyllning: -
Tolkning: Dike
Övrigt: Ej undersökt.

A1608

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,2 m i diam
Djup: 0,04
Fyllning: Svart, sotig silt.
Tolkning: Käpphål
Övrigt: -

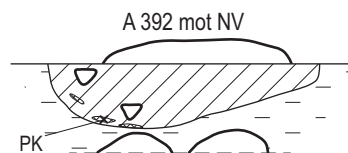
A1613

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 1,3 x 0,7 m
Djup: 0,02 m
Fyllning: Svart, sotig silt
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: -

Objekt 4

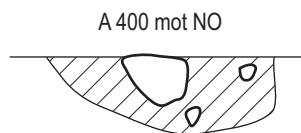
A392

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,7 m i diam
Djup: 0,15 m
Fyllning: Rödbränd sand/grus med mycket skärvig sten
0,2 m stora samt sot och kol.
Tolkning: Härd
Övrigt: Härden är daterad till förromersk järnålder. Kol-
prov P391 (Ua-33791).

A400

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 0,6 x 0,5 m
Djup: 0,2 m
Fyllning: Grå humös lera med små stänk av bränd lera
och kol samt större och mindre stenar, vissa skärviga.
Tolkning: Grop
Övrigt:

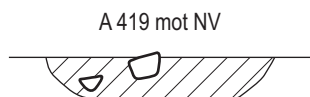

A408

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 1,7 x 1,2 m
Djup: 0,01 m
Fyllning: Sot, kol och skärvig sten.
Tolkning: Härdbotten
Övrigt: Härden är daterad till folkvandringstid. Kolprov, P443 (Ua-33792).

A419

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 0,6 x 0,45 m
Djup: 0,12 m
Fyllning: Mörk grå, något humös lera med enstaka mindre skärviga stenar.
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Anläggningen ursprungligen funnen vid utredningen.

A426

Form i plan:
Storlek i plan:
Djup:
Fyllning:
Tolkning: Utgå
Övrigt:

A435

Form i plan:
Storlek i plan:
Djup:
Fyllning:
Tolkning: Utgå
Övrigt:

A433

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: Mörk grå lera.
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Inmätt som punkt på grund av vattenfylt schakt.

Objekt 5

A315

Form i plan: Närmast rund
Storlek i plan: 2 m i diam
Djup: 0,2 m
Fyllning: Stenar 0,3-0,6 m stora och humös mylla.
Tolkning: Stensamling
Övrigt: Stensättningsliknade stensamling, på och delvis ned i morängrus. Kolprov, P1840 (ej analyserat) och P1841 (ej analyserat).

A325

Form i plan: Rektangulär
Storlek i plan: 1,2 x 0,8 m
Djup: 0,3 m
Fyllning: Skörbränd sten och silt med sot och kol.
Tolkning: Härd
Övrigt: Anläggningen gräv genom kulturlagret A2000. I botten fanns en större sten som kan ha använts som avställningsyta. Anläggningen är daterad till yngre bronsåldern. Kolprov P1842 (ej analyserat) och P1843 (Ua-33793).

A333

Form i plan: Oregelbunden
Storlek i plan: 3,7 x 2 m
Djup: 0,26 m
Fyllning: Mörk, grå silt med skörbränd sten, sot och kol.
Tolkning: Härd
Övrigt: Kolprov, P1839 (ej analyserat).

A346

Form i plan: Oregelbunden
Storlek i plan: 11,4 x 2,7 m
Djup: -
Fyllning: Skärvsten.
Tolkning: Skärvstenskoncentration
Övrigt: Ej undersökt. Kan troligen sättas samman med härdarna A325 och A333.

A452

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 0,5 x 0,33 m
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A458

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 1 x 0,5
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A476

Form i plan: Närmast rund
Storlek i plan: 0,5 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A500

Form i plan: Närmast rund
Storlek i plan: 1,40 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A511

Form i plan: Troligen oval
Storlek i plan: 2 x 1,55 m
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Hela anläggningen ej fram schaktad.

A525

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,92 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A531

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,7 m i diam
Djup: 0,28 m
Fyllning: Grå, något humös lera något sotinblandat mot botten med enstaka spridda mycket små bitar bränd lera.
Enstaka stenar 0,05-0,1 m.
Tolkning: Grop
Övrigt:

A553

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,93 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Anläggningen inmätt som punkt på grund av vattenfylt schakt.

A558

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 1,35 x 0,87 m
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A565

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,64 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A572

Form i plan: Troligen oval
Storlek i plan: 1,6 x 1,4 m
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Hela anläggningen ej framschaktad.

A600

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 0,76 x 0,52 m
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A610

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 1,52 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A629

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,8 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A637

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 0,87 x 0,64 m
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A645

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 0,78 x 0,64 m
Djup: -
Fyllning: Skärersten, sot och kol.
Tolkning: Hård
Övrigt: Ej undersökt. Anläggningen kunde inte undersökas närmare på grund av vattenfyllt schakt. Kolprov P1844, insamlat i plan (Ua 33794). Anläggningen daterad till romersk järnålder.

A654

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 1,03 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A662

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Anläggningen inmätt som punkt på grund av vattenfyllt schakt

A663

Form i plan: Närmast rund
Storlek i plan: 0,72 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: -

A670

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,4 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A711

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 1,3 x 1 m
Djup: 0,1 m
Fyllning: Rikligt med skärvig och skörbränd sten. Sot, kol och enstaka småbitar bränd lera.
Tolkning: Hård
Övrigt: Kolprov P709 (ej analyserat), fynd av djurtand, F710.

A719

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Inmätt som punkt i vattenfyllt schakt

A720

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 0,73 x 0,43 m
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A727

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,5 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A737

Form i plan: Rund
Storlek i plan: 1,42 m i diam
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt.

A746

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Inmätt som punkt i vattensjukt schakt

A920

Form i plan: Oregelbundet oval
Storlek i plan: 0,65 x 0,38 m
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Ligger i anslutning till A315.

A925

Form i plan: Rund

Storlek i plan: 4,27 m i diam

Djup: -

Fyllning: Skärvsten och sten.

Tolkning: Skärvstenskoncentration

Övrigt: Ej undersökt. Skärvstenskoncentration mellan några större stenblock. Kan troligen sättas samman med hårdarna A325 och A333. Ytterligare en liknade skärvstenskoncentration kan anas norr om A925, denna är inte inmätt.

A956

Form i plan:

Storlek i plan: 90 m l

Djup: -

Fyllning: Sten.

Tolkning: Skyttevärn

Övrigt: Område avgränsat med sten, troligen skyttevärn.

A1851

Form i plan: Hela ej framschaktat

Storlek i plan: Minst 29,5 x 3,4 m

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Kulturlager

Övrigt: Ej undersökt. Alternativ tolkning odlingslager.

A1855

Form i plan: -

Storlek i plan: -

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1856

Form i plan: -

Storlek i plan: -

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1857

Form i plan: -

Storlek i plan: -

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1858

Form i plan: -

Storlek i plan: -

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1859

Form i plan: -

Storlek i plan: -

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1860

Form i plan: -

Storlek i plan: -

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1861

Form i plan: -

Storlek i plan: -

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1862

Form i plan: -

Storlek i plan: -

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1863

Form i plan: -

Storlek i plan: -

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1864

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1865

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1866

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1867

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1868

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1869

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1870

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1871

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A1872

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Digitaliserat efter schaktskiss på grund av vattenfyllt schakt.

A2000

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 44 x 27 m
Djup: 0,3 m
Fyllning: Mörk humös jord.
Tolkning: Kulturlager
Övrigt: Äldre än A325 och A333.

Objekt 30

A1837

Form i plan: -
Storlek i plan: -
Djup: -
Fyllning: -
Tolkning: Mörkfärgning
Övrigt: Ej undersökt. Anläggningen inmätt som punkt på grund av vattenfyllt schakt.

Objekt 31

A760

Form i plan: Oval
Storlek i plan: 0,5 x 0,4 m
Djup: 0,1 m
Fyllning: Mörk grå lerblandad sand, något sotig med enstaka mindre skärvig sten och bränd lera.
Tolkning: Grop
Övrigt:-

A767

Form i plan: Troligen Rund

Storlek i plan: Minst 0,4 m i diam

Djup: -

Fyllning: -

Tolkning: Mörkfärgning

Övrigt: Ej undersökt. Hela anläggningen ej framschaktad.

A1140

Form i plan: Rund

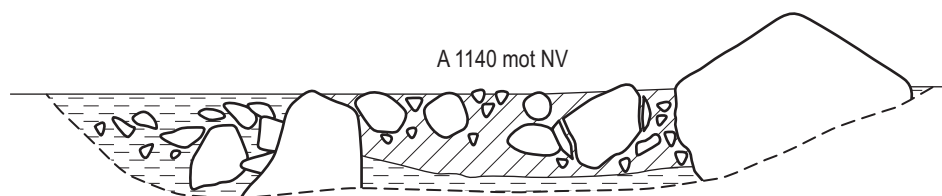
Storlek i plan: 1 m i diam

Djup: 0,23 m

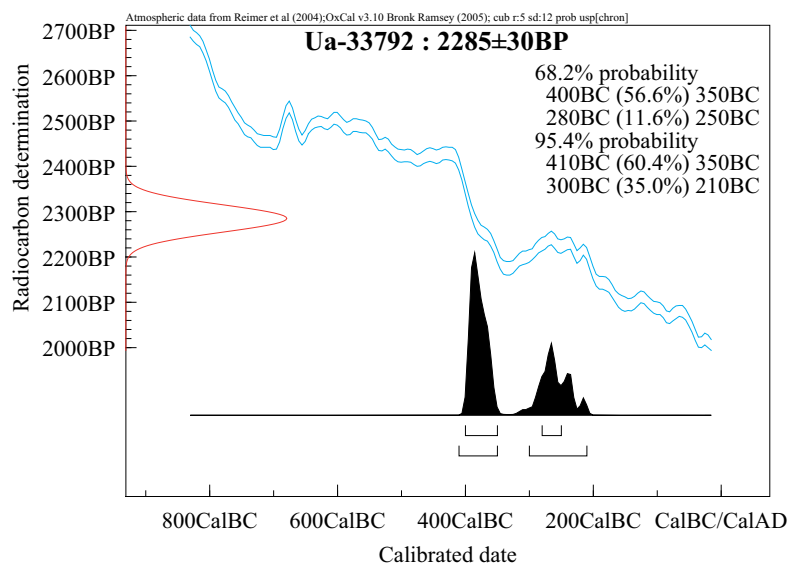
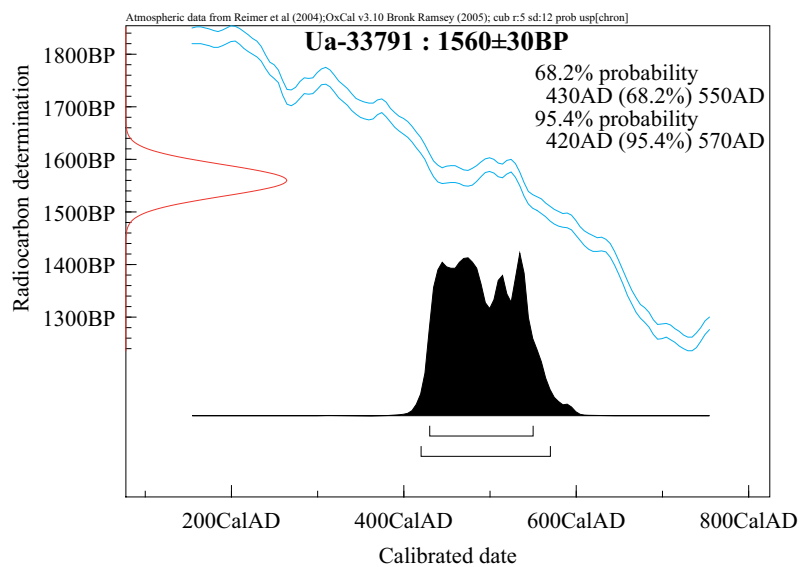
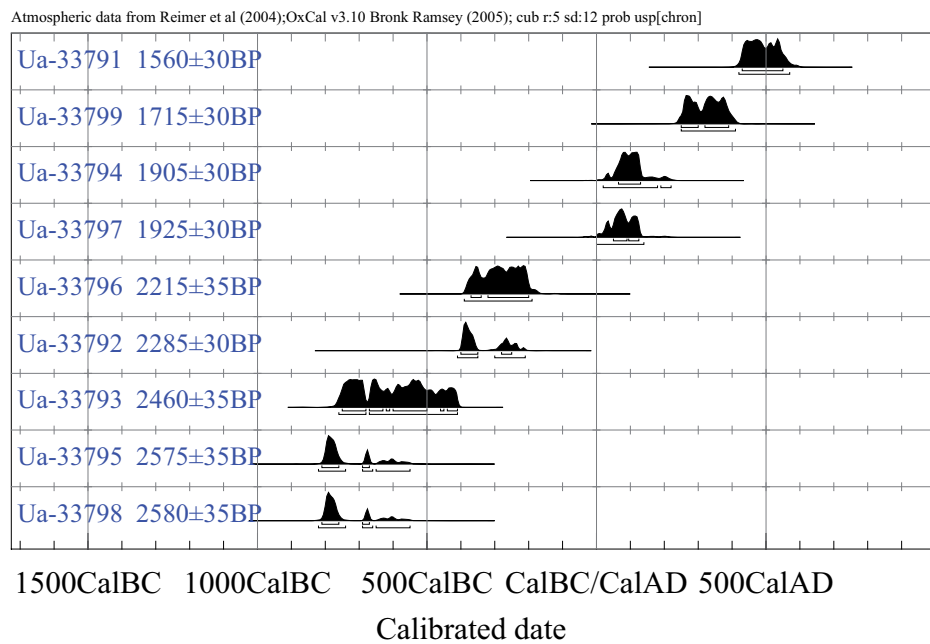
Fyllning: brun, humös, lerblandad sand och skärvigastenar.

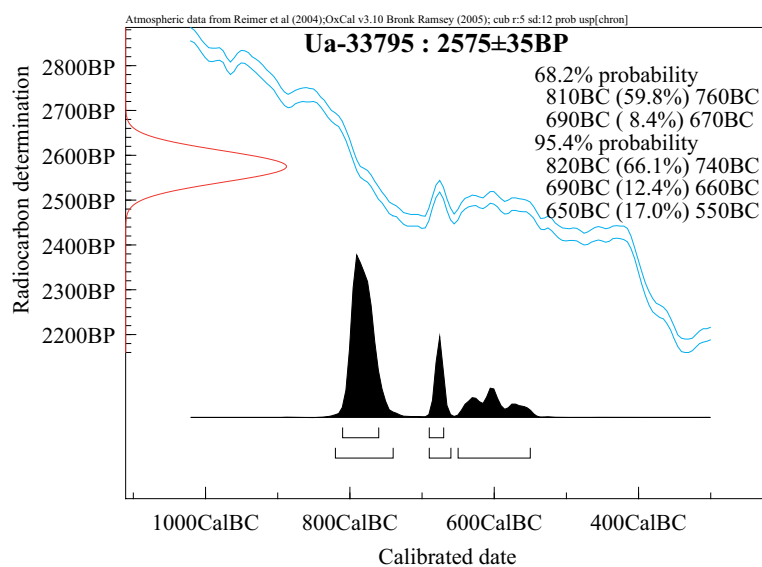
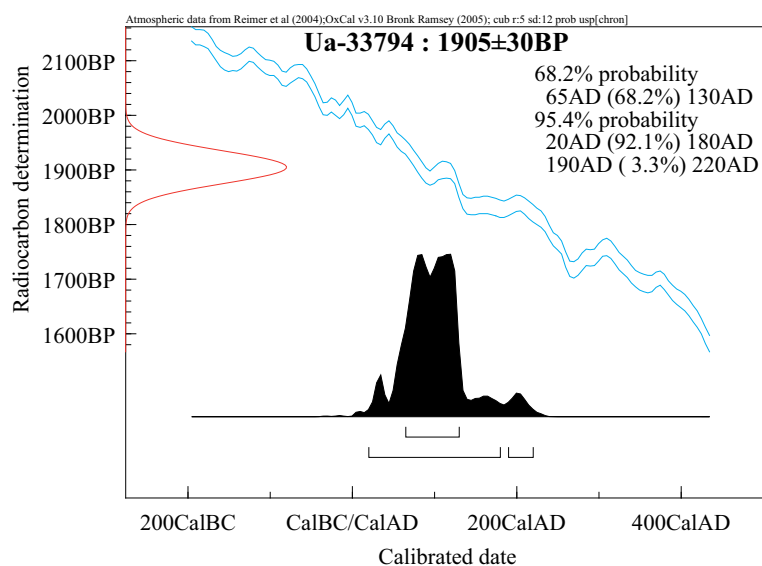
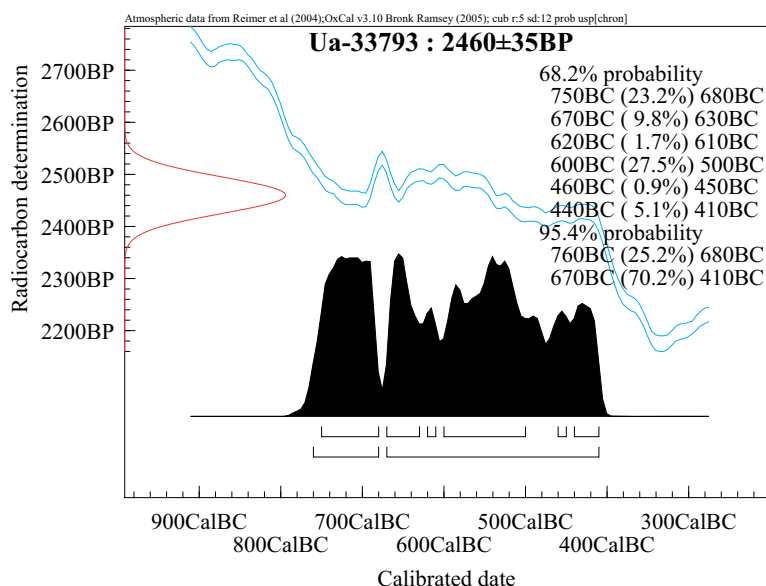
Tolkning: Kokgrop

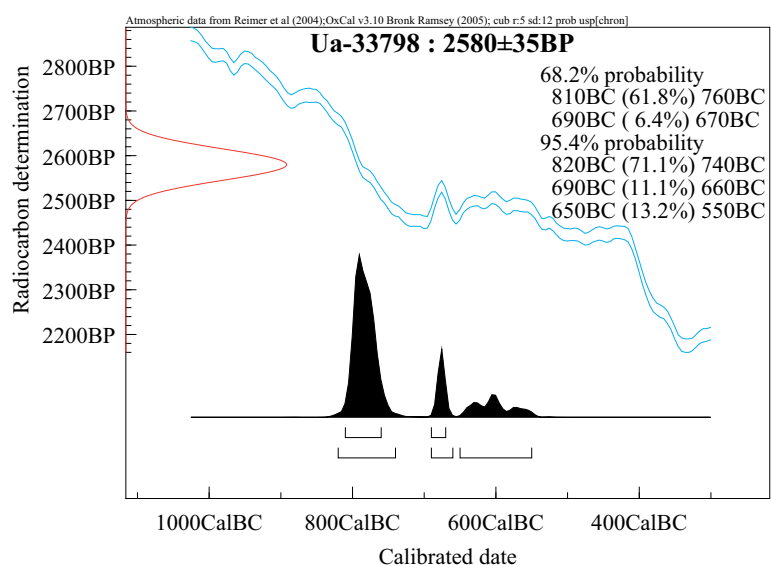
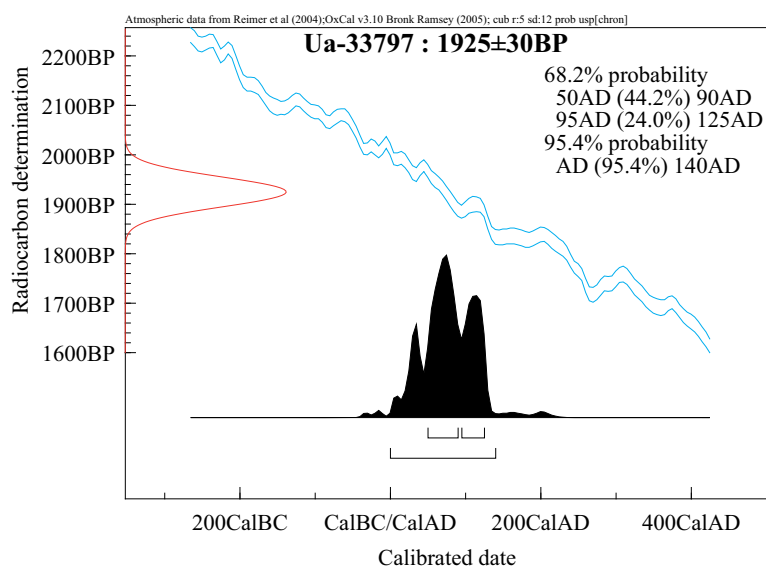
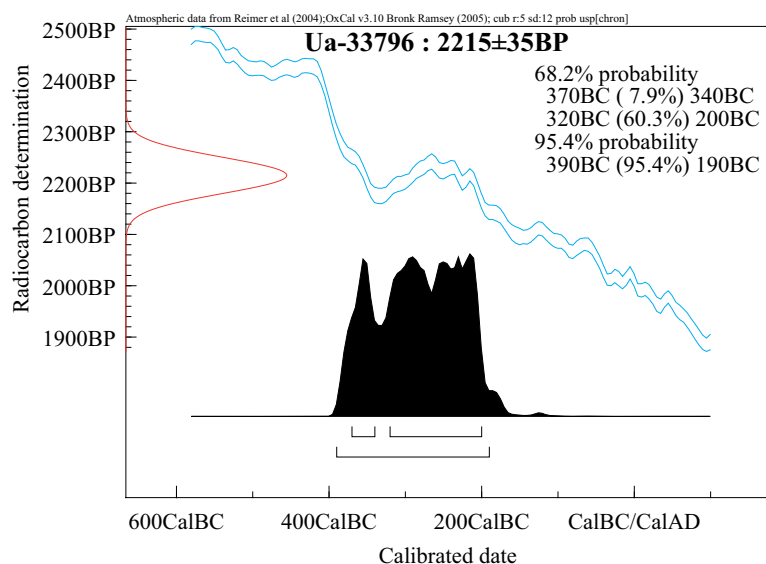
Övrigt: Anläggningen har daterats till förromersk järnålder. Kolprov P1846 (Ua-33796).

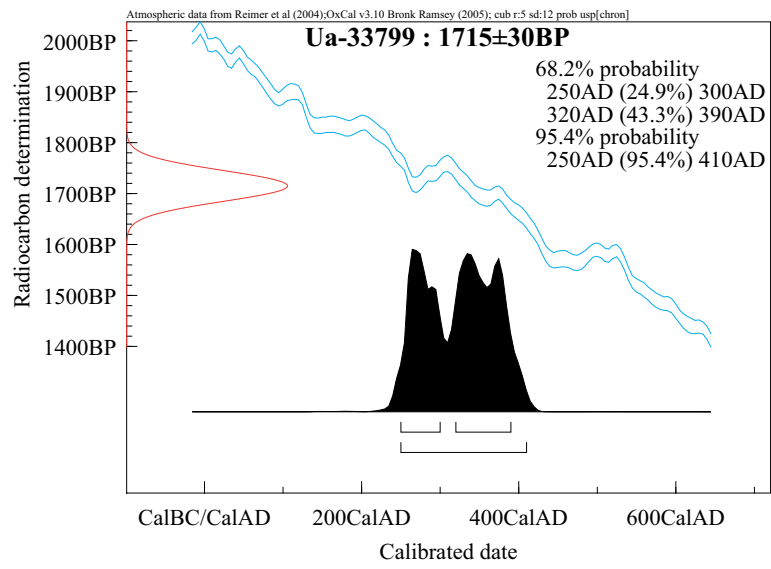

Bilaga 6. ¹⁴C-dateringar

Bilaga 7. Fyndlista

Invnr	Fynd	Antal	Föremål	Typ	Del	Material	Material	Material	Teknik	
C4377	01	1	Obestämt föremål	-	-	Järn			Bearbetat	
C4377	02	1	Hästkosöm	-	-	Järn			Bearbetat	
C4377	03	1	Spik	-	-	Järn			Bearbetat	
C4377	04	1	Obestämt föremål	-	-	Trä			Bearbetat	
C4377	05	1	Brodd	-	-	Järn			Bearbetat	
C4377	06	3	Tegel		-	Lera			Slaget	
C4377	07	2	Kvarts		-	Kvarts				
C4377	08	1	Obestämt föremål		-	Järn	Lera			
C4377	09	1	Tegel		-	Lera			Slaget	
C4377	10	1	Tegel		-	Lera			Slaget	
C4377	11	1	Obestämt föremål		-	Kalk				
C4377	12	1	Obestämt föremål		-	Järn				
C4377	13	1	Bränt ben		-	Ben				
C4377	14	1	Bränt ben		-	Ben				
C4377	15	1	Tand		-	Ben				
C4377	16	9	Ben		-	Ben				
C4377	17	3	Ben		-	Ben				
C4377	18	1	Ben		Tand	Tand				
C4377	19	1	Kvarts			Kvarts				
C4377	20	1	Kvarts			Kvarts				
C4377	21	1	Kärl			Fajans				
C4377	22	1	Kvartsit			Kvartsit				
C4377	23	1	Kärl			BII			Bränt	
C4377	24	1	Kärl			BII:4	Klarglas	Grönglas	Bränt	
C4377	25	1	Tegel	Taktegel		Lera			Bränt	
C4377	26	1	Kärl			BII			Bränt	
C4377	27	1	Kärl			BII	Klarglas		Bränt	
C4377	28	1	Kärl			BII	Klarglas		Bränt	
C4377	29	1	Pipa	Kritpipa		Piplera			Pressat	
C4377	30	1	Ben			Ben				
C4377	31	1	Kärl			Porslin				
C4377	32	1	Kärl			Fajans				
C4377	33	1	Kärl			Fajans			Dekorerat	
C4377	34	1	Kärl			BII:4	Vitlera	Grönglas		
C4377	35	25	Obestämt föremål			Keramik				

	Vikt	Fragment	Anlnr	Anmärkning
	3,1	F	Lösfynd	Troligtvis del av spik eller hästkosöm.
	7,2	F	Lösfynd	
	2,7	F	A1516	
	9,8	F	A1516	Tillspetsat träföremål.
	4,7	F	A315	Fyllning innanför stenkrets.
	1,9	F	A315	Fyllning innanför stenkrets.
	4,3	F	A315	Fyllning innanför stenkrets.
	5,9	F	A1552	Dike öster om A1195.
	0,9	F	A1552	Dike öster om A1195.
	10	F	A1157	
	1,1	F	A1157	
	4,4	F	Lösfynd	
	1	F	Lösfynd	
	1	F	A1736	Rensning ovan stenpackning.
	0,5	F	A711	
	1,8	F	A1528	
	3,3	F	A1530	
	30,9	F	A315	Hästattand.
	12,9	F	A315	
	12,5	F	A1153	
	1,7	F	A1153	
	13,3	F	A1284	
	6,5	F	A1216	Fyllning mellan stenar.
	5,3	F	Lösfynd	
	16,2	F	Lösfynd	
	1,4	F	Lösfynd	
	7,7	F	A1559	
	0,8	F	A1559	
	3,9	F	A1559	
	6	F	A1559	
	2,1	F	Lösfynd	
	1,7	F	Lösfynd	
	7,2	F	Lösfynd	
	3,9	F	Lösfynd	
	221	F, 25	Lösfynd	

Under november och december år 2006 utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk utredning etapp 2 och förundersökning inför detaljplaneringsarbete inom projektet Djurgården, på före detta Övningsområdet. Arbetet utfördes vid Åsmedstad gård och i Jonsbergshagen som ligger strax sydöst därom. Arbetet utfördes på uppdrag av Linköpings kommun.

Arkeologisk utredning etapp 2: Vid utredningen framkom stensträngar, boplatslämningar och möjliga gravar samt stenröjda ytor och fossil åkermark. Lämningarna är registrerade som RAÄ 207, 273, 274, 275 och 276, Slaka socken.

Arkeologisk förundersökning: Vid förundersökningen framkom främst förhistoriska boplatslämningar men också lämningar som kan sättas samman med Åsmedstads medeltida bytomt. Lämningarna är registrerade som RAÄ 277, 278, 279, 280, 281 och 282, Slaka socken. Ytterligare en grav kunde registreras vid RAÄ 96, dock utanför undersökningsområdet.